

Goeree-Overflakkee

een maatschappelijk gebiedsprofiel

oktober 2018

**A.M. van Essen, M.C. Hazewinkel, M.G.A. Ligtoet-Janssen,
M.C.M. den Os**

©Tympan, publicatienummer: 810

Inhoud

Inleiding

Karakteristiek van de regio

1	Demografie	1
1.1	Bevolkingsontwikkeling 2007-2017	1
1.2	Bevolkingsopbouw 2017	4
1.3	Ontwikkeling aantal huishoudens 2007-2017	5
1.4	Verwachte bevolkingsontwikkeling 2017-2030	6
1.5	Verwachte bevolkingsopbouw 2030	10
1.6	Verwachte ontwikkeling aantal huishoudens 2017-2030	10
2	Onderwijs	13
2.1	Voortgezet onderwijs	13
2.1.1	Leerlingen	13
2.1.2	Geslaagden	15
2.2	Beroeps- en wetenschappelijk onderwijs	16
2.2.1	Studenten	16
2.2.2	Geslaagden	16
2.3	Voortijdige schoolverlaters	19
2.4	Locaties onderwijsvoorzieningen	20
2.5	Prognose studenten	21
3	Arbeidsmarkt en economie	23
3.1	Arbeidsparticipatie	23
3.2	Werkloosheid	25
3.3	Economie	27
3.4	Recreatie en toerisme	31
3.4.1	Werkgelegenheid	31
3.4.2	Vestigingen	32
3.5	Locaties van toeristische verblijfsvoorzieningen	34
4	Inkomen en vermogen	35
4.1	Inkomstenbronnen	35
4.2	Inkomens	36
4.3	Vermogen	39
4.4	Inkomen en vermogen huishoudens <65 jaar	40
4.5	Inkomen en vermogen huishoudens >65 jaar	44
5	Wonen	47
5.1	Ontwikkeling en samenstelling van de totale woningvoorraad	47
5.2	Woningvoorraad corporatiewoningen	49
5.3	Woonsituatie van huishoudens	51
6	Zorg	57
6.1	Jeugdhulp	57
6.1.1	Jeugdhulp met verblijf	57
6.1.2	Jeugdhulp zonder verblijf	59
6.2	Zorg 18+	61
6.2.1	Zorg met verblijf 18+	61
6.2.2	Zorg zonder verblijf 18+	63

6.3	Ambulancezorg	65
6.3.1	Aanrijtijden	65
6.3.2	Bereikbaarheid van gebieden binnen de responstijd	66
6.4	Prognose zorggebruik	68
6.4.1	Jeugdhulp	68
6.4.2	Zorg met en zonder verblijf 18+	69
7	Bibliotheken	73
7.1	Aanwezigheid van bibliotheken	73
7.2	Gebruik bibliotheek	75
7.2.1	Leden	75
7.2.2	Materialen	76
7.2.3	Activiteiten	77
Bijlage		

Inleiding

De provincie streeft naar een slimmer, schoner en sterker Zuid-Holland. Om de ambities uit het Hoofdlijnenakkoord 2015-2019¹ te realiseren, kiest zij voor een opgavegerichte en integrale gebiedsaanpak. Daarvoor is een up-to-date beschrijving nodig van de sociaaleconomische en demografische situatie per gebied: een maatschappelijk gebiedsprofiel. Dit profiel dient gebaseerd te zijn op (kwantitatieve) beschrijvingen van ontwikkelingen tot op heden, waar mogelijk aangevuld met prognoses.

De provincie heeft Tympaan gevraagd elf maatschappelijke profielen te maken voor de onderscheiden Zuid-Hollandse gebieden. Zij heeft verzocht de profielen op te stellen aan de hand van een door de provincie samengestelde gegevenslijst. In de bijlage geven wij aan hoe we te werk zijn gegaan.

Dit rapport bevat het maatschappelijke gebiedsprofiel van de regio Goeree-Overflakkee met gegevens verdeeld over zeven thema's: demografie, onderwijs, economie/arbeidsmarkt, inkomen en vermogen, wonen, zorg en bibliotheken.

Het profiel is een verzameling van een aantal thematische beschrijvingen. Primair gaat het om regionale cijfers die waar mogelijk en relevant worden vergeleken met Zuid-Holland en Nederland.² Soms presenteren we cijfers over een specifieke gemeente, wanneer deze opvallend verschillen van het regionale gemiddelde of van de regionale trend. We laten telkens de cijfers zien over een reeks van jaren. Soms betreft het een periode van tien jaar, soms gaat het om een kortere periode, omdat cijfers ontbreken of vanwege veranderingen in regelgeving waardoor cijfers onvergelykbaar zijn. Om ontwikkelingen zo goed mogelijk in beeld te brengen, werken we, voor zover mogelijk, met indexen. Waar mogelijk hebben we prognoses opgenomen op basis van demografische ontwikkelingen.

Uitgaande van de gevraagde gegevenslijst, zijn er voor het thema onderwijs, economie en zorg (ambulancezorg) niet altijd cijfers met betrekking tot de regio Goeree-Overflakkee beschikbaar. In dat geval presenteren wij de cijfers voor de arbeidsmarktregio Rijnmond (onderwijs), voor de COROP-regio Groot-Rijnmond (economie) of voor de GGD-regio Rotterdam-Rijnmond (ambulancezorg). Goeree-Overflakkee maakt van deze regio's deel uit.

¹ Provincie Zuid-Holland. Hoofdlijnenakkoord 2015-2019 'Zuid-Holland: slimmer, sterker en schoner'. Den Haag: Provincie Zuid-Holland, 2015.

² Zo zijn er bijvoorbeeld ten aanzien van economie in het Bedrijvenregister Zuid-Holland geen gegevens beschikbaar over bedrijvigheid in heel Nederland.

Karakteristiek van de regio

Demografie

De bevolking van Goeree-Overflakkee groeit licht. Dat zal ook de komende periode het geval zijn. Jongeren van 15-24 jaar trekken vanaf 2013 steeds minder vaak weg uit de regio. Toch wordt er van 2017 tot 2030 een forse daling van het aantal jongeren verwacht in de regio. Tot 2030 is er sprake van een sterke daling van het aantal jongeren (13% ten opzichte van 2017), terwijl er gemiddeld in de provincie sprake is van een toename. Het percentage 0-17-jarigen in de totale bevolking daalt van bijna 21% in 2017 naar ruim 18% in 2030. Tot 2030 daalt het aantal 18-64-jarigen met ongeveer 10%. Het aantal 65-plussers stijgt in de periode 2007-2017 sterker dan in Zuid-Holland (met respectievelijk bijna 38 en 29%). De komende jaren zal het aantal 65-plussers naar verwachting in dezelfde mate groeien als in Zuid-Holland (respectievelijk ruim 35 en bijna 36% tot 2030). Het percentage 65-plussers binnen de totale bevolking neemt toe van ruim 20 in 2017 naar ruim 28 in 2030. Binnen de groep 65-plussers groep stijgt het percentage 75-plussers van ongeveer 43 in 2017 tot 49 in 2030.

Onderwijs

Jongeren in de regio Goeree-Overflakkee volgen relatief vaker voortgezet onderwijs op vmbo-niveau en minder vaak op vwo-niveau. In tegenstelling tot in Zuid-Holland stijgt het aantal vmbo-leerlingen. Circa 41% van de vmbo-geslaagden heeft in schooljaar 2015-2016 de theoretische leerweg gevolgd. Dit is een lager aandeel dan in Zuid-Holland en Nederland.

Het aantal studenten aan het hoger onderwijs neemt toe, terwijl het aantal studenten aan het mbo per 100 18-64-jarigen afneemt. Er zijn 2007-2015 nauwelijks verschillen in het aantal geslaagden naar opleidingsniveau ten opzichte van het totaal aantal geslaagden. Van de mbo-studenten slaagt 36% met een diploma op niveau 4a (middenkaderopleiding). Er zijn steeds minder voortijdig schoolverlaters. Voortijdig schoolverlaters zijn voor het merendeel mbo-ers. De mbo-scholen in de regio liggen in Middelharnis en Oude-Tonge, scholen voor voortgezet onderwijs zijn alleen te vinden in Middelharnis.

Arbeidsmarkt en economie

Het percentage personen van 15-74 jaar dat tot de beroepsbevolking behoort (bruto arbeidsparticipatie) is in 2016 hoger dan gemiddeld in Zuid-Holland (respectievelijk ruim 72 en 69%). In de regio is het aandeel laagopgeleiden groter dan gemiddeld in Zuid-Holland. In de periode 2007-2017 neemt het aandeel laagopgeleiden in de beroepsbevolking af (van circa 29 naar ongeveer 23%), terwijl het aandeel hoogopgeleiden stijgt (van circa 21 naar 27%) en het aandeel middelbaar opgeleiden gelijk blijft. In Zuid-Holland daalt het aandeel laagopgeleiden minder sterk dan op Goeree-Overflakkee, terwijl er in Zuid-Holland sprake is van een daling van het aandeel middelbaar opgeleiden en een iets sterkere toename van het aandeel hoogopgeleiden.

Vanaf 2014 daalt de werkloosheid. In 2016 ligt het werkloosheidspercentage in de regio onder de 4. Er is in de regio minder werkloosheid dan gemiddeld in Zuid-Holland. De sectoren gezondheids- en welzijnszorg en handel bieden de meeste werkgelegenheid. Het aantal

banen bij de overheid is sinds 2007 met 27% sterk gegroeid, terwijl dat gemiddeld in Zuid-Holland met 3% is afgenomen. Eveneens tegen de trend in Zuid-Holland in, is het aantal banen binnen het onderwijs en de handel sinds 2007 toegenomen en het aantal banen binnen de horeca afgenomen. Ook is een sterke groei te zien in de specialistische zakelijke dienstverlening.

Het aantal banen in de sector recreatie en toerisme is in 2017 toegenomen met bijna 28% ten opzichte van 2013. Dit is sterker dan de stijging in Zuid-Holland en Nederland (circa 10%). De meeste werkgelegenheid in de regio is te vinden in de horeca. Het aantal vestigingen in de sector recreatie en toerisme is in de periode 2013-2017 met bijna 26% minder sterk gegroeid dan in Zuid-Holland, maar sterker dan in Nederland. In Zuid-Holland en Nederland is het aantal vestigingen met respectievelijk 29 en bijna 20% toegenomen. Binnen recreatie en toerisme is de deelsector cultuur, recreatie en amusement sinds 2013 het sterkst gegroeid in de COROP-regio Groot-Rijnmond, zowel wat betreft werkgelegenheid als het aantal vestigingen.

Inkomen en vermogen

De meeste huishoudens in de regio Goeree-Overflakkee hebben meer besteedbaar inkomen dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. In de afgelopen jaren neemt het inkomen en de werkzame beroepsbevolking toe. De omvang van de vermogens is iets afgenomen. Dit komt vooral door de daling van de huizenprijzen. Als de woning niet bij het vermogen wordt meegeteld, neemt het mediane vermogen tussen 2011 en 2016 juist toe met zo'n 6%.

Het aantal huishoudens dat minder dan 120% van de lage-inkomensgrens verdient, is in de periode 2011-2013 toegenomen in de regio en daalt vanaf 2013 tot circa 2% boven het niveau van 2011. Dit betreft vooral alleenstaanden en paren met minderjarige kinderen. Eenoudergezinnen met een laag inkomen stijgen juist tot 30% boven het niveau van 2011. Deze gezinnen hebben een kwetsbare inkomens- en vermogenspositie. In 2016 leeft circa 14% van deze gezinnen van een uitkering. Eenoudergezinnen met minderjarige kinderen behoren op Goeree-Overflakkee minder vaak dan in Zuid-Holland, maar vaker dan in Nederland tot de groep met de laagste vermogens.

Wonen

De voorraad woningen is in de periode 2012-2017 in de regio relatief sterker gegroeid dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Er zijn verhoudingsgewijs meer meergezins- dan eengezinswoningen bijgekomen. De WOZ-waarde schommelt in de periode 2007-2017 en ligt in 2017 ongeveer op het niveau van 2007. Van de huurwoningen is ongeveer 81% in het bezit van corporaties. Daarmee is een kleiner percentage van de huurwoningen in particulier bezit dan in Zuid-Holland en Nederland. In tegenstelling tot de trend in Zuid-Holland en Nederland, is de voorraad corporatiewoningen in de periode 2012-2017 wel licht gegroeid. Nultredenwoningen en zorgwoningen zijn belangrijk om mensen met gezondheidsklachten en lichamelijke beperkingen zo lang mogelijk zelfstandig te laten wonen. Er zijn in de regio relatief minder nultredenwoningen dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Het aandeel zorgwoningen in de regio is iets lager dan gemiddeld in Zuid-Holland en iets hoger dan in Nederland.

Er zijn op Goeree-Overflakkee verhoudingsgewijs meer goedkope en betaalbare corporatiewoningen dan in Zuid-Holland en Nederland. De gemiddelde bruto-huurprijs ligt lager dan in Zuid-Holland en Nederland. Deze is in 2016 circa 2% hoger dan in 2015, evenals in Zuid-Holland en Nederland het geval is. Desondanks zijn de netto woonlasten gedaald. Deze worden namelijk niet alleen beïnvloed door de huurprijs, maar ook door onder meer de energielasten en het ontvangen van huurtoeslag. Sinds 2015 komen in de regio meer huishoudens in aanmerking voor huurtoeslag en is ook het aantal huishoudens dat huurtoeslag ontvangt toegenomen. Eveneens is het bedrag dat maandelijks aan huurtoeslag is ontvangen, hoger geworden. Van de huishoudens in corporatiewoningen woont in 2016 ongeveer 26% 'scheef'. Vanaf 2016 moeten woningcorporaties huurtoeslaggerechtigde woningzoekenden zo veel mogelijk huisvesten in goedkope en betaalbare huurwoningen. Hierdoor zal het aantal 'dure scheefwoners' de komende jaren naar verwachting afnemen.

Zorg

Er zijn op Goeree-Overflakkee verhoudingsgewijs minder jeugdigen met een vorm van jeugdhulp met verblijf dan gemiddeld in Zuid-Holland. Het aantal nieuwe trajecten jeugdhulp met verblijf per 1.000 jeugdigen neemt in de eerste helft van 2016 af en vanaf de tweede helft van 2016 weer toe. Dit is conform de trend in Zuid-Holland. Het aantal cliënten zorg zonder verblijf per 1.000 jeugdigen ligt lager dan in Zuid-Holland. Het aantal nieuwe trajecten jeugdhulp zonder verblijf per 1.000 jeugdigen daalt in de tweede helft van 2016 om in de eerste helft van 2017 weer toe te nemen. Deze trend zien we ook in Zuid-Holland.

In 2015 maken ruim 1.050 personen op Goeree-Overflakkee gebruik van zorg met verblijf. Relatief gezien is het gebruik van zorg met verblijf voor de leeftijdscategorie 65-plus hoger dan gemiddeld in Zuid-Holland (respectievelijk 71 en 65 per 1.000 65-plussers). Verzorgings- en verpleeghuizen zijn te vinden in Ouddorp, Dirksland, Middelharnis en Oude-Tonge. In de eerste helft van 2017 maken ruim 2.600 personen van 18 jaar en ouder in de regio gebruik van een Wmo-maatwerkvoorziening. In 2015 maken in de regio ongeveer 1.750 personen (18+) gebruik van wijkverpleging en circa 360 personen van zorg thuis in het kader van de Wlz. Het gebruik van wijkverpleging en zorg thuis in het kader van de Wlz ligt verhoudingsgewijs hoger dan gemiddeld in Zuid-Holland.

Het aantal A1-ritten ambulancezorg dat in de GGD-regio Rotterdam-Rijnmond de 15-minutennorm overschrijdt, is toegenomen van 11% in 2012 naar bijna 12% in 2017. Het percentage overschrijdingen ligt in de regio boven het Zuid-Hollandse en Nederlandse gemiddelde. De gemiddelde aanrijtijd in de GGD-regio Rotterdam-Rijnmond is in 2017 circa 7,5 minuut, hoger dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Buiten de spits zijn voornamelijk gebieden aan de kust niet tijdig bereikbaar.

Bibliotheken

Het aandeel leden onder volwassenen is bij de Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta sterker afgenomen dan in Zuid-Holland en Nederland. In tegenstelling tot Zuid-Holland en Nederland is het aantal jeugdleden ook afgenomen. De bibliotheek in de regio Goeree-Overflakkee organiseert relatief minder activiteiten dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Per 1.000 leden worden in 2016 in Zuid-Holland en Nederland respectievelijk circa 30 en 20 ac-

tiviteiten georganiseerd. In wijken met veel eenzaamheid kunnen bibliotheken een functie hebben door het organiseren van ontmoetingsactiviteiten die bijdragen aan eenzaamheidsbestrijding.

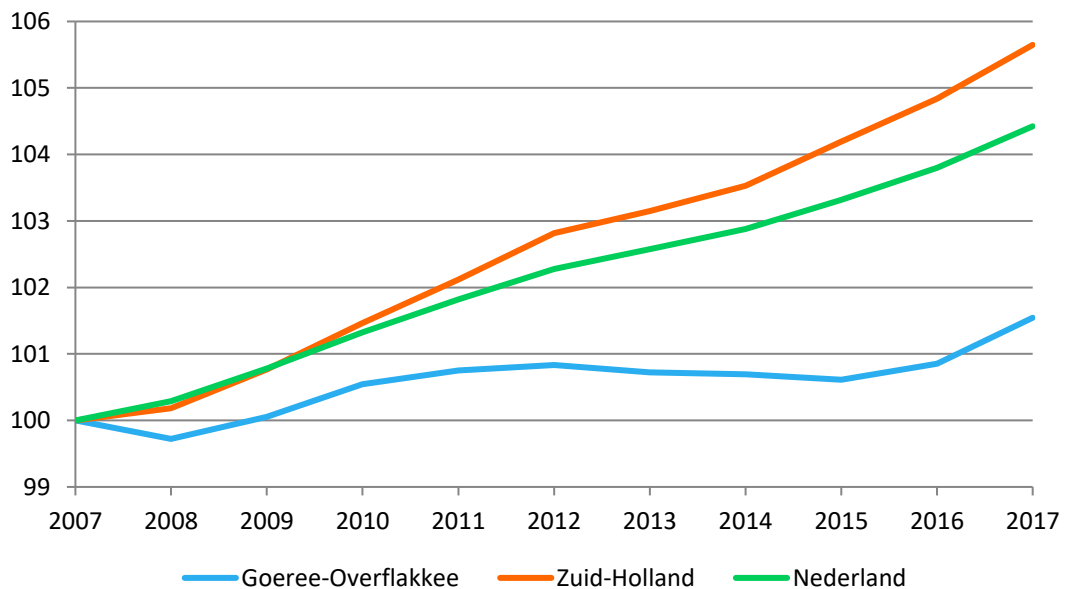
1 Demografie

1.1 Bevolkingsontwikkeling 2007-2017

In deze paragraaf wordt de bevolkingsontwikkeling gepresenteerd voor de totale bevolking en voor de leeftijdscategorieën 0-17 jaar, 18-64 jaar en 65 jaar en ouder.³

De bevolking op Goeree-Overflakkee groeit licht in de periode 2007-2017 met circa 1,5%. Dit is minder dan de gemiddelde groei in Zuid-Holland (bijna 6%) en Nederland (ruim 4%) (figuur 1.1).

Figuur 1.1 **Ontwikkeling aantal inwoners, 2007-2017, index**



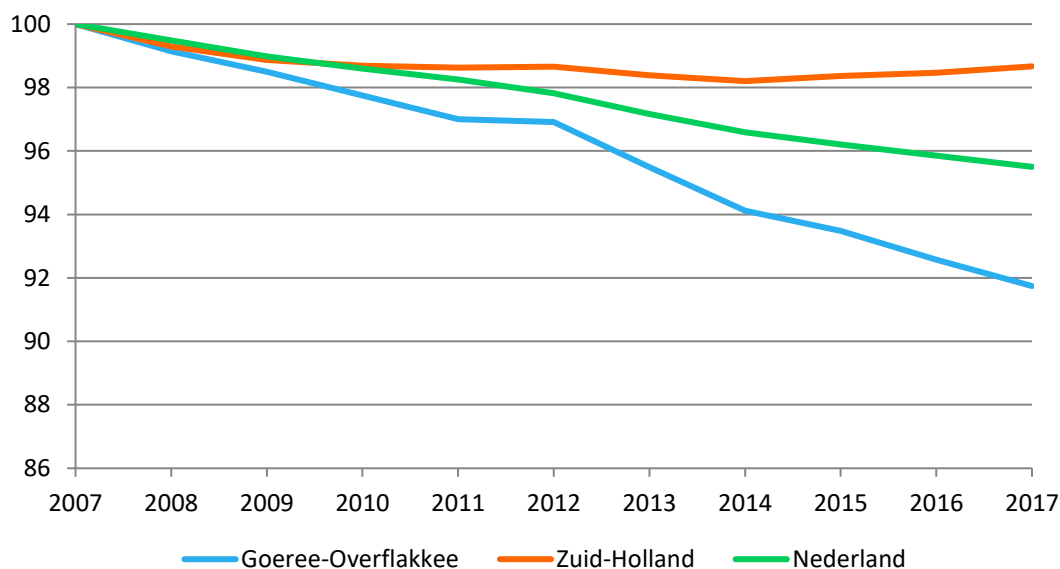
bron: Databank-ZH, CBS Statline

In tegenstelling tot de groei van de totale bevolking, daalt het aantal jongeren van 0-17 jaar in de regio: in 2007 zijn er in de regio ongeveer 10.900 jongeren van 0-17 jaar, tien jaar later zijn dat er circa 10.000. Dit is een daling van bijna 9%. De daling sterker dan in Nederland (bijna 2%) en Zuid-Holland (ruim 1%) (figuur 1.2).

Het aandeel jongeren binnen de totale bevolking van de regio neemt af van bijna 23% in 2007 tot bijna 21% in 2017.

³ De bevolking van 0-17 jaar wordt in deze paragraaf aangeduid met de term 'jongeren'. Uitzondering hierop zijn de gegevens over verhuissaldo van jongeren/jongvolwassenen van 15-24 jaar, omdat er geen andere leeftijdsindeling beschikbaar is. Ook in volgende hoofdstukken kan er een andere leeftijdsindeling voor jongeren worden gehanteerd, omdat dat inhoudelijk gezien logisch is of omdat de cijfers alleen in een andere leeftijdsindeling beschikbaar zijn.

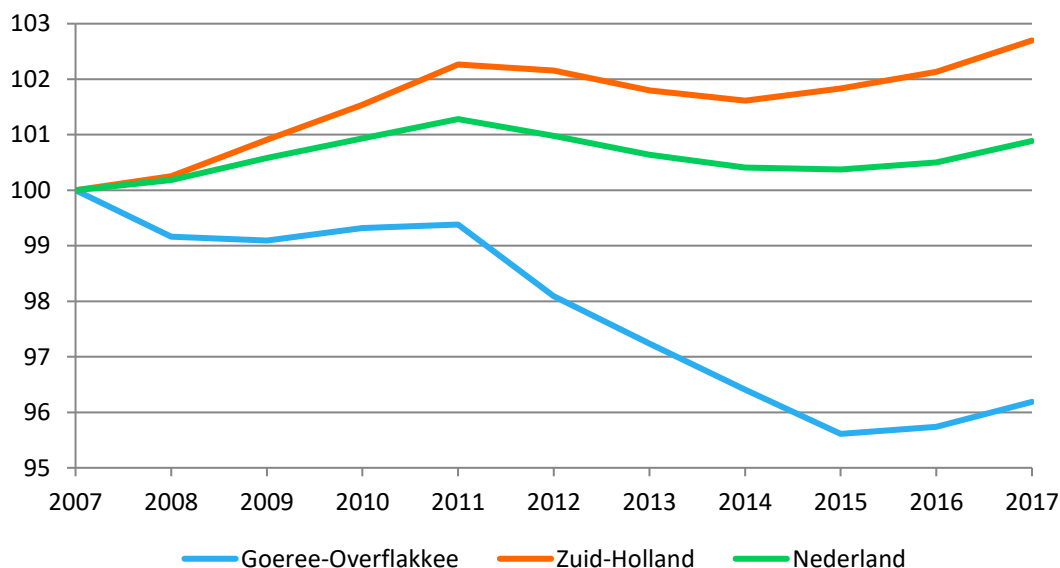
Figuur 1.2 **Ontwikkeling aantal jongeren (0-17 jaar), 2007-2017, index**



bron: Databank-ZH, CBS Statline

Het aantal inwoners op Goeree-Overflakkee in de leeftijd van 18-64 jaar neemt af van bijna 29.600 in 2007 tot circa 28.500 in 2017. Dit is een daling van bijna 3%. Gemiddeld in Zuid-Holland is de stijging bijna 3% en in heel Nederland iets minder dan 1% (figuur 1.3).

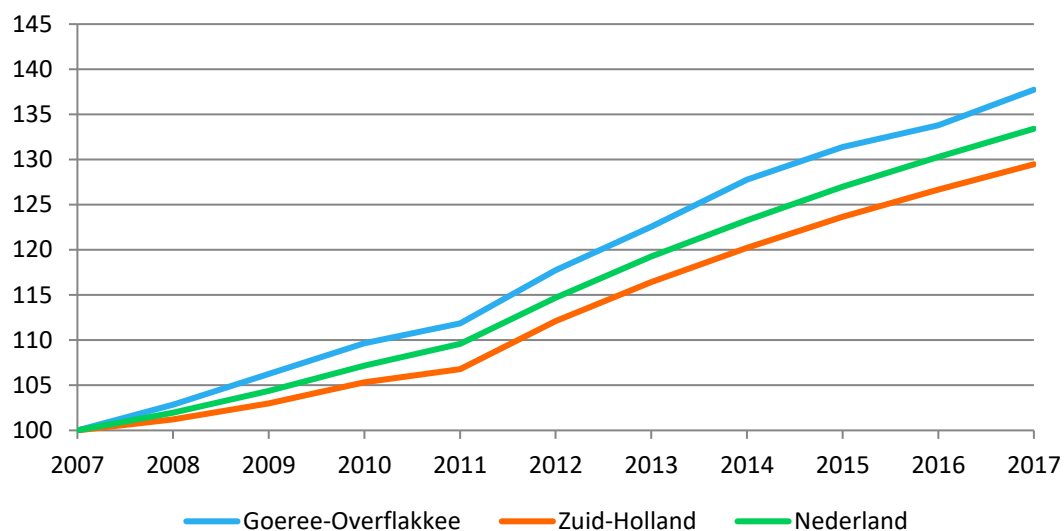
Figuur 1.3 **Ontwikkeling aantal inwoners van 18-64 jaar, 2007-2017, index**



bron: Databank-ZH, CBS Statline

In 2007 telt de regio bijna 7.350 65-plussers, tien jaar later is dat opgelopen tot bijna 10.100, een toename van bijna 38%. Dit is een veel hoger groeipercentage dan in heel Nederland (ruim 33%) en in Zuid-Holland (ruim 29%; figuur 1.4). Het percentage 65-plussers binnen de totale bevolking stijgt in de regio van ruim 15 in 2007 tot bijna 21 in 2017.

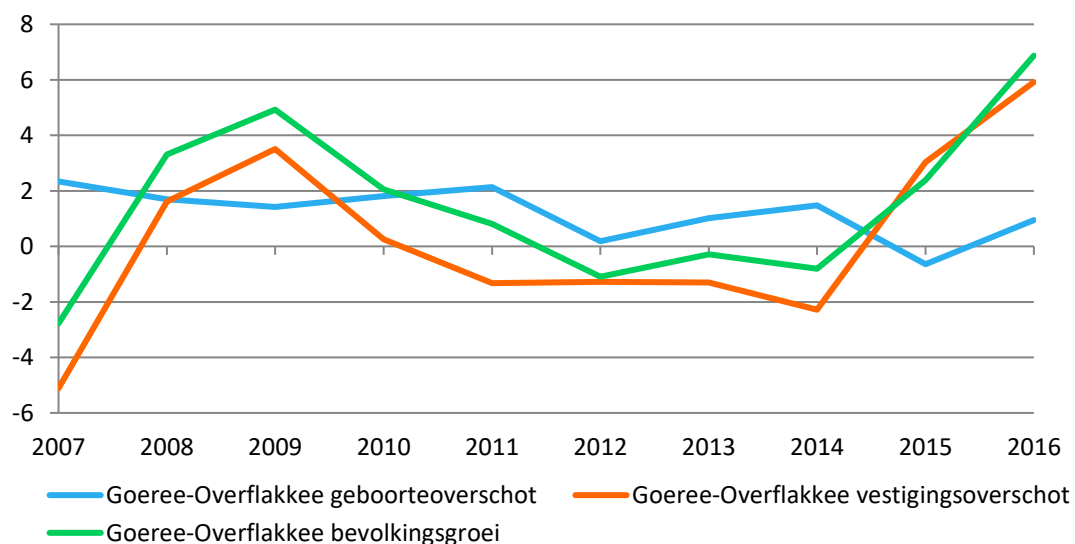
Figuur 1.4 **Ontwikkeling aantal 65-plussers, 2007-2017, index**



bron: Databank-ZH, CBS Statline

In vrijwel de gehele periode 2007-2016 worden er in de regio meer mensen geboren dan dat er overlijden, maar dit geboorteoverschot⁴ is in 2016 wel lager dan in 2007 (respectievelijk 2 en 1 per 1.000 inwoners). De bevolkingsgroei wordt vanaf 2014 vooral veroorzaakt door een vestigingsoverschot⁵, dat wil zeggen dat er zich meer mensen in de regio vestigen dan dat er uit de regio vertrekken (figuur 1.5). In 2016 bedraagt het geboorteoverschot ongeveer 45 personen en het vestigingsoverschot circa 285 personen. Dit is een groei van bijna 7 personen per 1.000 inwoners.

Figuur 1.5 **Ontwikkeling bevolking per 1.000 inwoners op Goeree-Overflakkee, 2007-2016**



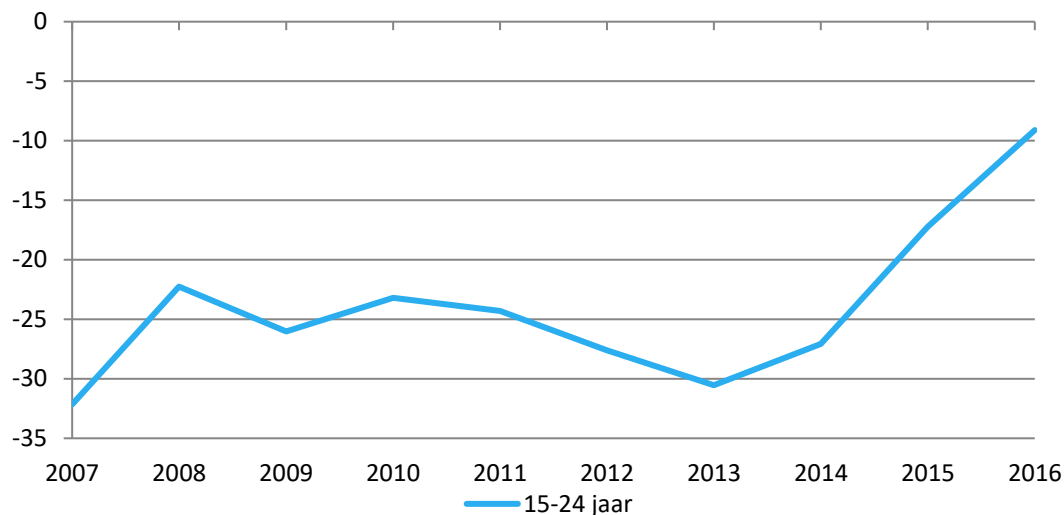
bron: Databank-ZH, CBS Statline

⁴ Saldo van geboorte en overlijden

⁵ Saldo van vestiging (uit andere gemeenten en immigratie) en vertrek (naar andere gemeente en emigratie)

In de regio zien we een sterk negatief verhuissaldo⁶ van jongeren/jongvolwassenen in de leeftijd van 15-24 jaar tot 2014. Daarna zien we dat dit negatieve saldo in korte tijd daalt, maar dat er nog altijd meer jongeren/jongvolwassenen verhuizen naar andere regio's, dan dat er verhuizen naar Goeree-Overflakkee (figuur 1.6).

Figuur 1.6 Ontwikkeling saldo van verhuizingen naar en uit Goeree-Overflakkee van 15-24-jarigen per 1.000 inwoners in deze leeftijdscategorie, 2007-2016

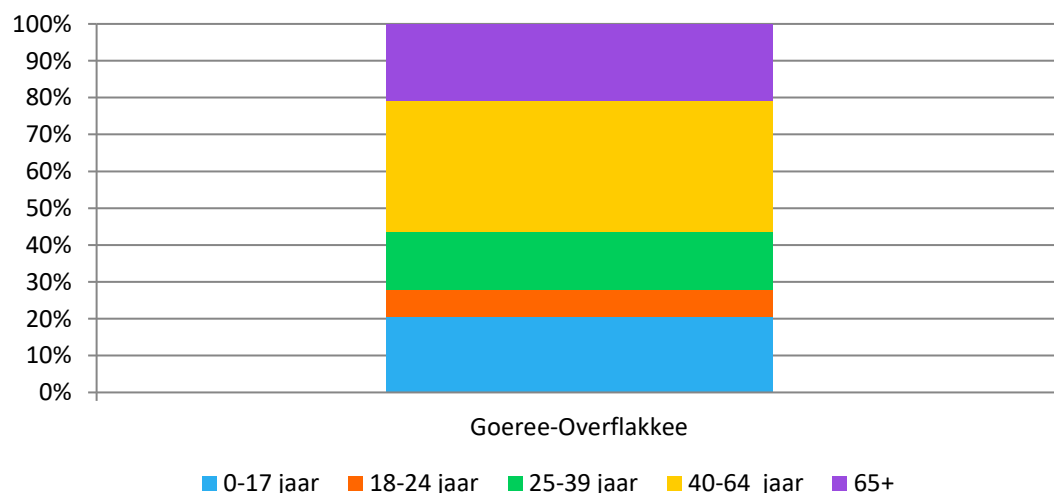


bron: Databank-ZH, CBS Statline

1.2 Bevolkingsopbouw 2017

Figuur 1.7 geeft de bevolkingsopbouw in 2017 weer. Op Goeree-Overflakkee bestaat de bevolking uit zowel ruim 20% 0-17-jarigen als ruim 20% 65-plussers.

Figuur 1.7 Bevolkingsopbouw naar leeftijdscategorie op Goeree-Overflakkee, 2017, percentage



bron: Databank-ZH, CBS Statline

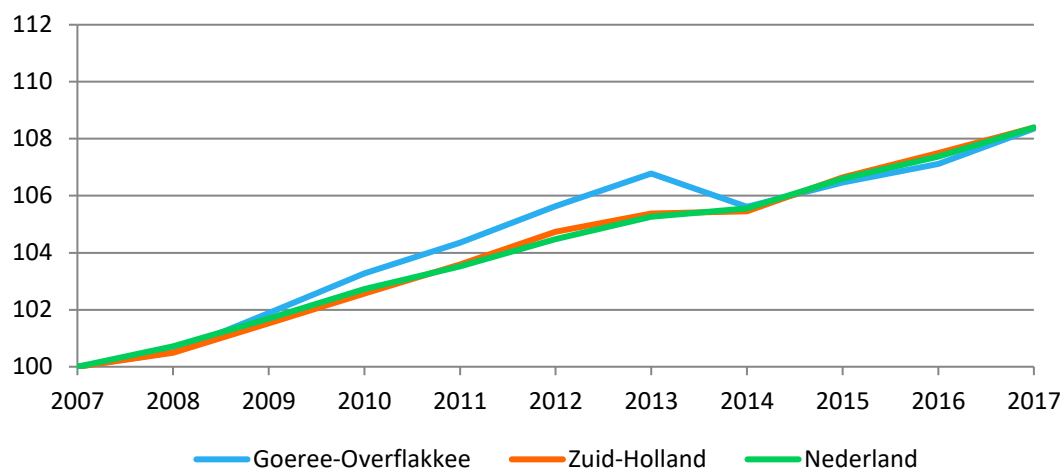
⁶ Dit betreft alleen de gegevens van personen die tussen gemeenten in Nederland zijn verhuisd, dus exclusief personen die naar Nederland zijn geïmmigreerd of vanuit Nederland zijn geïmmigreerd.

In 2017 is bijna 9% van de bevolking in de regio 75 jaar of ouder. Dit is hoger dan de percentages voor Nederland (bijna 8%) en Zuid-Holland (7,5%). Van 65-plussers is ongeveer 43% 75 jaar of ouder. Deze percentage is vergelijkbaar met Zuid-Holland en iets hoger dan Nederland.

1.3 Ontwikkeling aantal huishoudens 2007-2017

Het aantal huishoudens in de regio groeit van circa 18.850 in 2007 tot ruim 20.400 in 2017, een stijging van ruim 8%. In Zuid-Holland en Nederland neemt het aantal huishoudens vergelijkbaar toe (figuur 1.8).

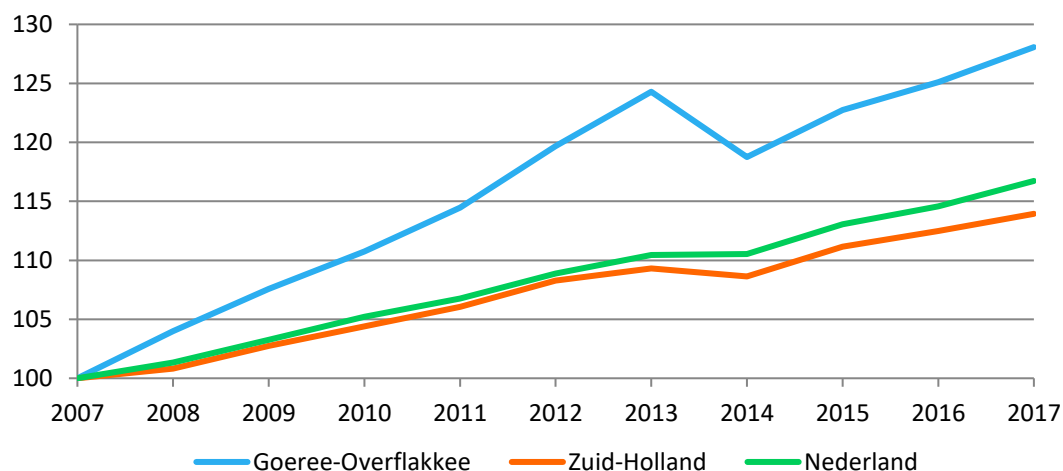
Figuur 1.8 Ontwikkeling aantal huishoudens, 2007-2017, index



bron: Databank-ZH, CBS Statline

In 2007 zijn er ongeveer 4.750 eenpersoonshuishoudens in de regio. Het aantal eenpersoonshuishoudens stijgt tot bijna 6.100 in 2017, een toename van circa 28%. Dit is een veel sterkere stijging dan gemiddeld in Nederland (bijna 17%) en Zuid-Holland (bijna 14%; figuur 1.9). Van alle huishoudens is in 2017 bijna 30% een eenpersoonshuishoudens. Dat is minder dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland (respectievelijk bijna 40% en 38%).

Figuur 1.9 Ontwikkeling aantal eenpersoonshuishoudens, 2007-2017, index

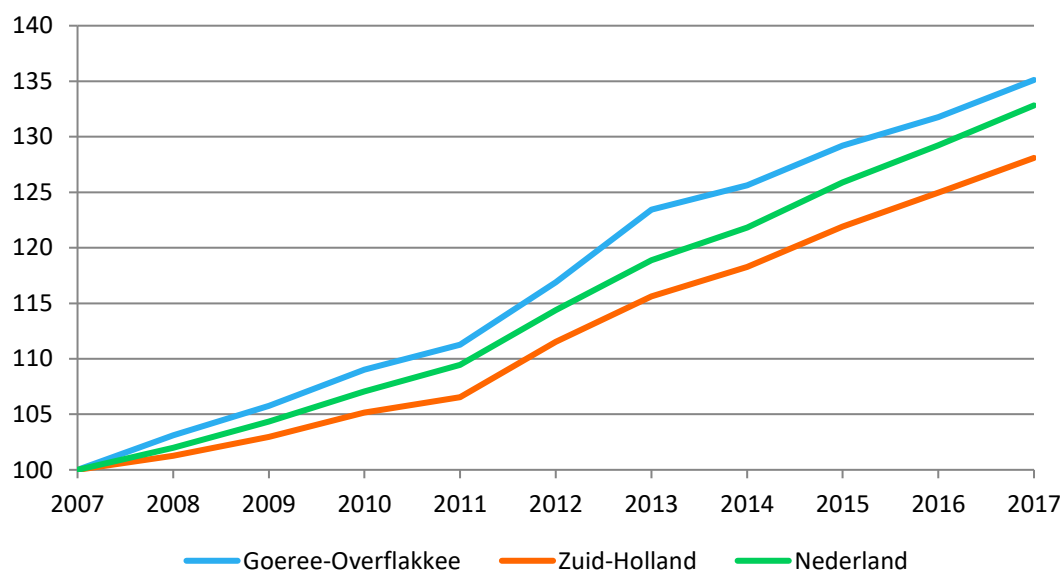


bron: Databank-ZH, CBS Statline

Het aantal huishoudens waarvan de hoofdbewoner 65 jaar of ouder is, stijgt van ruim 4.800 in 2007 tot ruim 6.500 in 2017, een toename van ruim 35%. Dit is een sterkere stijging dan in Nederland (bijna 33%) en in Zuid-Holland (28%; figuur 1.10).

In de regio is in 2017 van alle huishoudens bijna 32% een 65-plus-huishouden, in Zuid-Holland en Nederland is dat respectievelijk circa 26 en 27%. Circa 13% van alle huishoudens in de regio is in 2017 een 65-plus-eenpersoonshuishouden. Dit is vergelijkbaar met het gemiddelde in Zuid-Holland en Nederland.

Figuur 1.10 Ontwikkeling aantal 65-plushuishoudens, 2007-2017, index



bron: Databank-ZH, CBS Statline

1.4 Verwachte bevolkingsontwikkeling 2017-2030⁷

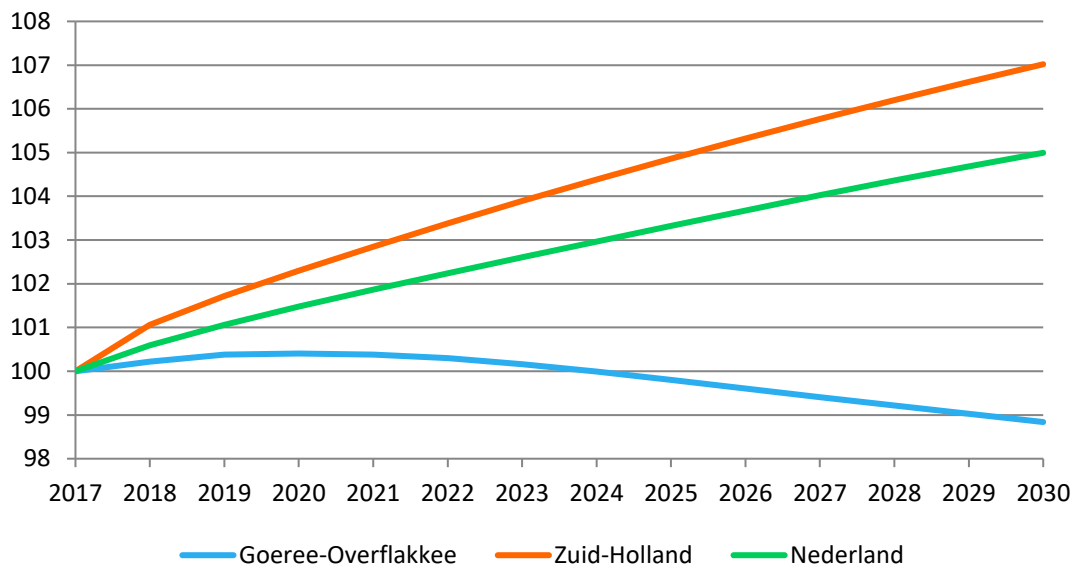
In deze paragraaf wordt de verwachte bevolkingsontwikkeling gepresenteerd voor de totale bevolking en voor de leeftijdscategorieën 0-17 jaar, 18-64 jaar en 65 jaar en ouder.⁸

De bevolking van Goeree-Overflakkee neemt in de periode 2017-2030 naar verwachting af met ongeveer 550 personen tot ongeveer 48.100. Dit is een daling van ruim 1%. In Nederland en Zuid-Holland zien we gemiddeld een groei van respectievelijk 4 en 7%.

⁷ Paragraaf 1.4 tot en met 1.6 schetsen de verwachte bevolkingsontwikkeling, bevolkingsopbouw en ontwikkeling van het aantal huishoudens op basis van prognoses. Vanwege de leesbaarheid spreken we in het vervolg van deze paragraaf over toe-/afname en niet over de *verwachte* toe-/afname.

⁸ De bevolking van 0-17 jaar wordt in deze paragraaf aangeduid met de term 'jongeren'. In volgende hoofdstukken kan er een andere leeftijdsindeling voor jongeren worden gehanteerd, omdat dat inhoudelijk gezien logisch is of omdat de cijfers alleen in een andere leeftijdsindeling beschikbaar zijn.

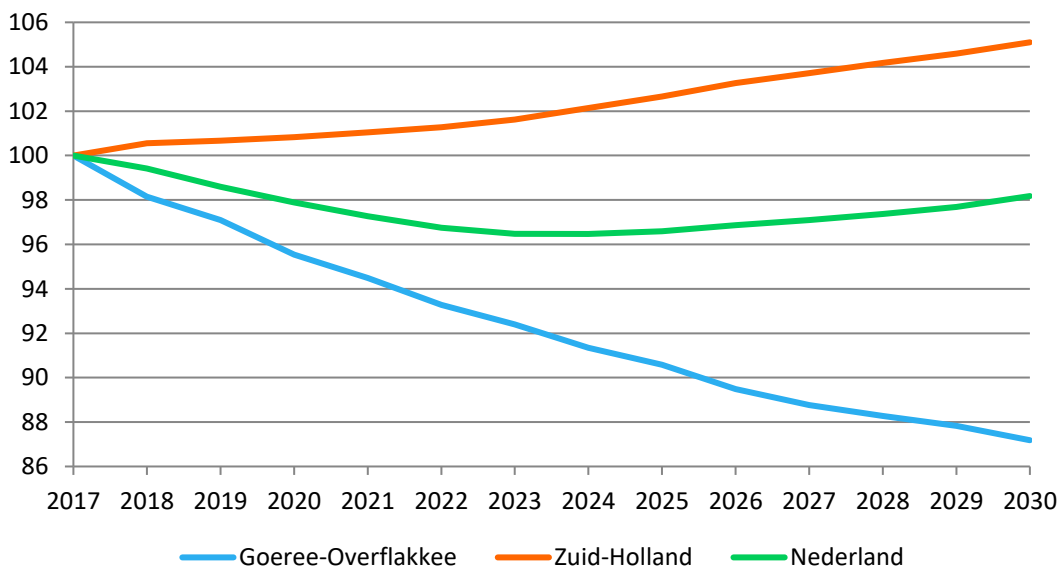
Figuur 1.11 **Ontwikkeling aantal inwoners, 2017-2030, index**



bron: Databank-ZH, CBS/Provincie Zuid-Holland

Het aantal jongeren (0-17 jaar) neemt in de regio sterk af. In 2030 zijn er in de regio ongeveer 8.700 jongeren. Dit is 13% minder dan in 2017. In Zuid-Holland neemt het aantal jongeren gedurende dezelfde periode toe met ongeveer 5%. Gemiddeld in Nederland is vanaf 2025 een stijgende lijn te zien (figuur 1.12).

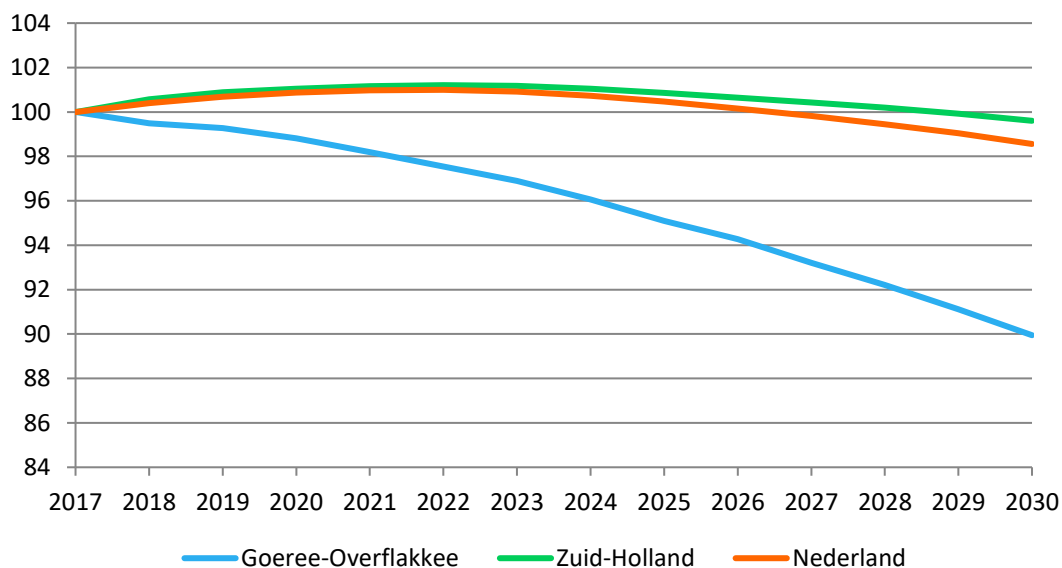
Figuur 1.12 **Ontwikkeling aantal jongeren (0-17 jaar), 2017-2030, index**



bron: Databank-ZH, CBS/Provincie Zuid-Holland

Het aantal inwoners in de leeftijd van 18-64 jaar neemt in periode 2017-2030 met ongeveer 10% af. Dit is een veel sterkere daling dan in Nederland en Zuid-Holland (figuur 1.13). In 2017 telt de regio ruim 28.500 inwoners in deze leeftijdsklasse, in 2030 zijn dat er bijna 25.700.

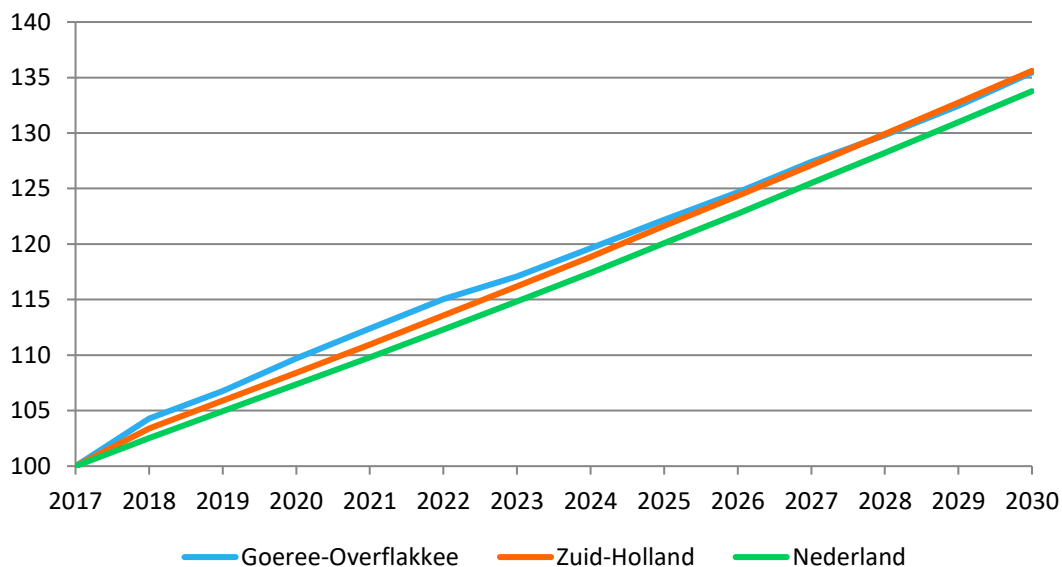
Figuur 1.13 **Ontwikkeling aantal inwoners van 18-64 jaar, 2017-2030, index**



bron: Databank-ZH, CBS/Provincie Zuid-Holland

Het aantal 65-plussers stijgt in de regio van circa 10.100 in 2017 tot ongeveer 13.700 in 2030. Dit is een toename van ruim 35%. Zuid-Holland en Nederland laten een vergelijkbare trend zien (figuur 1.14).

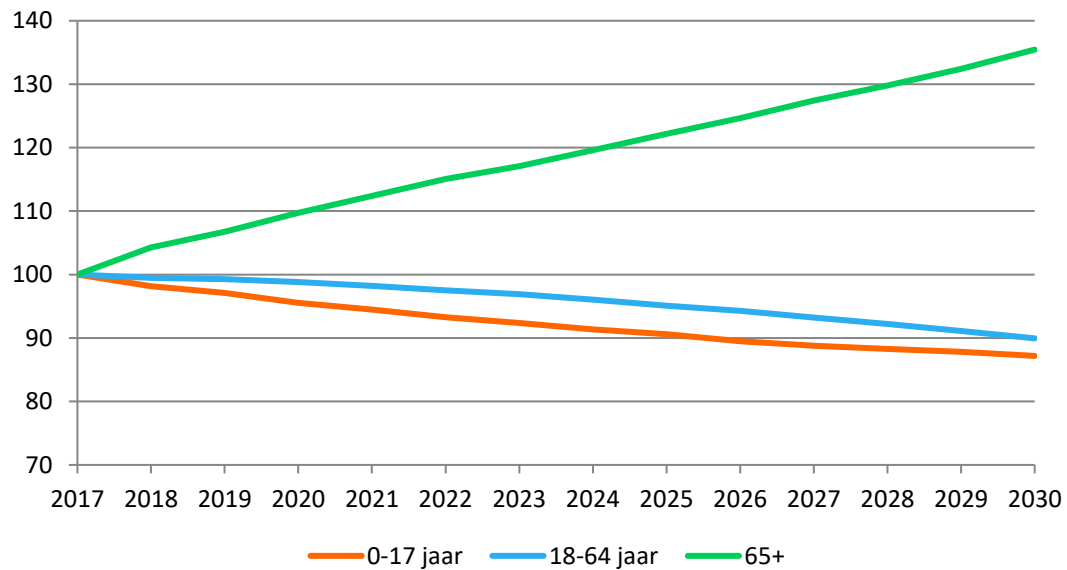
Figuur 1.14 **Ontwikkeling aantal 65-plussers, 2017-2030, index**



bron: Databank-ZH, CBS/Provincie Zuid-Holland

De totale bevolking neemt in de periode 2017-2030 af met ongeveer 1,5%. Desondanks is er een sterke groei te verwachten van met name het aantal 65-plussers. Het aantal jongeren van 0-17 jaar en het aantal 18-64-jarigen zal afnemen (figuur 1.15).

Figuur 1.15 **Ontwikkeling bevolking Goeree-Overflakkee naar leeftijdscategorie, 2017-2030, index**



bron: CBS Statline, Provincie Zuid-Holland

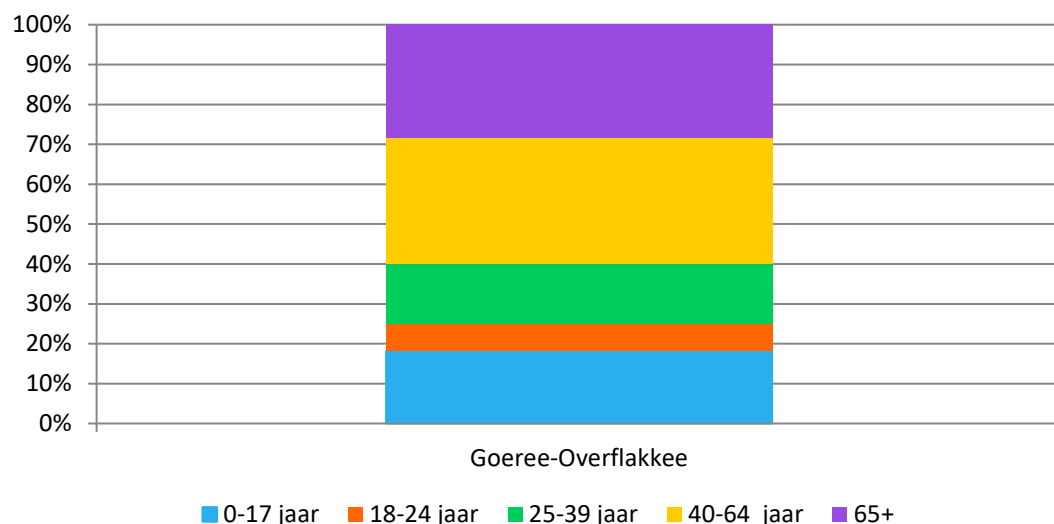
Vanwege de toename van het aantal 65-plussers neemt ook het aantal personen met behoefte aan zorg thuis of in een instelling toe. De toename van het aantal 65-plussers heeft ook gevolgen voor de omvang van de beroepsbevolking: 55-64-jarigen werken minder vaak en minder uren per week en onder 65-plussers is dat nog meer het geval ([CBS 2015](#)). De omvang van de (potentiële) beroepsbevolking staat verder onder druk doordat het aantal 18-64-jarigen tot 2030 in de regio afneemt. Deze ontwikkelingen kunnen leiden tot krapte op de arbeidsmarkt, waardoor bedrijven niet voldoende werknemers kunnen aantrekken, wat ten koste kan gaan van de economische groei. Niettemin is er landelijk in de periode 2008-2016 een toename van de beroepsbevolking te zien met name als gevolg van een toegenomen arbeidsparticipatie onder vrouwen en onder 55-plussers. Ouderen werken langer door: de gemiddelde pensioenleeftijd is landelijk tussen 2006 en 2015 met 3,4 jaar gestegen naar 64,4 jaar (maar is in 2016 gelijk gebleven.⁹

⁹ Brakel K. van, Hilbers P en Vries M de (red.). UWV Arbeidsmarktprognose 2017-2018. Amsterdam: UWV, 2017.

1.5 Verwachte bevolkingsopbouw 2030

Figuur 1.16 geeft de verwachte bevolkingsopbouw op Goeree-Overflakkee weer. In de regio is in 2030 18% van de inwoners 0-17 jaar en ruim 28% 65-plus.

Figuur 1.16 Verwachte bevolkingsopbouw naar leeftijdscategorie op Goeree-Overflakkee, 2030, percentage



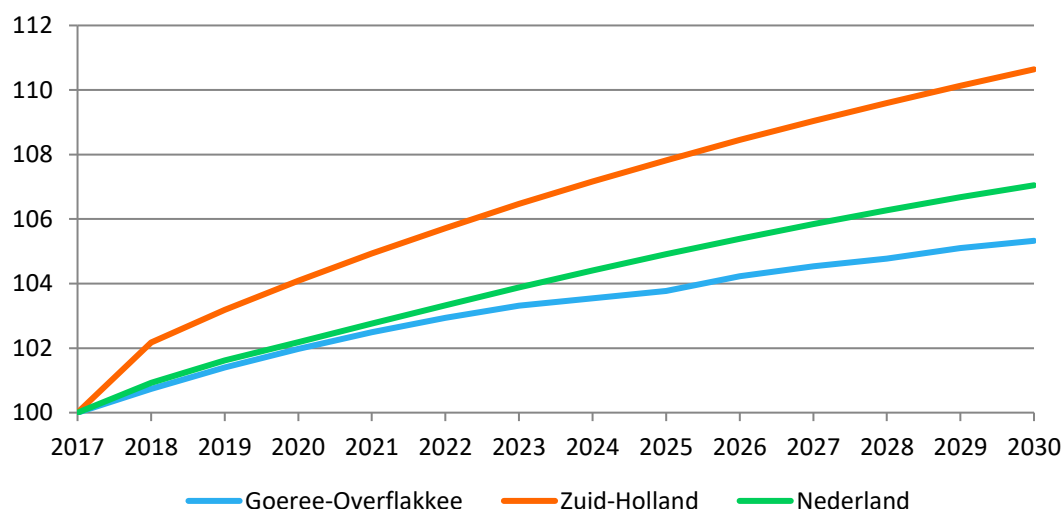
bron: Databank-ZH, Provincie Zuid-Holland

In 2030 is ruim 14,5 11% van de bevolking 75 jaar of ouder. Dit is hoger dan in Zuid-Holland (bijna 11%) en Nederland (11,5%). Van 65-plussers is ruim 51% 75 jaar of ouder, gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland is dat 49%.

1.6 Verwachte ontwikkeling aantal huishoudens 2017-2030

Tot 2030 neemt het aantal huishoudens toe tot ruim 21.500, een stijging van circa 5,5% ten opzichte van 2017. In Zuid-Holland en Nederland is dat respectievelijk bijna 11 en 7% (figuur 1.17).

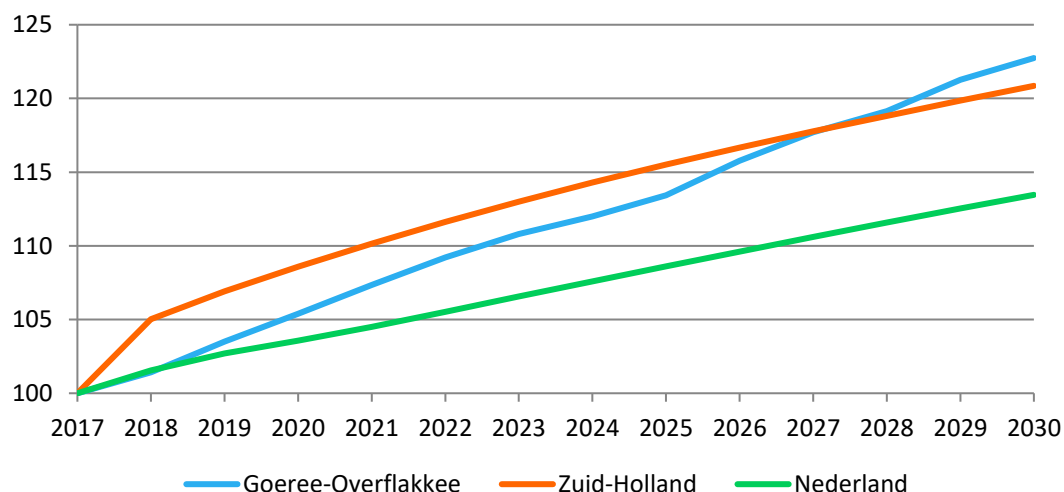
Figuur 1.17 Ontwikkeling aantal huishoudens, 2017-2030, index



bron: CBS Statline, Provincie Zuid-Holland

Het aantal eenpersoonshuishoudens neemt met bijna 23% toe tot bijna 7.500 in 2030. Het aantal stijgt sterker dan gemiddeld in Nederland (ruim 13%) en Zuid-Holland (bijna 21%; figuur 1.18). Van alle huishoudens in de regio is in 2030 ruim 34,5% een eenpersoonshuishouden. Gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland is dat respectievelijk 43 en 40%.

Figuur 1.18 Ontwikkeling aantal eenpersoonshuishoudens, 2017-2030, index

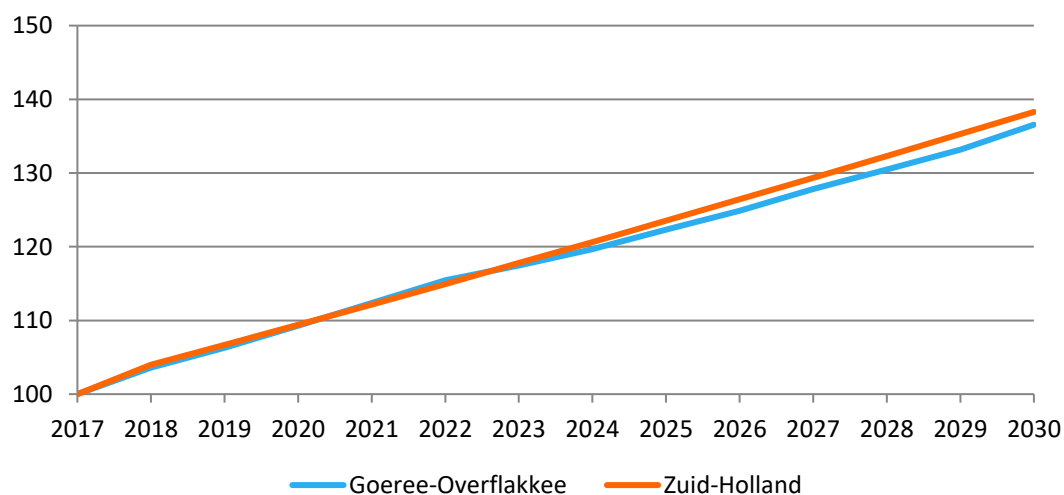


bron: CBS Statline, Provincie Zuid-Holland

In 2030 zijn er in de regio ruim 8.900 huishoudens waarvan de hoofdbewoner 65 jaar of ouder is, een stijging van ruim 36,5%. Gemiddeld in Zuid-Holland neemt het aantal 65-plus-huishoudens met 38% toe in de periode 2017-2030 (figuur 1.19)¹⁰.

In de regio is in 2030 van alle huishoudens bijna 41,5% een 65-plus-huishouden, in Zuid-Holland is dat percentage ongeveer 32. Circa 19,5% van alle huishoudens is een 65-plus-eenpersoonshuishouden, in Zuid-Holland is dat in 2030 bijna 17%.

Figuur 1.19 Ontwikkeling aantal 65-plus-huishoudens, 2017-2030, index



bron: CBS Statline, Provincie Zuid-Holland

¹⁰ Er zijn geen gegevens beschikbaar voor Nederland.

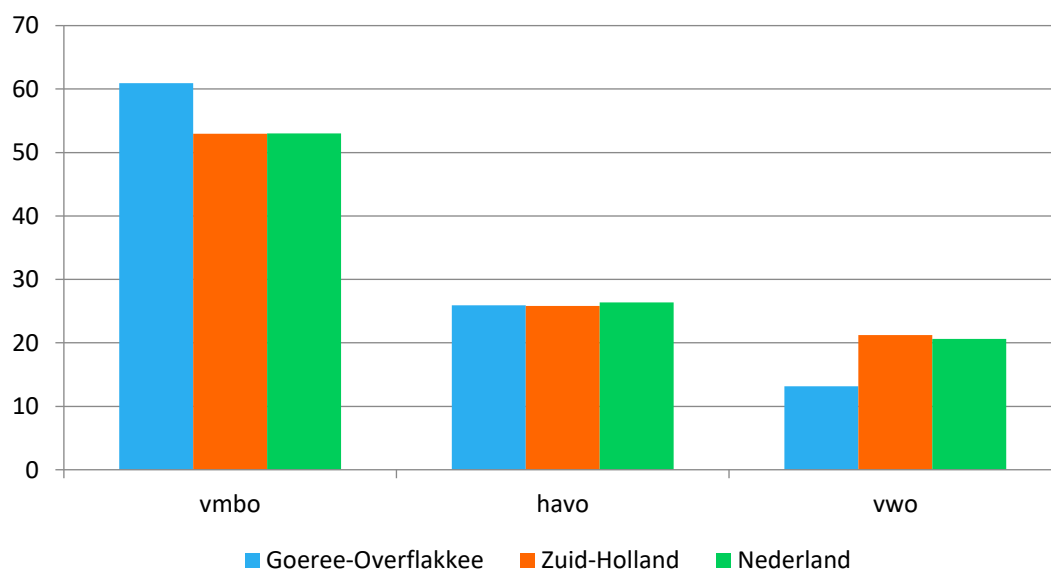
2 Onderwijs

2.1 Voortgezet onderwijs

2.1.1 Leerlingen

In de regio Goeree-Overflakkee wonen in 2016 bijna 1.700 leerlingen die een vorm van voortgezet onderwijs vanaf het derde leerjaar volgen. Per leerjaar zit bijna 61% van deze leerlingen op het vmbo; tegen zo'n 53% gemiddeld van de leerlingen woonachtig in zowel Zuid-Holland als Nederland. Ongeveer 13% van de leerlingen die in Goeree-Overflakkee wonen zit op het vwo; dit is minder dan gemiddeld in zowel Zuid-Holland als Nederland (21%; figuur 2.1).

Figuur 2.1 Aandeel leerlingen vmbo, havo en vwo vanaf leerjaar 3 (exclusief praktijk-onderwijs), woonregio, schooljaar 2016-2017, percentage*

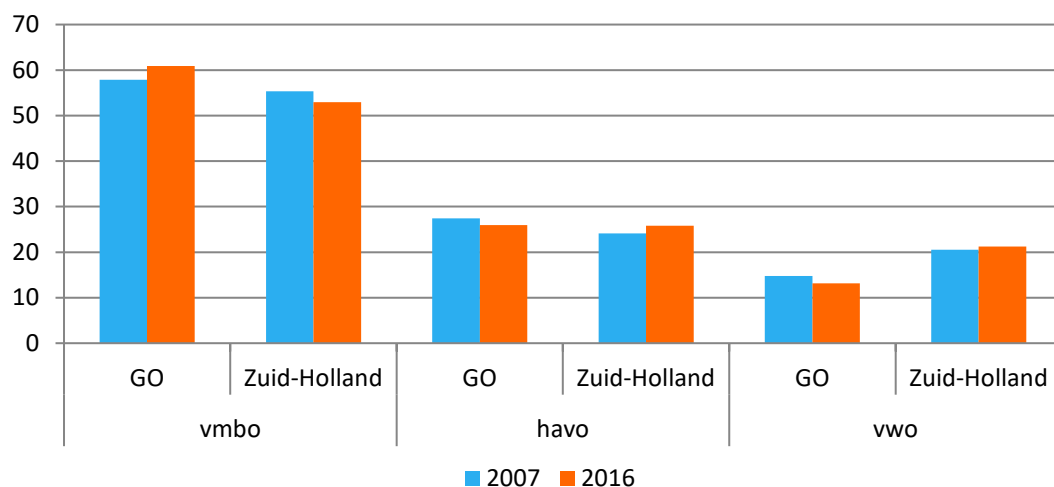


*Dit betreft voorlopige cijfers.

bron: CBS Statline

Het aantal vmbo-leerlingen woonachtig in de regio neemt in de periode van 2007-2016 relatief toe en het aandeel havo- en vwo-leerlingen neemt af. Dit is in tegenstelling tot de trend in Zuid-Holland (figuur 2.2).

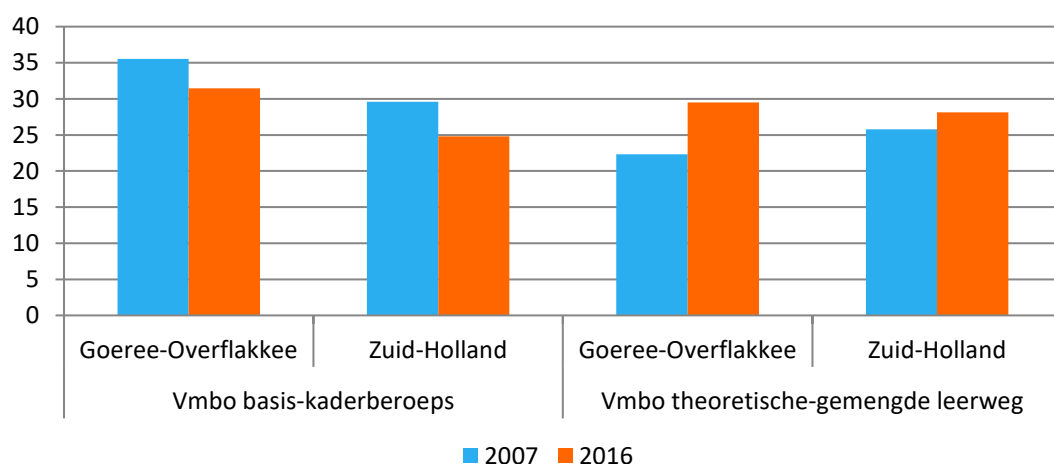
Figuur 2.2 Aantal leerlingen vmbo, havo en vwo per 100 leerlingen voortgezet onderwijs vanaf het derde jaar, woonregio, 2007, 2016, absoluut*



*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: CBS Statline

In 2016 wonen in de regio Goeree-Overflakkee ruim 800 vmbo-leerlingen (derde leerjaar en hoger). Het aandeel vmbo-leerlingen in het voortgezet onderwijs (derde leerjaar en hoger) is in Goeree-Overflakkee groter dan gemiddeld in Zuid-Holland. Ongeveer 31 van de 100 leerlingen voortgezet onderwijs (derde leerjaar en hoger) woonachtig in de regio volgen in 2016 een basis-kaderberoepsleerweg in het vmbo; een afname van ruim 5% ten opzichte van 2007. In Zuid-Holland is deze daling sterker (ruim 14%). Ongeveer 29 op de 100 leerlingen volgen een theoretische-gemengde leerweg; een toename van bijna 42% ten opzichte van 2007. Dit is sterker dan de stijging in Zuid-Holland (ruim 11%; figuur 2.3).

Figuur 2.3 Aantal leerlingen vmbo per 100 leerlingen voortgezet onderwijs vanaf het derde leerjaar, woonregio, 2007, 2016, percentage*

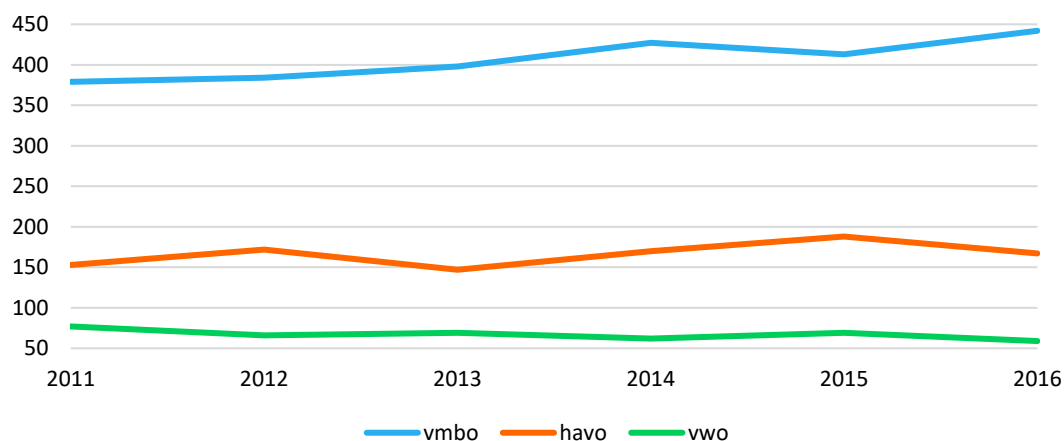


*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: CBS Statline

2.1.2 Geslaagden

Het totaal aantal geslaagden vmbo en havo is in de periode 2011 tot en met 2016 toegenomen met respectievelijk bijna 17 en circa 9%. Het aantal geslaagden op vwo-niveau is in deze periode juist gedaald met ruim 23% (figuur 2.4).

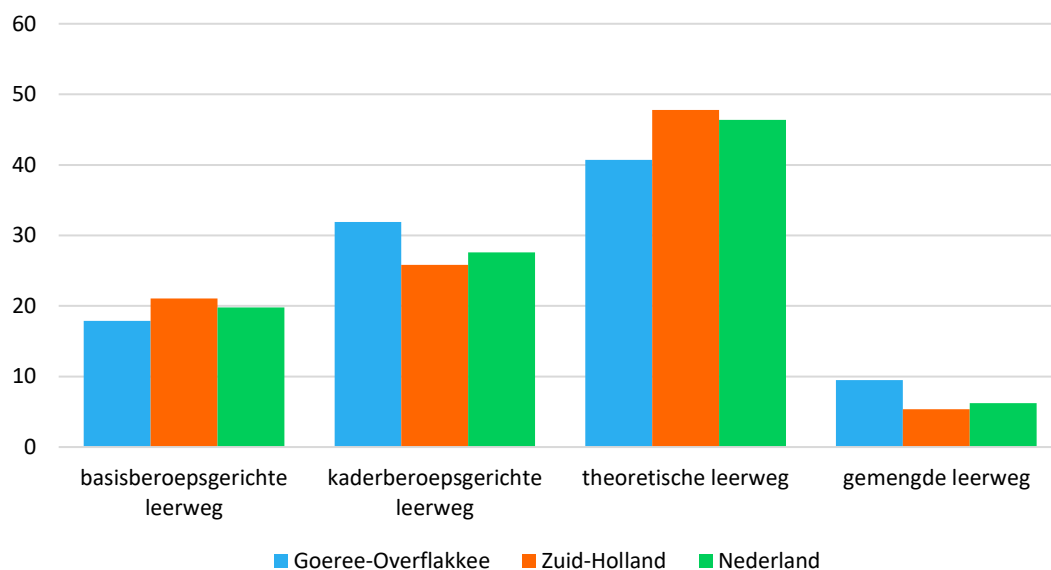
Figuur 2.4 Ontwikkeling aantal geslaagden per onderwijsvorm in het voortgezet onderwijs, onderwijsregio, 2011-2016, absoluut



*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: Ministerie OCW

Figuur 2.5 laat zien dat in Goeree-Overflakkee naar verhouding meer geslaagden zijn in de gemengde- en kaderberoepsgerichte leerwegen en minder in de basisberoepsgerichte- en theoretische leerweg dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Binnen de regio is het aandeel geslaagden in de theoretische leerweg het grootst.

Figuur 2.5 Verdeling van het aantal geslaagden in het vmbo naar type leerweg, onderwijsregio, schooljaar 2015-2016, percentage*



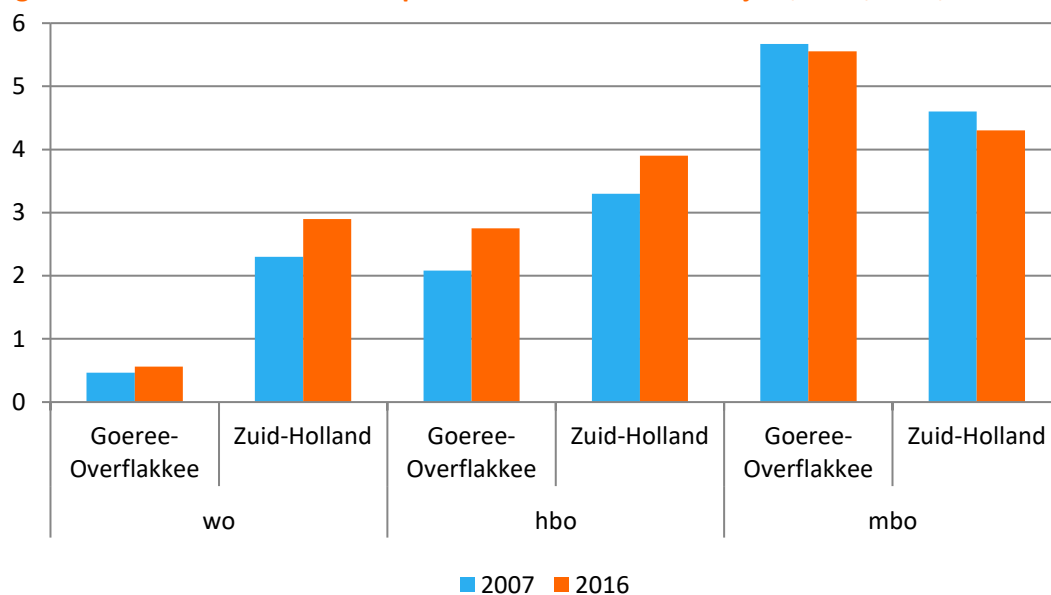
*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: Ministerie OCW

2.2 Beroeps- en wetenschappelijk onderwijs

2.2.1 Studenten

De regio heeft in vergelijking met Zuid-Holland iets meer mbo-studenten en minder hbo- en wo-studenten. In 2016 studeert ongeveer 0,5% van de bevolking in de regio van 18-65 jaar aan de universiteit, tegen zo'n 3% gemiddeld in Zuid-Holland. In totaal volgen ongeveer 2.520 een vorm van middelbaar beroepsonderwijs of hoger onderwijs. In de periode 2007-2016 neemt het aantal mbo-studenten relatief af. Dit geldt ook voor Zuid-Holland. Het aantal wo- en hbo-studenten stijgt juist relatief (figuur 2.6).

Figuur 2.6 Aantal studenten per 100 volwassenen tot 65 jaar, 2007, 2016, absoluut

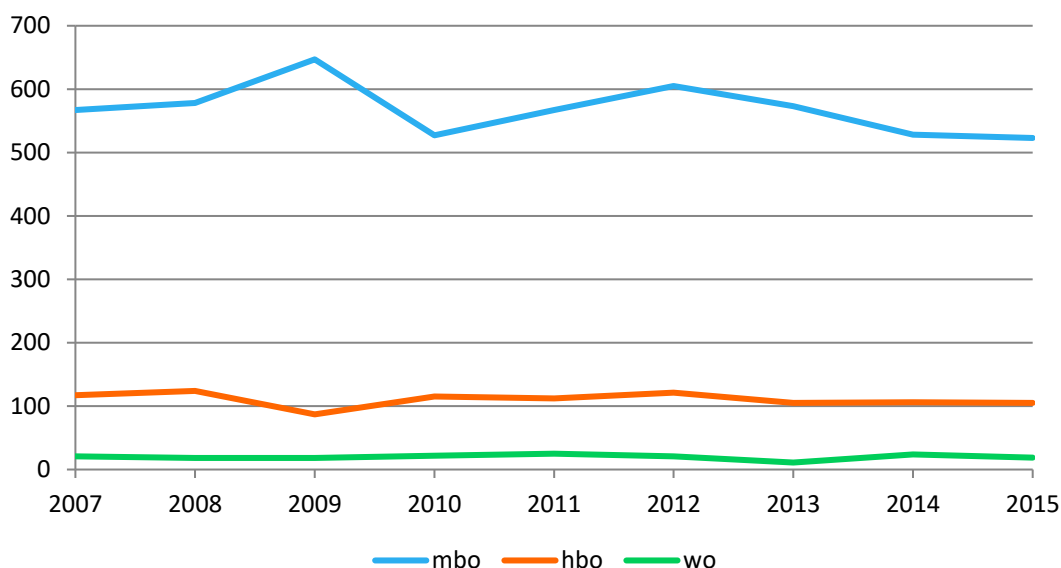


bron: Databank-ZH, CBS Statline

2.2.2 Geslaagden

Het totaal aantal geslaagden in het mbo neemt geleidelijk af tussen 2007 en 2015, terwijl het aantal geslaagden in het hbo en wo vanaf 2007 stabiel blijft. Dit lijkt in tegenspraak met de groei van het aantal studenten. Dit heeft te maken met het feit dat de groei vooral de laatste jaren plaatsvindt. Deze ontwikkeling is nog niet zichtbaar in de statistiek van geslaagden.

Figuur 2.7 Ontwikkeling aantal geslaagden per hoogst behaalde diploma per onderwijsvorm op Goeree-Overflakkee, absoluut



bron: Databank-ZH, CBS Statline

Het aantal geslaagde mbo-ers laat in 2009 een stijging zien om daarna te dalen tot iets onder het niveau van 2007. In de regio is het aandeel geslaagden in het mbo, hbo en wo ten opzichte van het totaal aantal geslaagden in 2015 vrijwel gelijk gebleven. Landelijk wordt verwacht dat het onderwijsniveau van de instroom van geslaagden op de arbeidsmarkt de komende jaren blijft toenemen vanwege een stijgende instroom van afgestudeerden uit hbo- en wo-richtingen in vergelijking met mbo-richtingen. Voor mbo 2/3¹¹ wordt voor alle richtingen een afname van de instroom verwacht in vergelijking met de laatste vijf jaar: men studeert langer door. Deze ontwikkelingen wijzen erop dat het gemiddelde opleidingsniveau van Nederlandse jongeren de komende zes jaar verder zal toenemen.¹²

In het algemeen zijn de arbeidsmarktperspectieven voor de komende jaren beter naarmate het opleidingsniveau hoger is. Landelijk gezien hebben wo-opleidingen gemiddeld genomen een 'goed' arbeidsmarktperspectief, terwijl de perspectieven 'redelijk' zijn voor de mbo-gediplomeerden. Meer specifiek worden op hbo- en wo-niveau goede tot zeer goede perspectieven voorzien voor ongeveer 50% van de gediplomeerden, terwijl dat maar 14% en 28% is voor respectievelijk mbo 2/3 en mbo 4. Bovendien is ook het loopbaanperspectief op de lange termijn beter voor hoger opgeleiden. Voor gediplomeerden mbo 2/3 zijn de perspectieven het beste voor de technische richtingen, vooral mbo 2/3 technische installatie. Op mbo 4-niveau zijn de perspectieven goed voor groen en techniek. Voor mbo 4 werktuigbouwkunde en metaalbewerking en mbo 4 technische installatie zijn de perspectieven zelfs zeer goed. Ook voor grote opleidingen zoals mbo 4 gezondheidszorg zijn de perspectieven

¹¹ Mbo niveau 2 betreft basisberoepsopleiding, niveau 3 vakopleiding en niveau 4 opleiding voor middenkader/ gespecialiseerd beroep.

¹² Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt. De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2022. Maastricht: ROA, 2017.

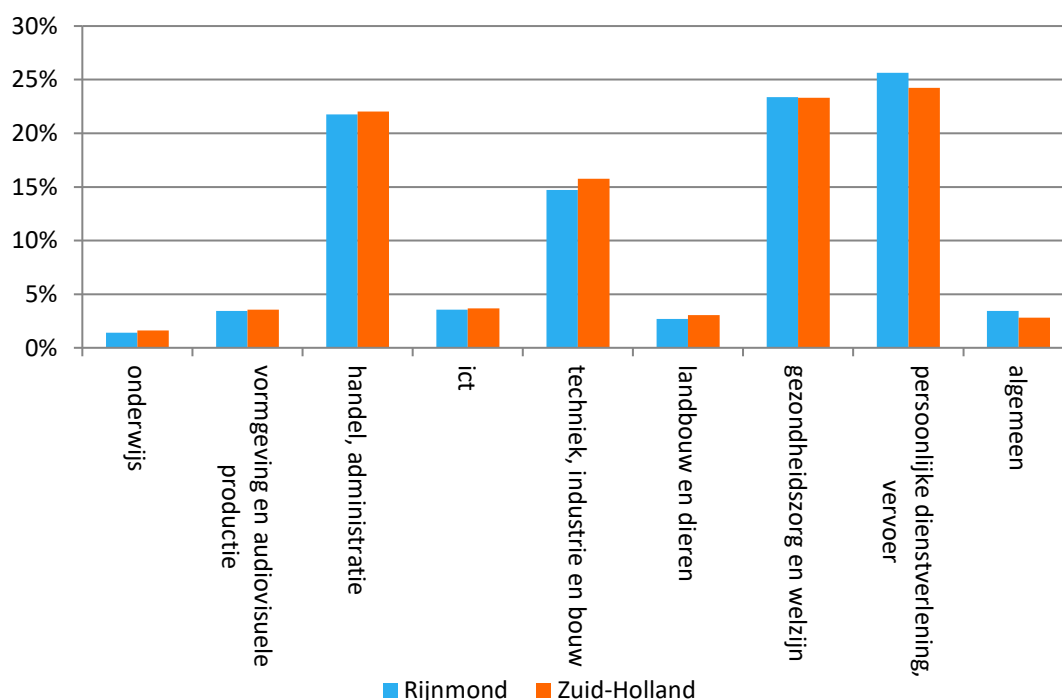
goed. Voor de richting economie op niveau 2/3 en niveau 4, maar ook op hbo-niveau, zijn de perspectieven matig.¹³

Landelijk gezien bieden op hbo- en wo-niveau de richtingen onderwijs, zorg en techniek goede arbeidsmarktperspectieven voor de komende jaren. Zeer goed zijn de baankansen voor hbo werktuigbouwkunde, hbo chemie en hbo bouwkunde en civiele techniek en wo informatica. Op hbo-niveau zijn de arbeidsmarktperspectieven het minst gunstig voor de richting communicatie en hotel, vrijetijd en facility management. Op wo-niveau geldt dit voor bedrijfseconomie en logistiek en kunst.¹

Gegevens over geslaagden in het mbo naar sector en naar niveau zijn alleen beschikbaar op het niveau van arbeidsmarktregio's. Goeree-Overflakkee maakt deel uit van de arbeidsmarktregio Rijnmond. Tot de arbeidsmarktregio Rijnmond behoren de volgende gemeenten: Albrandswaard, Barendrecht, Binnenmaas, Brielle, Capelle aan den IJssel, Cromstrijen, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Korendijk, Krimpen aan den IJssel, Maassluis, Nissewaard, Oud-Beijerland, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Strijen, Vlaardingen en Westvoorne.

Figuur 2.8 laat zien dat in de arbeidsmarktregio Rijnmond naar verhouding meer geslaagden zijn in de persoonlijke dienstverlening, vervoer, gezondheidszorg en welzijn dan gemiddeld in Zuid-Holland.

Figuur 2.8 Verdeling van het aantal geslaagden in het mbo naar sector, schooljaar 2015-2016, percentage

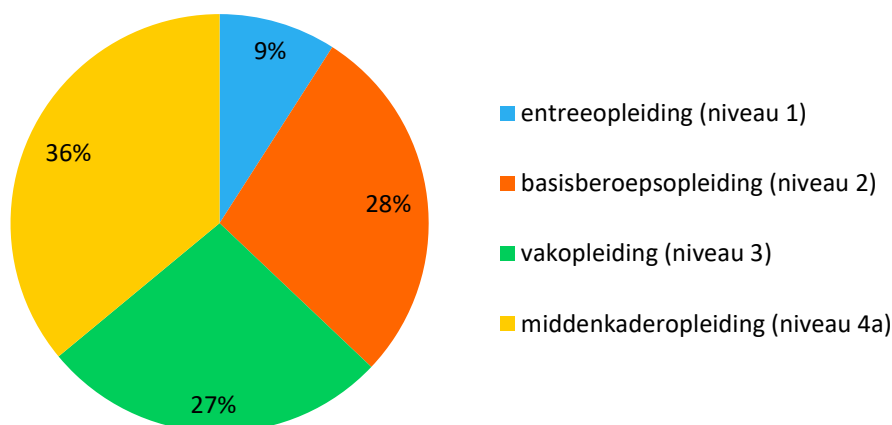


bron: CBS Statline

¹³ Researchcentrum voor Onderwijs en Arbeidsmarkt. De arbeidsmarkt naar opleiding en beroep tot 2022. Maastricht: ROA, 2017.

Ongeveer 36% van de mbo-geslaagden heeft een middenkaderopleiding (niveau 4a) voltooid (figuur 2.9). De verdeling van geslaagden naar niveau is in de arbeidsmarktregio Rijnmond vergelijkbaar met het gemiddelde van Zuid-Holland.

Figuur 2.9 Mbo-geslaagden naar niveau in de regio Rijnmond, schooljaar 2015-2016, percentage



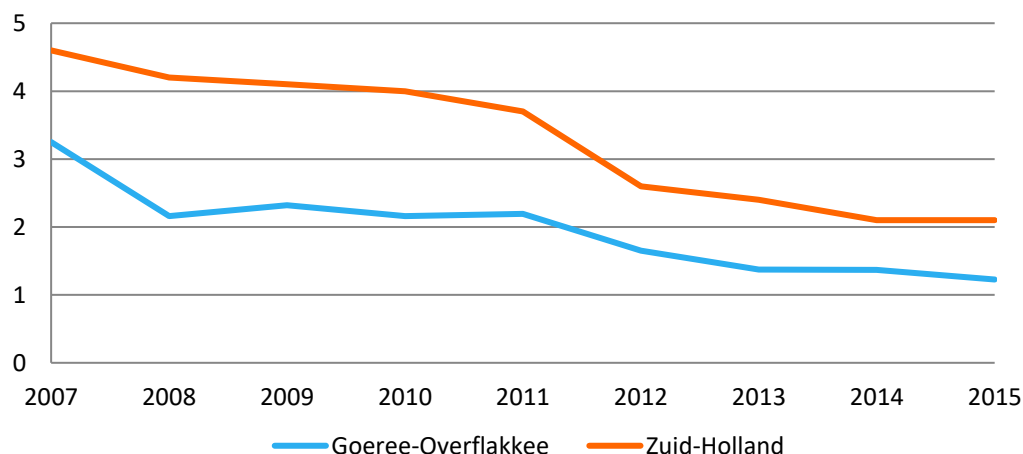
bron: CBS Statline

2.3 Voortijdige schoolverlaters

Het aantal voortijdige schoolverlaters is op Goeree-Overflakkee in de periode 2007-2015 sterk afgenomen: van 134 naar 52. Het betreft vooral jongeren op het mbo. De sterk dalende lijn zien we ook in de rest van Zuid-Holland. Het percentage voortijdige schoolverlaters is in de regio ruim 1 en in Zuid-Holland ongeveer 2.

De daling is het gevolg van maatregelen om het schoolverzuim onder jongeren terug te dringen. Doordat meer jongeren met succes hun opleiding afronden, kunnen zij een betere start op de arbeidsmarkt maken: daar profiteren jongeren zelf van, maar ook de samenleving als geheel (publiekperspectief.nl).

Figuur 2.10 Ontwikkeling aantal voortijdige schoolverlaters ten opzichte van het totaal aantal leerlingen/studenten in het voortgezet onderwijs en mbo, 2007-2015, percentage

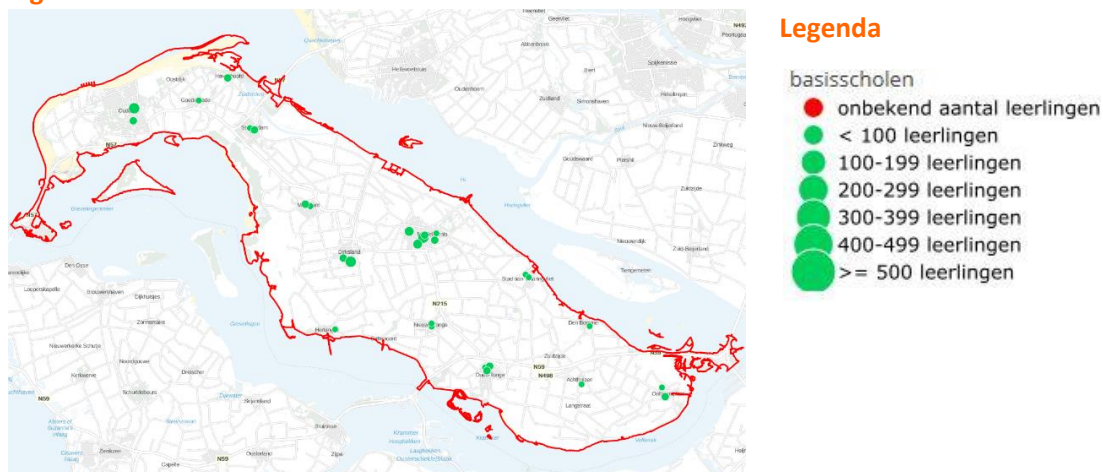


bron: Databank-ZH, Ministerie OCW

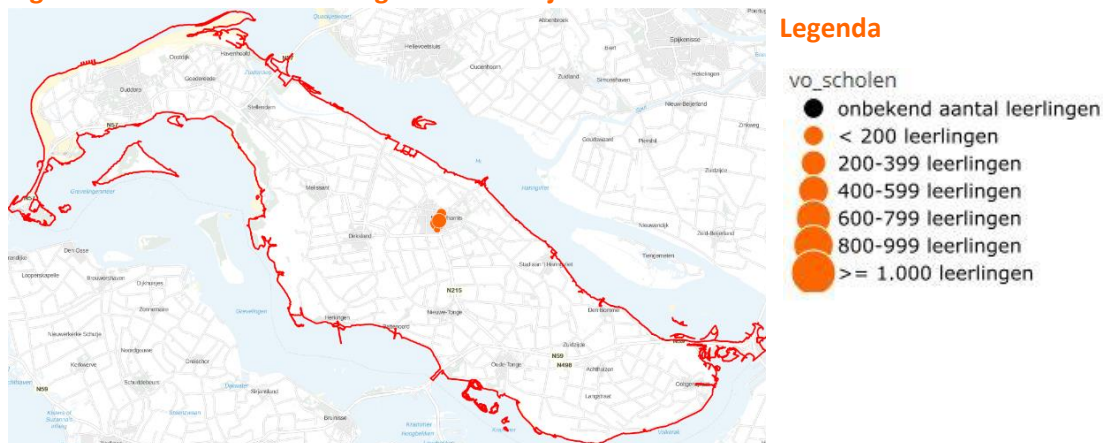
2.4 Locaties onderwijsvoorzieningen

Figuren 2.11a tot en met 2.11c geven de locaties van scholen voor basisonderwijs, voortgezet onderwijs en mbo in de regio weer.

Figuur 2.11a Basisscholen



Figuur 2.11b Scholen voortgezet onderwijs



Figuur 2.11c Mbo-scholen



bron: [Data-adviesbureau Tympaan](#)

De scholen voor voortgezet onderwijs en mbo in de regio zijn goed bereikbaar met het openbaar vervoer.

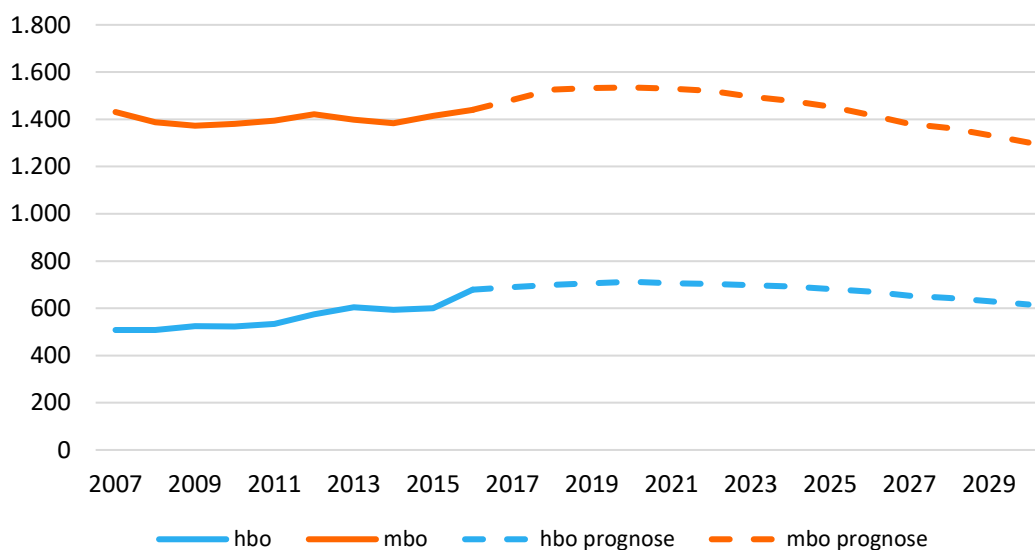
[Bereikbaarheid onderwijsvoorzieningen met het OV](#)

2.5 Prognose studenten

Op grond van de regionale bevolkingsontwikkeling is een prognose gemaakt van het aantal studenten voor het mbo en het hbo.¹⁴ Voor wo is geen goede prognose te maken. De regionale bevolkingsontwikkeling is namelijk geen goede voorspeller van het toekomstig aantal studenten, omdat studenten niet alleen afkomstig zijn uit de regio, maar uit heel Nederland en uit het buitenland.

In schooljaar 2016-2017 zijn er ten opzichte van schooljaar 2007-2008 bijna net zoveel studenten in het mbo en meer studenten in het hbo. Vanaf schooljaar 2017-2018 neemt het aantal mbo- en hbo-studenten aanvankelijk toe, maar vanaf schooljaar 2021-2022 is er sprake van een structurele daling. In schooljaar 2030-2031 zijn er bijna 10% minder mbo-studenten dan in schooljaar 2016-2017 en ruim 9% minder hbo-studenten (figuur 2.12).

Figuur 2.12 Ontwikkeling aantal studenten in het mbo en hbo op Goeree-Overflakkee, 2017-2030, absoluut



bron: Ministerie OCW, Provincie Zuid-Holland

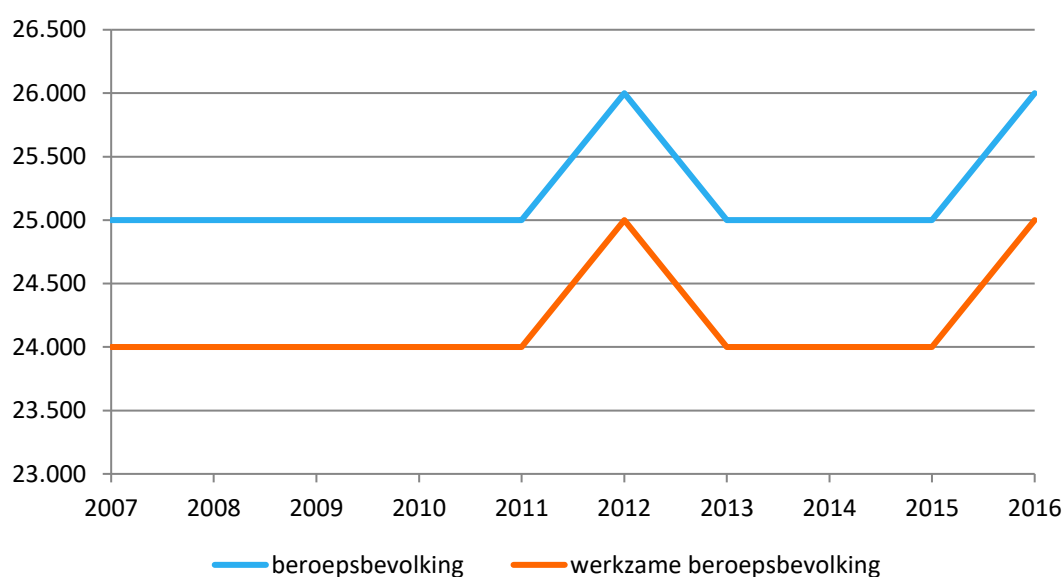
¹⁴ Er wordt dus geen rekening gehouden met andere (beleidsmatige) ontwikkelingen.

3 Arbeidsmarkt en economie

3.1 Arbeidsparticipatie

De beroepsbevolking bestaat uit personen van 15 tot 75 jaar die of betaald werk hebben (werkzame beroepsbevolking) of recent naar betaald werk hebben gezocht en daarvoor direct beschikbaar zijn (werkloze beroepsbevolking). Op Goeree-Overflakkee behoren in 2016 zo'n 26.000 personen tot de beroepsbevolking (figuur 3.1). Dat is 4% meer dan in 2007. Circa 25.000 personen behoren in 2016 tot de werkzame beroepsbevolking. Dit is ruim 4% hoger dan in 2007.

Figuur 3.1 Ontwikkeling beroepsbevolking en werkzame beroepsbevolking, 2007-2016, absoluut*

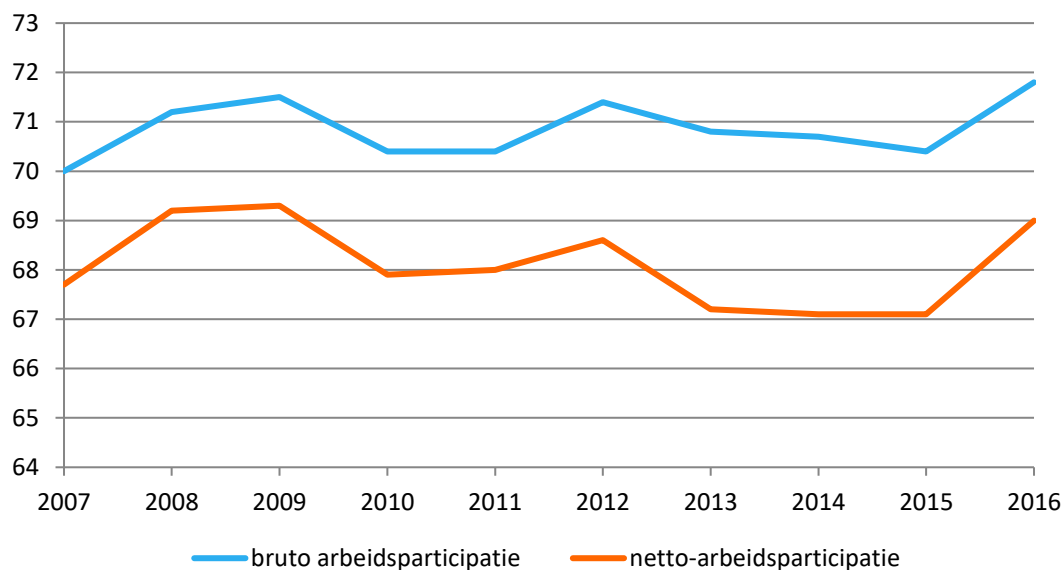


*Het CBS rondt de cijfers af op duizendtallen. Daarom kunnen in de figuur alleen de afgeronde duizendtallen worden weergegeven.

bron: CBS Statline

In 2016 behoort bijna 72% van alle personen van 15-74 jaar tot de beroepsbevolking. Dit percentage wordt aangeduid met de term 'bruto arbeidsparticipatie'. In Zuid-Holland is de bruto arbeidsparticipatie 69%, in Nederland 70%. Figuur 3.2 laat de regionale ontwikkeling zien van de bruto arbeidsparticipatie (aandeel werkzame en niet-werkzame beroepsbevolking) en netto arbeidsparticipatie (aandeel werkzame beroepsbevolking).

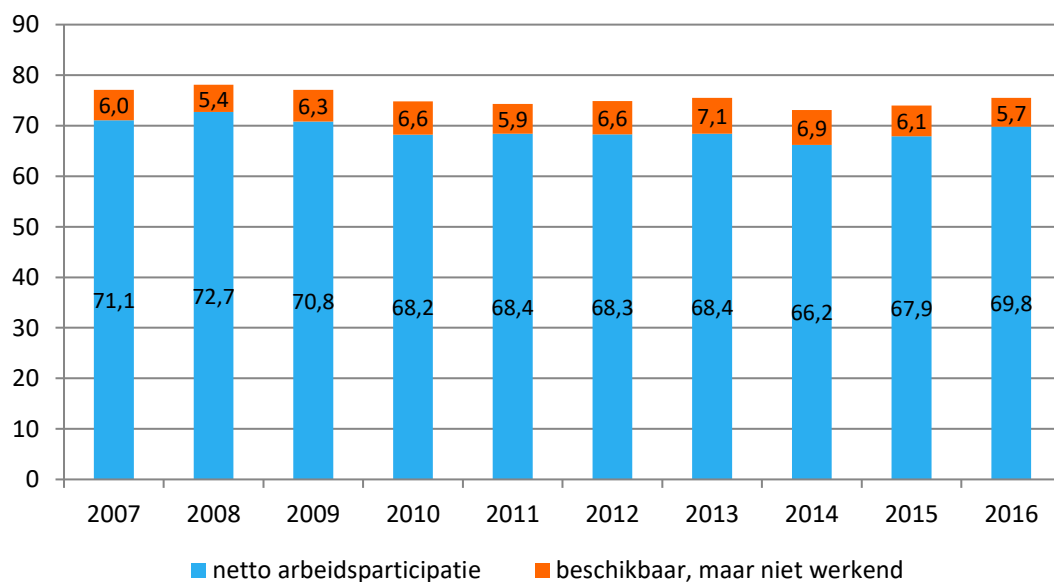
Figuur 3.2 Ontwikkeling bruto en netto arbeidsparticipatie, 2007-2016, percentage



bron: CBS Statline

De bruto arbeidsparticipatie verschilt sterk per leeftijdscategorie. Logischerwijs is slechts een deel van de 15-24-jarigen beschikbaar voor de arbeidsmarkt vanwege het volgen van onderwijs. Ditzelfde geldt voor de 65-plussers vanwege pensionering. Van de 25-44-jarigen is bijna 91,5% beschikbaar voor werk, van de 45-75-jarigen is dat ongeveer 60%. Figuur 3.3 laat de ontwikkeling van arbeidsparticipatie zien van de groep 15-24-jarigen. De gehele kolom geeft het percentage bruto arbeidsparticipatie weer (dus 75,5% in 2016).

Figuur 3.3 Ontwikkeling arbeidsparticipatie van 15-24-jarigen, 2007-2016, percentage

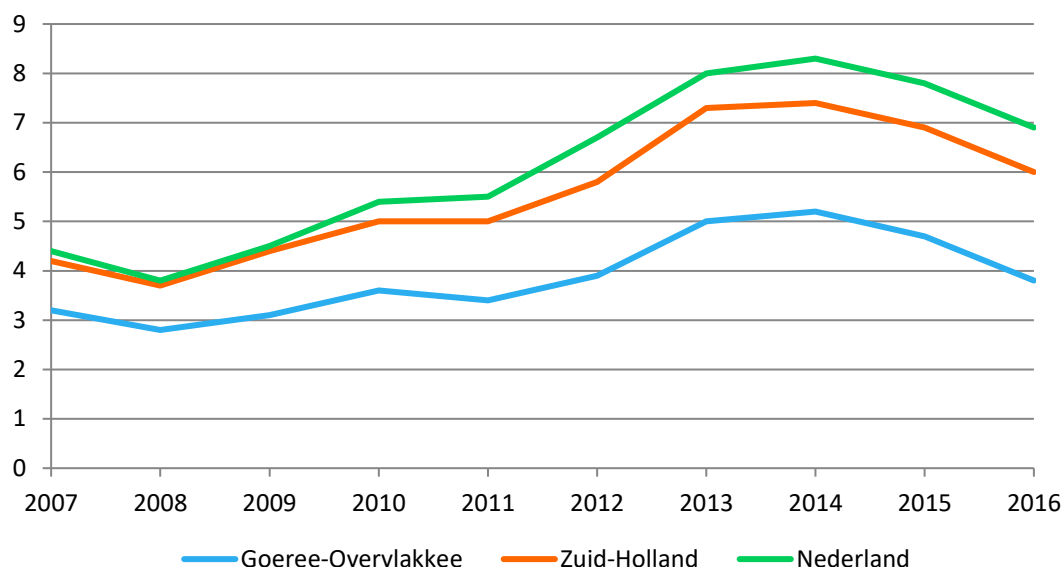


bron: CBS Statline

3.2 Werkloosheid

Het werkloosheidspercentage geeft het gedeelte van de beroepsbevolking weer dat zonder werk is en recent naar werk heeft gezocht.

Figuur 3.4 **Ontwikkeling werkloosheid, 2007-2016, percentage**



bron: CBS Statline

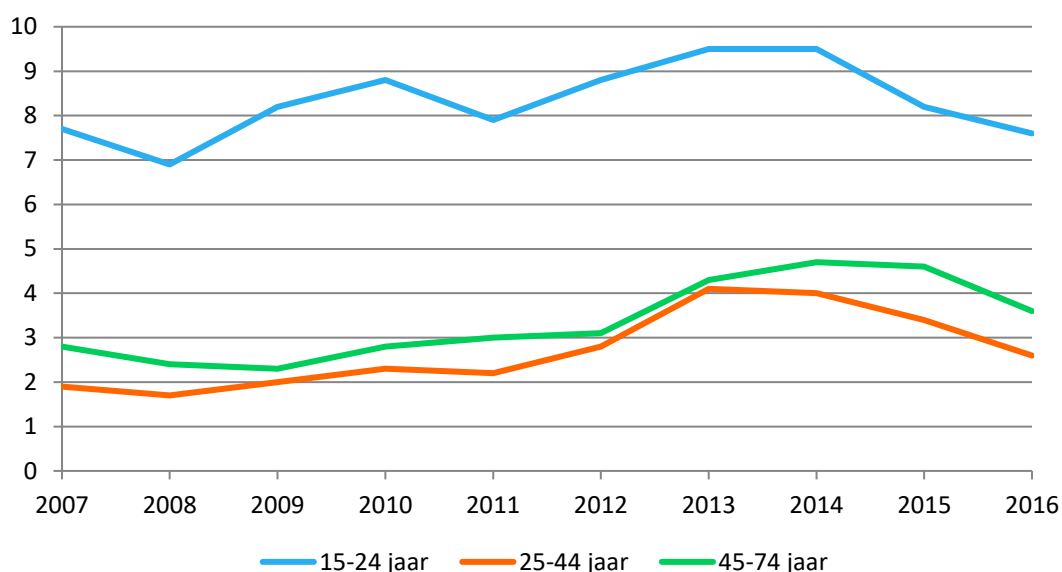
Het werkloosheidspercentage ligt op Goeree-Overflakkee gedurende de gehele periode 2007-2016 onder het percentage van Zuid-Holland en dat van Nederland. In de periode 2008 tot 2014 zien we een sterke stijging, waarna het werkloosheidspercentage afneemt. Deze ontwikkeling volgt de provinciale en landelijke trend.

In 2016 is 3,8% van de beroepsbevolking in de regio werkloos. Dit is minder dan in Zuid-Holland (6,0%) en in Nederland (6,9%).

De duidelijke afname van het aantal WW-uitkeringen, het aantal werkzoekenden en de toename van het aantal vacatures in de periode januari-december 2017 is een indicatie dat de werkloosheid in de regio verder daalt ([UWV 2018](#), [UWV 2017 tabellen](#)). Op grond van landelijke ramingen van het CPB kan worden aangenomen dat de daling in 2018 doorzet ([CPB 2017](#)).

De werkloosheid onder jongeren/jongvolwassenen is gedurende de periode 2007-2016 be-
duidend groter dan in andere leeftijdsklassen. Het werkloosheidspercentage onder jonge-
ren/jongvolwassenen is in 2016 7,6%, onder 25-44-jarigen is dat 2,6% (figuur 3.5).

Figuur 3.5 **Ontwikkeling werkloosheid naar leeftijd op Goeree-Overflakkee, 2007-2016, percentage**



bron: CBS Statline

Er zijn nog geen recentere werkloosheidscijfers beschikbaar naar gemeente en leeftijd voor heel 2017 op jaarbasis. In 2017 staan in de maanden januari tot en met december gemiddeld 39 jongeren/jongvolwassenen op Goeree-Overflakkee geregistreerd als werkzoekend. In december 2017 ligt het aantal werkzoekende jongeren/jongvolwassenen bijna 45% lager dan in januari 2017 (werk.nl).

Laagopgeleiden¹⁵ hebben vaker conjunctuurgevoelige banen en flexibele contracten. Toen de werkloosheid tijdens de crisis toenam, steeg deze onder laagopgeleiden sterker dan onder hoogopgeleiden. Met het aantrekken van de economie daalt de werkloosheid onder laagopgeleiden het sterkst¹⁶. Het SCP verwacht in de toekomst dat het voor laagopgeleiden nog lastiger wordt, bijvoorbeeld omdat bij het (eventueel) verdwijnen van 'middenbanen' middelbaar opgeleiden uitwijken naar lager geschoold werk. Ook van de middelbaar opgeleiden verwacht het SCP dat ze het moeilijker gaan krijgen. Cijfers laten zien dat de werkloosheidspercentages van de middelbaar opgeleiden steeds meer gaan lijken op die van de laagopgeleiden¹⁷.

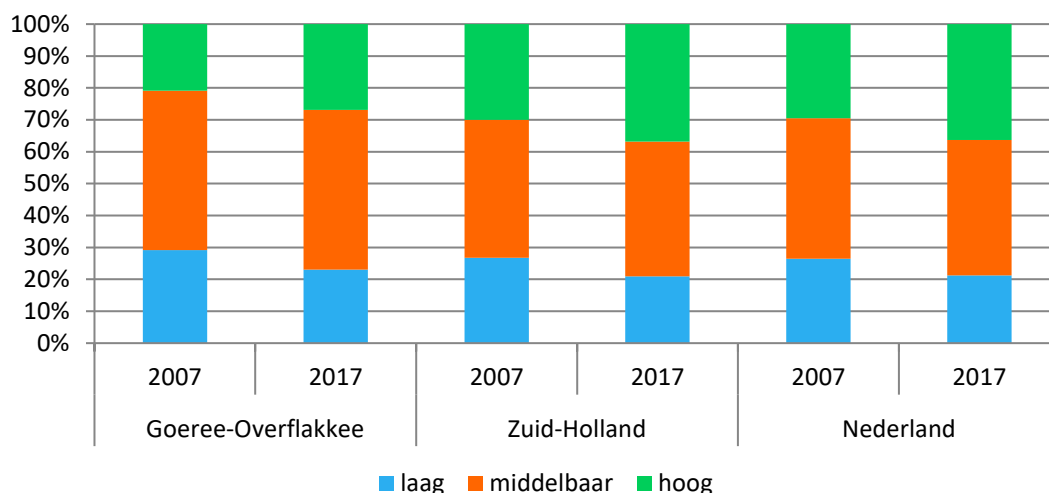
In de regio Goeree-Overflakkee zijn er verhoudingsgewijs meer laagopgeleiden dan gemiddeld in Zuid-Holland. In 2017 is ten opzichte van 2007 het aandeel laagopgeleiden gedaald (van circa 29 naar ongeveer 23%), terwijl het aandeel hoogopgeleiden is gegroeid (van bijna 21 naar ongeveer 27%; figuur 3.6)

¹⁵ Laag: basisonderwijs, onderbouw voortgezet onderwijs, mbo1. Middelbaar: bovenbouw havo/vwo, mbo2-4. Hoog: hbo, wo.

¹⁶ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2017/29/werkloosheid-daalt-sterker-onder-laagopgeleiden>

¹⁷ Graaf-Zijl M. de, Josten E. Boeters S. Eggink E, Bolhaar J., Ooms I., Ouden A. den, Woittiez I. De onderkant van de arbeidsmarkt in 2025. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau, 2015.

Figuur 3.6 Opbouw beroepsbevolking naar opleidingsniveau * 2007-2017, percentage



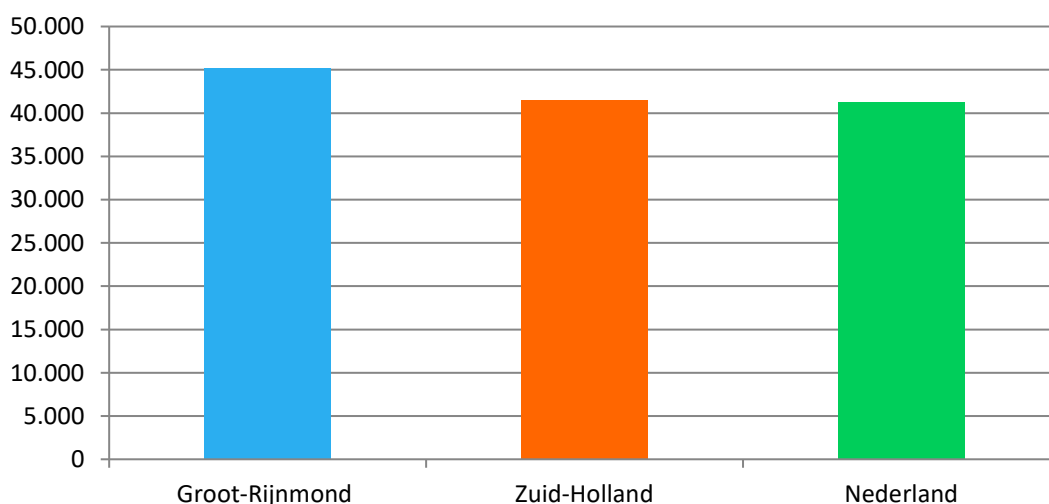
*Laag: basisonderwijs, onderbouw voortgezet onderwijs, mbo1. Middelbaar: bovenbouw havo/vwo, mbo2-4. Hoog: hbo, wo
bron: CBS Statline

3.3 Economie

Cijfers over economie zijn deels alleen beschikbaar op het niveau van COROP-regio's. Goeree-Overflakkee maakt deel uit van regio Groot-Rijnmond. Tot de regio Groot-Rijnmond horen de volgende gemeenten: Albrandswaard, Barendrecht, Binnenmaas, Brielle, Capelle aan den IJssel, Cromstrijen, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Korendijk, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Oud-Beijerland, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Strijen, Vlaardingen, Westvoorne en Zuidplas.

Groot-Rijnmond (COROP) draagt ruim 9% bij aan het totale Bruto Binnenlands Product (BBP) en ongeveer 42,5% aan het Zuid-Hollandse Bruto Regionaal Product (BRP). Het BRP per inwoner is hoger dan in Zuid-Holland en in Nederland (figuur 3.7). Een hoger BRP per inwoner dan gemiddeld komt vaak doordat veel inwoners binnen de regio werken en hier bijdragen aan het BRP.

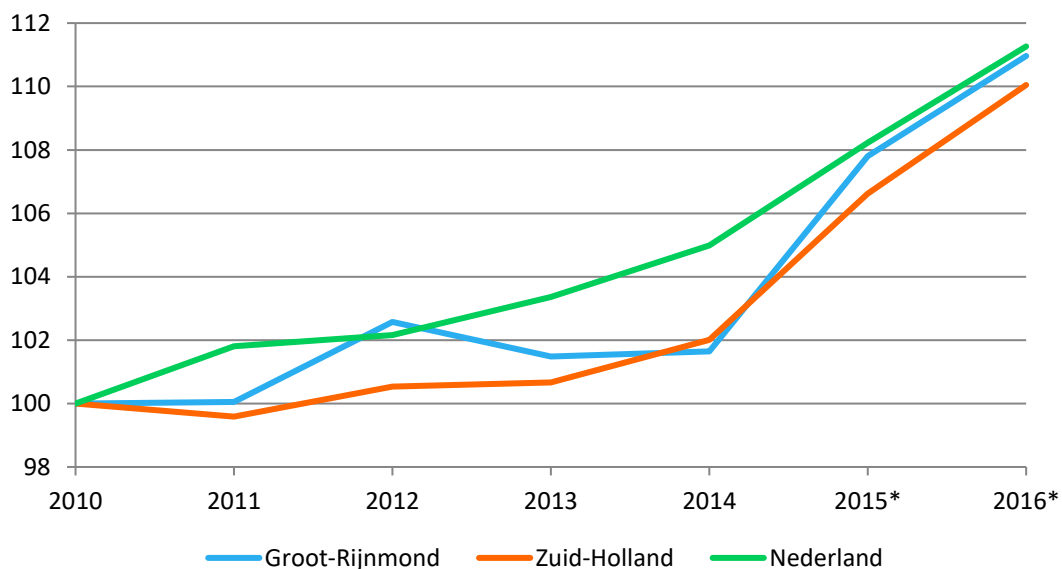
Figuur 3.7 BRP/BBP per inwoner in euro's, 2016



bron: CBS Statline

In de afgelopen zes jaar is het BRP in de regio Groot-Rijnmond gestegen. De relatieve stijging schommelt over het geheel tussen die van Nederland en die van Zuid-Holland (figuur 3.8).

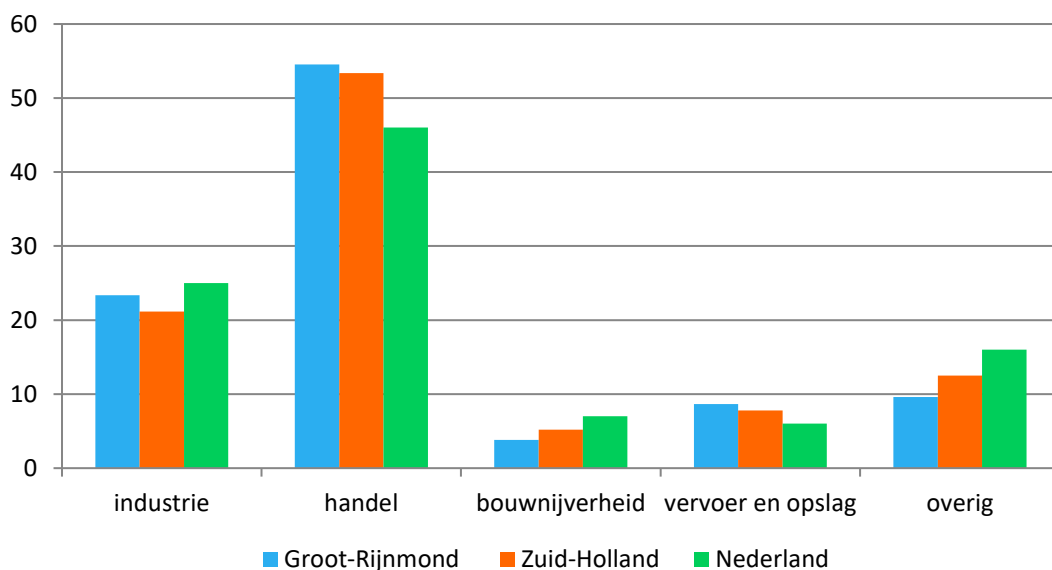
Figuur 3.8 **Ontwikkeling BRP en BBP, 2010-2016, index**



bron: CBS Statline

De regio Groot-Rijnmond heeft in handel, vervoer en opslag een groter aandeel in de omzet dan gemiddeld in Nederland en Zuid-Holland. De industrie heeft in de regio een groter aandeel in de omzet dan gemiddeld in Zuid-Holland, maar een kleiner aandeel dan in heel Nederland (figuur 3.9).

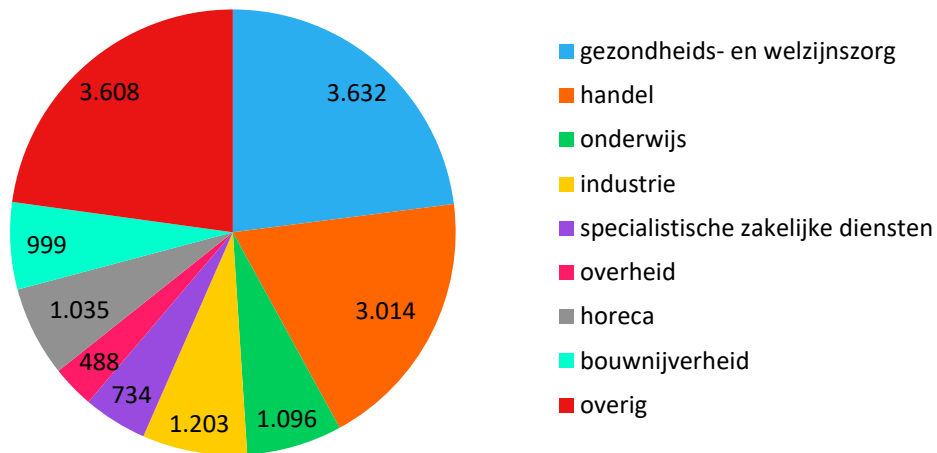
Figuur 3.9 **Relatieve omzet van verschillende sectoren (SBI), 2016, percentage**



bron: CBS Statline

De meeste werkgelegenheid is te vinden in de sectoren gezondheids- en welzijnszorg en handel (figuur 3.10).

Figuur 3.10 Aantal personen werkzaam per sector op Goeree-Overflakkee (SBI), 2015, absoluut

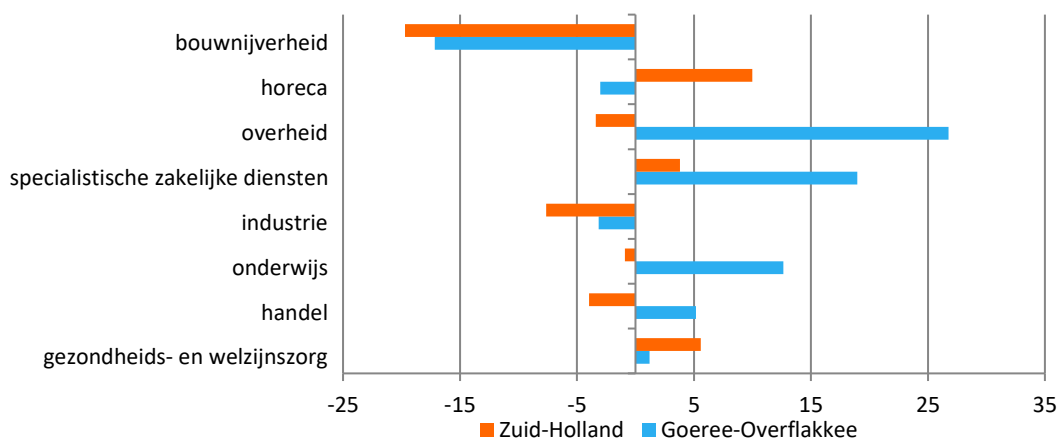


bron: Bedrijvenregister Zuid-Holland

Sinds 2007 is de werkgelegenheid het meest gegroeid bij de overheid (figuur 3.11).

Het UWV verwacht landelijk dat het aantal banen procentueel de komende tijd waarschijnlijk het sterkst groeit in de deelsectoren kinderopvang en peuterspeelzaalwerk, thuiszorg en de overige gezondheidszorg (vooral huisartsenpraktijken en gezondheidscentra). Dit is onder meer het gevolg van de vergrijzing, maar ook van de economische groei, nieuwe behandelmethoden, het schrappen van bezuinigingen en het beschikbaar stellen van extra financiering, onder meer voor verpleeghuiszorg¹⁸⁾

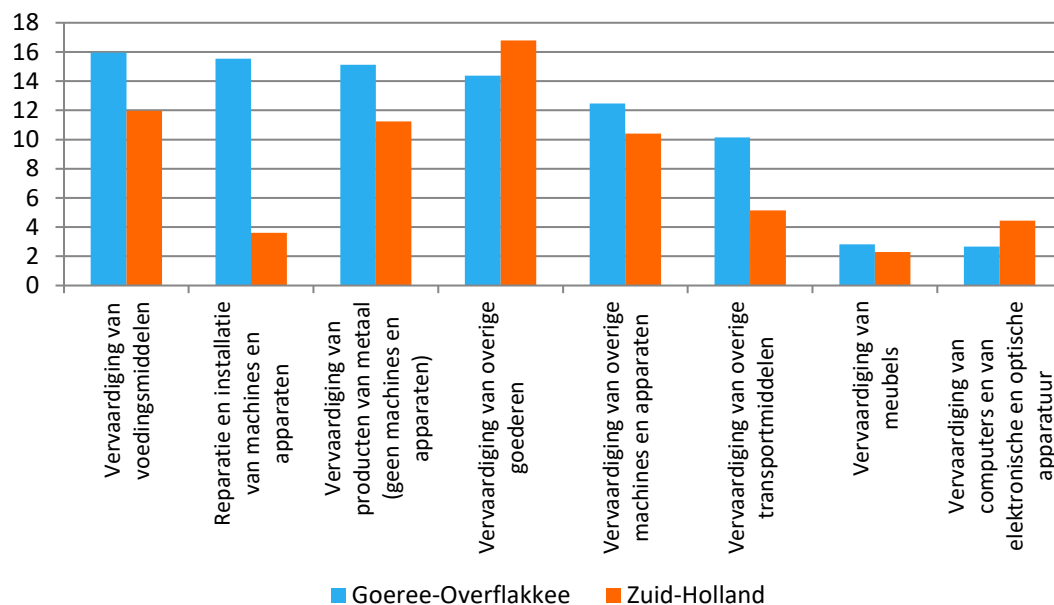
Figuur 3.11 Ontwikkeling werkgelegenheid per sector (SBI), 2007-2015, percentage



bron: Bedrijvenregister Zuid-Holland

¹⁸ Brakel K. van, Hilbers P en Vries M de (red.). UWV Arbeidsmarktprognose 2017-2018. Amsterdam: UWV, 2017.

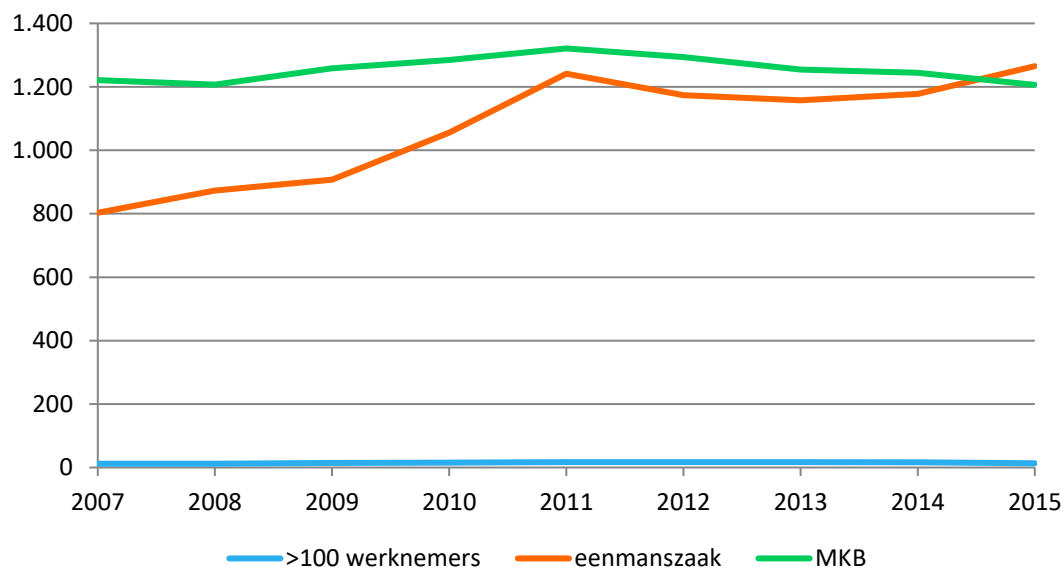
Figuur 3.12 Aandeel werkgelegenheid van de grootste industrieën (SBI 2) binnen de industrie (SBI 1), 2015, percentage



bron: Bedrijvenregister Zuid-Holland

Het aantal MKB-bedrijven (minder dan 100 werknemers) neemt vanaf 2011 af, het aantal eenmanszaken neemt geleidelijk toe en het aantal bedrijven met meer dan 100 werknemers blijft nagenoeg gelijk (figuur 3.13). Er is geen duidelijke verklaring voor de ontwikkeling van het aantal eenmanszaken.

Figuur 3.13 Ontwikkeling aantal bedrijven* naar aantal werknemers, 2007-2015, absoluut



*Dit is exclusief lege bv's.

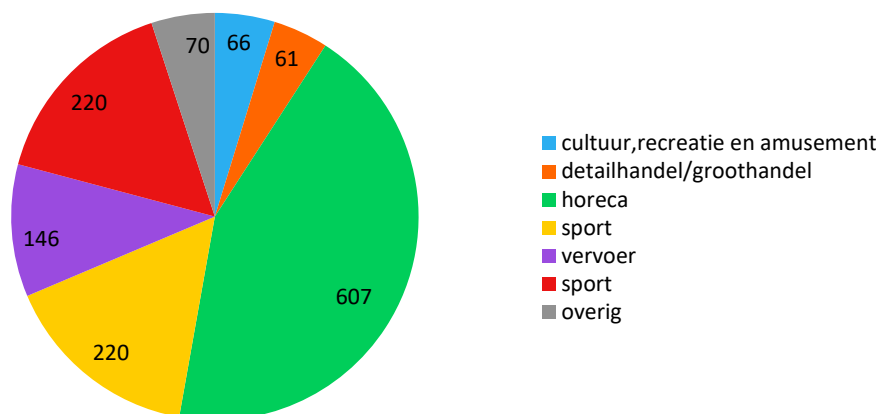
bron: Bedrijvenregister Zuid-Holland

3.4 Recreatie en toerisme

3.4.1 Werkgelegenheid

In 2017 telt de regio Goeree-Overflakkee bijna 1.800 werknemers in de sector recreatie en toerisme. De meerderheid werkt in de logiesverstreking en horeca (ruim 34%). Het kleinste aandeel werkt in de detailhandel/groothandel (ruim 3%; figuur 3.14).

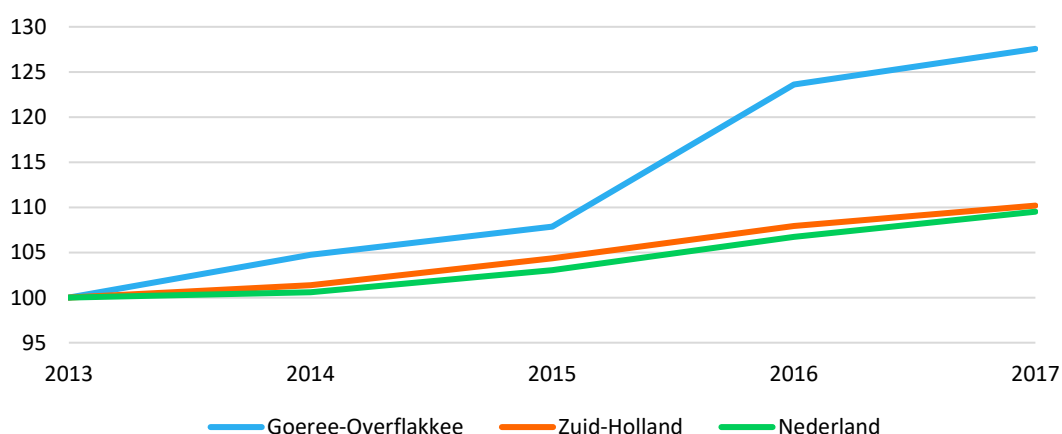
Figuur 3.14 Aantal personen werkzaam per deelsector recreatie en toerisme (SBI) in de regio Goeree-Overflakkee, 2017, absoluut*



*Het aantal banen heeft betrekking op het totaal aantal fulltimers, parttimers en uitzendkrachten
bron: LISA, 2017

Het aantal banen in de sector recreatie en toerisme stijgt op Goeree-Overflakkee tussen 2013 en 2017 met bijna 28%. Vooral vanaf 2015 heeft er een grote groei in werkgelegenheid plaatsgevonden; dit heeft onder meer te maken met de opening van een bungalowpark op het eiland in de zomer van 2016¹⁹. De stijging in werkgelegenheid tussen 2013 en 2015 is in de regio sterker dan in Zuid-Holland en Nederland (beiden circa 10%; figuur 3.15).

Figuur 3.15 Ontwikkeling van het aantal banen in de sector recreatie & toerisme, 2013-2017, index*

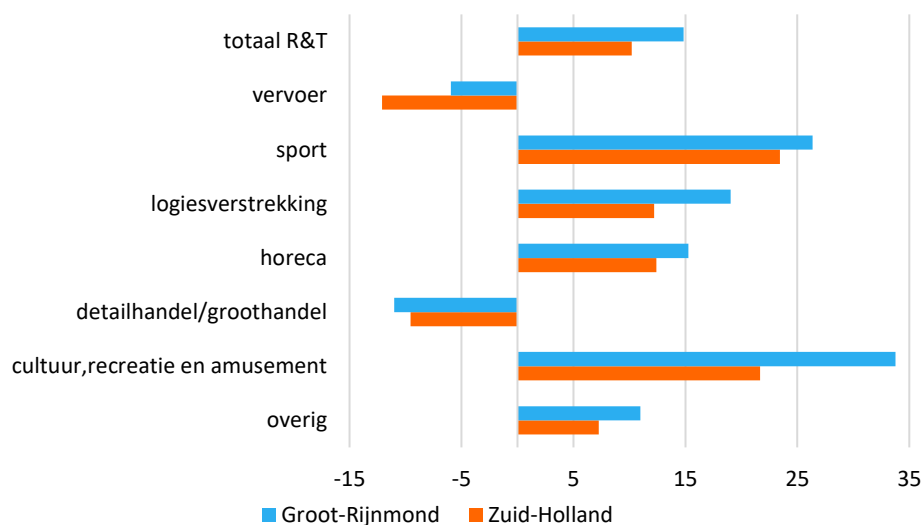


*Het aantal banen heeft betrekking op het totaal aantal fulltimers, parttimers en uitzendkrachten.
bron: LISA, 2013-2017

¹⁹ <https://flakkeenieuws.nl/zakelijk/landal-strand-resort-oudorp-duin-nu-boekbaar/1653>

Cijfers over de ontwikkeling van werkgelegenheid en vestigingen in de deelsectoren van recreatie en toerisme zijn deels alleen beschikbaar op het niveau van COROP-regio's. De regio Goeree-Overflakkee maakt deel uit van de regio Groot-Rijnmond. Hiertoe behoren de gemeenten: Albrandswaard, Barendrecht, Binnenmaas, Brielle, Capelle aan den IJssel, Cromstrijen, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Korendijk, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Oud-Beijerland, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Strijen, Vlaardingen, Westvoorne en Zuidplas.

3.16 Ontwikkeling werkgelegenheid per deelsector recreatie en toerisme (SBI) in de COROP-regio Groot-Rijnmond, 2013-2017, percentage



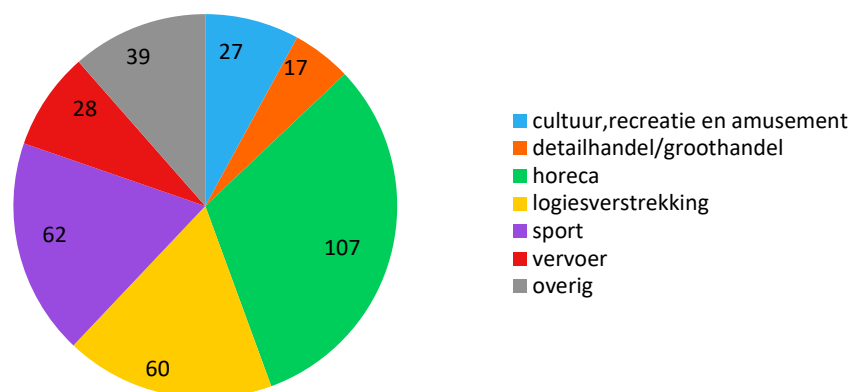
bron: LISA, 2013, 2017

Sinds 2013 is in 2017 de werkgelegenheid in recreatie en toerisme het meest gegroeid in de deelsector cultuur, recreatie en amusement met bijna 34%. Werkgelegenheid is het meest afgenomen in de deelsector detailhandel/groothandel met ruim 11%; dit is iets sterker dan de afname in Zuid-Holland (bijna 10%; figuur 3.16).

3.4.2 Vestigingen

De regio Goeree-Overflakkee heeft in 2017 bijna 350 vestigingen die tot de sector recreatie en toerisme behoren. De meerderheid van de vestigingen behoren tot de horeca (ruim 31%) en de kleinste aandeel tot de detailhandel/groothandel (circa 5%; figuur 3.17).

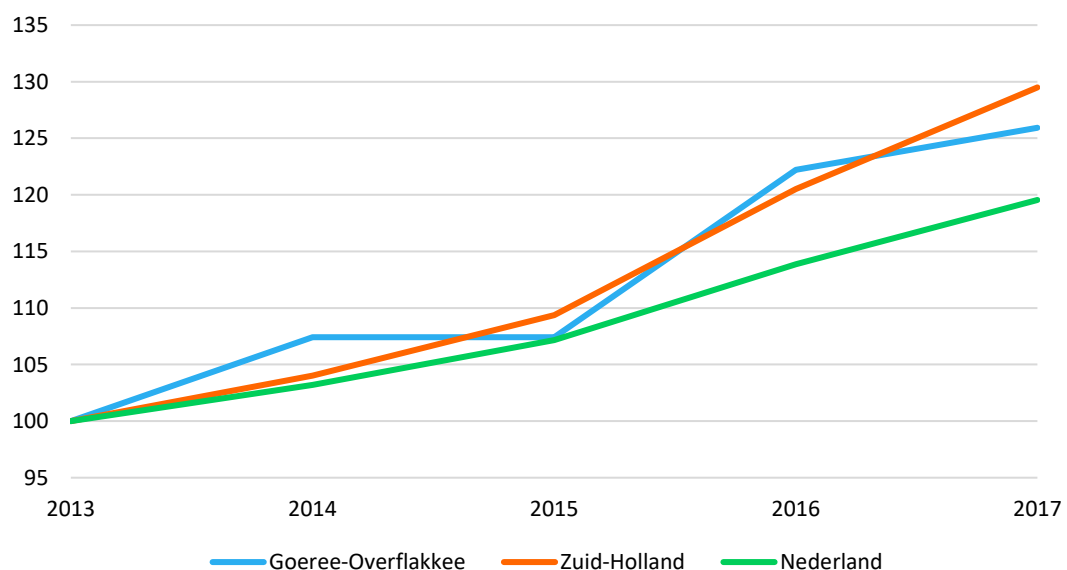
Figuur 3.17 Aantal vestigingen per deelsector recreatie en toerisme (SBI) in de regio Goeree-Overflakkee, 2017, absoluut



bron: LISA, 2017

Het aantal vestigingen binnen recreatie en toerisme stijgt in de regio Goeree-Overflakkee tussen 2013 en 2017 (bijna 26%). Deze toename is sterker dan in Nederland (bijna 20%) en minder sterk dan in Zuid-Holland (ruim 29%; figuur 3.18).

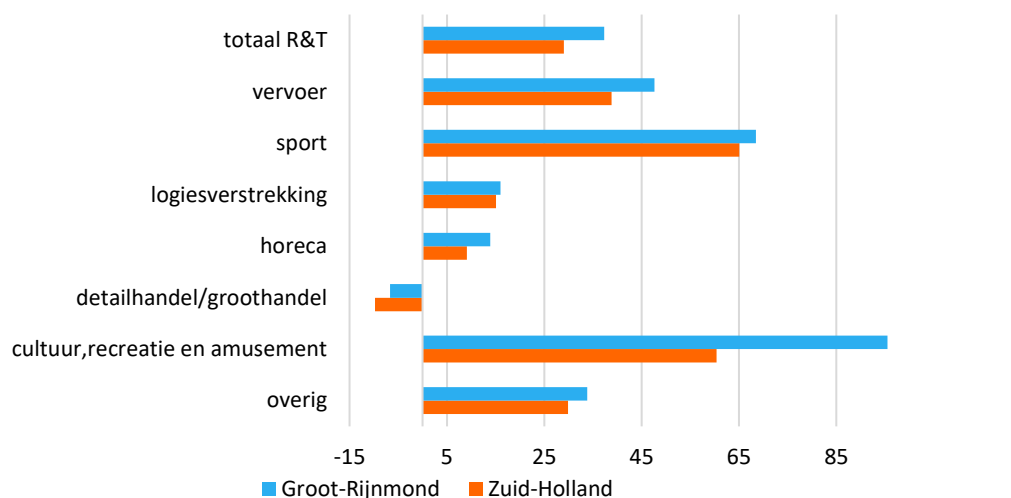
Figuur 3.18 Ontwikkeling van het aantal vestigingen in de sector recreatie & toerisme, 2013-2017



bron: LISA, 2013-2017

Sinds 2013 is in 2017 het aantal vestigingen binnen de deelsector cultuur, recreatie en amusement in de regio Groot-Rijnmond het meest gegroeid (bijna 96%). Het aandeel vestigingen in de detailhandel/groothandel is als enige afgenomen met bijna 7% (figuur 3.19).

Figuur 3.19 **Ontwikkeling van het aantal vestigingen per deelsector recreatie en toerisme (SBI) in de COROP-regio Groot-Rijnmond, 2013-2017, percentage**



bron: LISA, 2013, 2017

3.5 Locaties van toeristische verblijfsvoorzieningen

Figuur 3.20 geeft de locaties van toeristische verblijfsvoorzieningen in de regio weer. Er zijn voornamelijk campings in de regio. Goeree-Overflakkee heeft zes bungalowparken.

Figuur 3.20 **Locaties van toeristische verblijfsvoorzieningen**



bron: [Data-adviesbureau Tympan](#)

De verblijfsvoorzieningen in de regio zijn over het geheel goed bereikbaar met het openbaar vervoer. De bereikbaarheid van de camping en het bungalowpark in Oude Tonge en de campings bij Nieuwe-Tonge is iets minder goed.

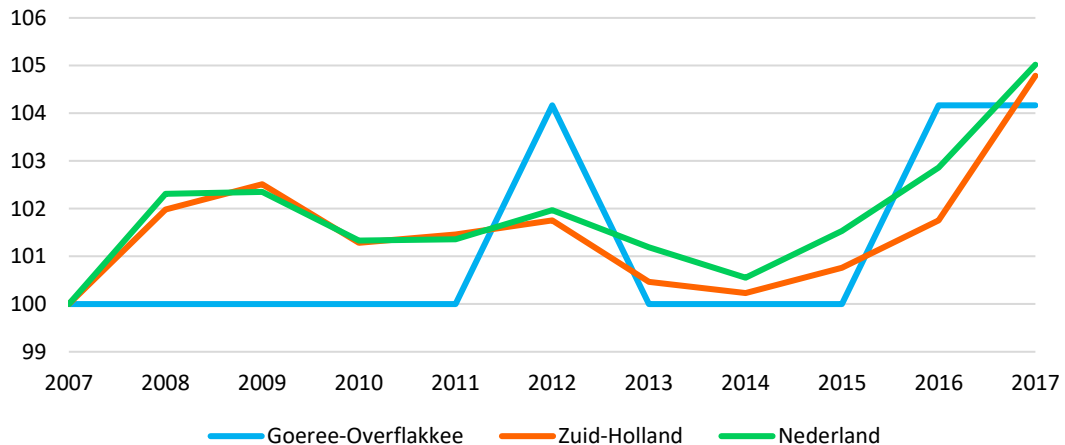
[Bereikbaarheid toeristische verblijfsvoorzieningen met het OV](#)

4 Inkomen en vermogen²⁰

4.1 Inkomstenbronnen

In de periode 2007-2015 is de beroepsbevolking op Goeree-Overflakkee vrijwel gelijk gebleven. Uitzondering hierop is de toename in 2012. Na 2015 neemt de werkzame beroepsbevolking toe en blijft vanaf 2016 op hetzelfde niveau (figuur 4.1).

Figuur 4.1 Ontwikkeling werkzame beroepsbevolking, 2007-2017, index



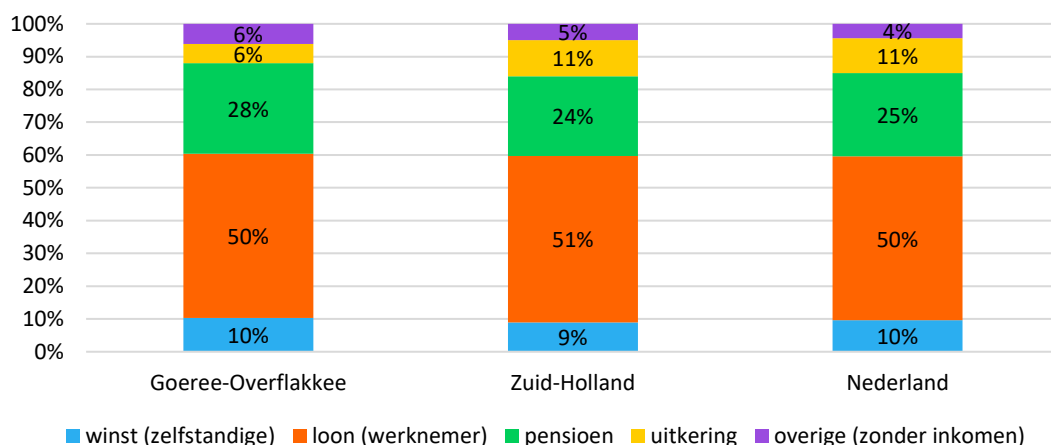
bron: CBS Statline

Ongeveer 60% van alle volwassenen waarvan het inkomen bekend is, voorziet in zijn eigen inkomen. Zo'n 28% krijgt pensioen. De rest ontvangt een uitkering of heeft geen inkomen²¹ (figuur 4.2).

²⁰ In dit hoofdstuk gaat het over huishoudens exclusief studentenhuishoudens en huishoudens in instellingen, tenzij in de tekst anders wordt vermeld. Bij de indeling in de verschillende leeftijdsklassen geldt de leeftijd van de hoofdbewoner van het huishouden.

²¹ Hierbij gaat het om personen zonder eigen inkomen of met uitsluitend inkomen uit vermogen, huursubsidie of huurtoeslag, of kinderbijslag.

Figuur 4.2 Personen naar belangrijkste inkomstenbron, 2015, percentage*



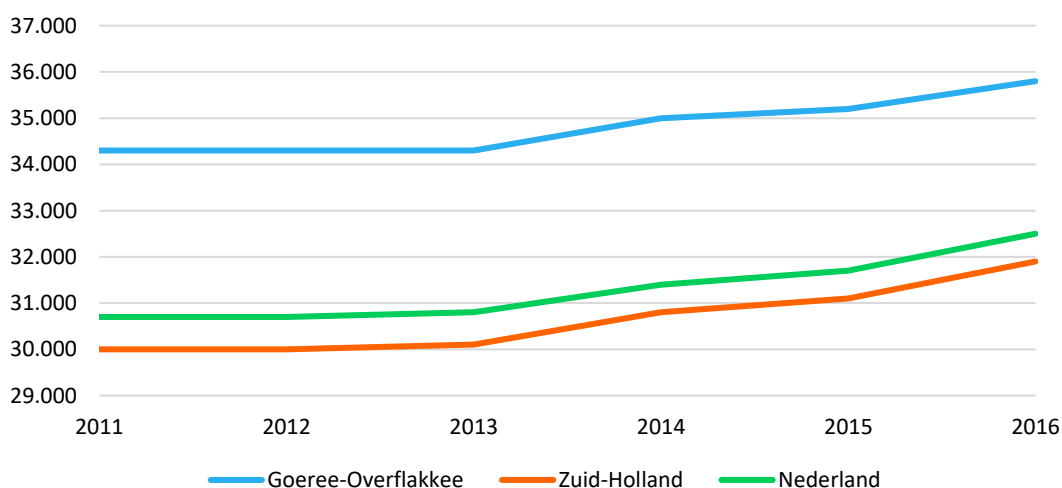
*Dit is exclusief kinderen en studenten.
bron: CBS Statline

4.2 Inkomens

In deze paragraaf worden gegevens gepresenteerd over het mediane besteedbare inkomen. Dit betreft de middelste waarde van de inkomensverdeling, dat wil zeggen dat 50% van inkomens boven en 50% van de inkomens onder deze waarde ligt. Er is in deze rapportage voor het mediane in plaats van het gemiddelde inkomen gekozen, omdat de gemiddelde waarde sterk wordt beïnvloed door lage en/of hoge 'uitschieters' in waarden.

Het mediane besteedbare inkomen²² van Goeree-Overflakkee is hoger dan dat van Zuid-Holland en Nederland (figuur 4.3).

Figuur 4.3 Ontwikkeling besteedbaar inkomen van huishoudens, 2011-2016, median*



*Dit is inclusief studenten.
bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympaan

²² Het besteedbaar inkomen is het nettobedrag dat een huishouden op jaarbasis te besteden heeft. Dit bestaat in grote lijnen uit het bruto inkomen verminderd met afgedragen premies en belastingen.

De mediane inkomens zijn, met uitzondering van WW-uitkeringen, voor alle soorten inkomstenbronnen toegenomen. Zelfstandigen hebben het hoogste inkomen. Het inkomen van huishoudens in de bijstand of met een andere sociale voorziening is het minst gestegen in de afgelopen jaren, terwijl het inkomen uit WW-uitkeringen met ruim 2% is gedaald (tabel 4.1).

Tabel 4.1 Besteedbaar inkomen naar belangrijkste inkomstenbron op Goeree-Overflakkee, 2011, 2016, mediaan

	2011	2016	groei
loon*	42.500	47.000	10,6%
zelfstandige	49.500	54.300	9,7%
ww-uitkering	25.300	24.700	-2,4%
bijstand of andere sociale voorziening	12.200	12.900	5,7%
pensioen	23.100	25.100	8,7%
arbeidsongeschiktheidsuitkering	23.000	23.400	1,7%
totaal**	34.300	35.800	4,4%

*Dit is inclusief loon directeur-grotaandeelhouder.

**Het totaal is ook inclusief studenten en overige inkomens.

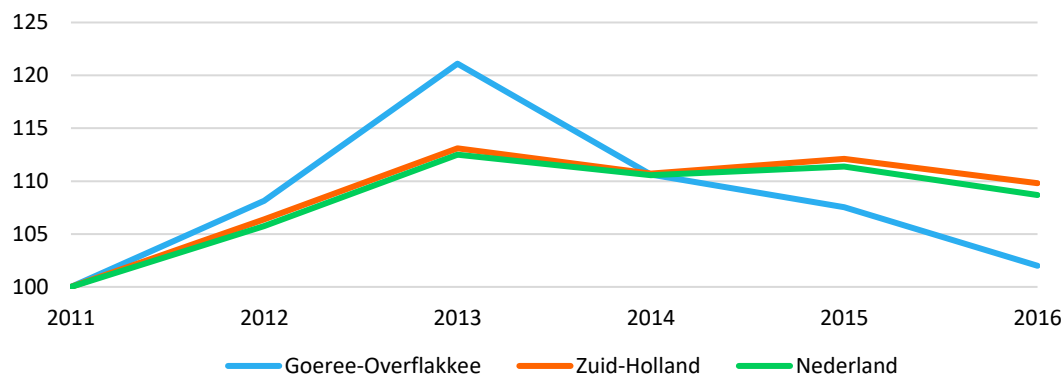
bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympaan

Het aantal huishoudens met een laag inkomen (<120% van de lage-inkomensgrens²³) is op Goeree-Overflakkee in de periode 2011-2013 sterker gestegen dan in Zuid-Holland en Nederland. Tussen 2014 en 2016 is er sprake van een iets sterkere daling dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland (figuur 4.4).

In 2016 zijn er op Goeree-Overflakkee in totaal ongeveer 2.090 huishoudens met een inkomen <120% van de lage-inkomensgrens. Hiervan heeft 60% (bijna 1.140) een inkomen van minder dan 100% van de lage-inkomensgrens. Bij de lage-inkomensgrens wordt er rekening gehouden met de huishoudsamenstelling. Zo ligt de lage-inkomensgrens rond de € 1.000 per maand voor een alleenstaande en op ruim € 1.900 per maand voor een gezin met kinderen.

²³ De lage-inkomensgrens betreft een vast bedrag dat voor alle jaren en alle typen huishoudens een gelijke koopkracht vertegenwoordigt. De hoogte ervan is geënt op de bijstandsuitkering van een alleenstaande in 1979, toen deze op een hoog niveau lag (CBS, 2018. Armoede en sociale uitsluiting 2018).

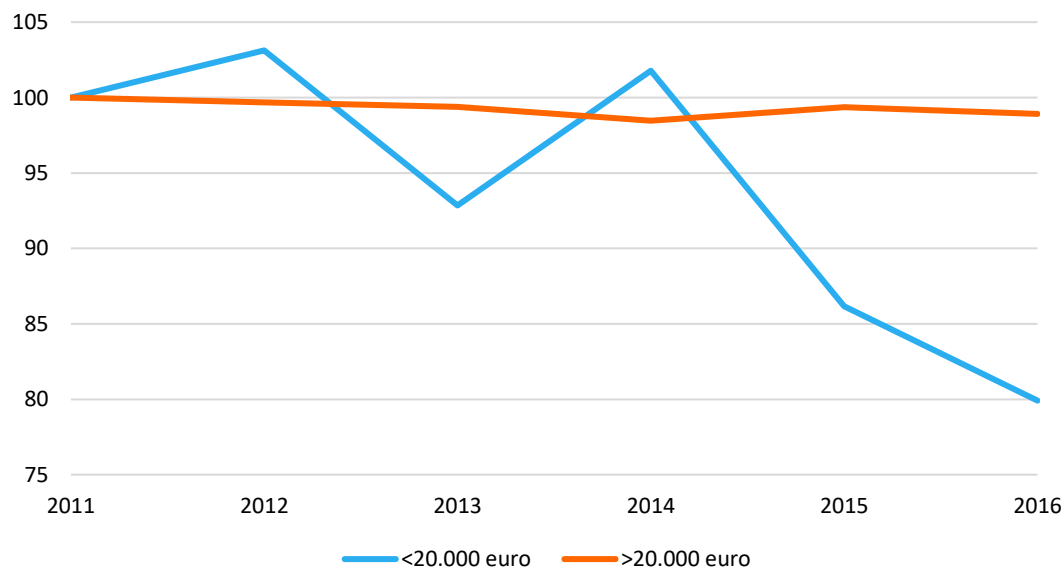
Figuur 4.4 Ontwikkeling van het aantal huishoudens met een inkomen van <120% van lage-inkomensgrens, 2011-2016, index



bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympaan

Het aantal huishoudens met kinderen <18 jaar dat minder dan € 20.000 besteedbaar inkomen per jaar (€ 1.667 per maand) ontvangt, fluctueert in de periode 2011-2016 en ligt in 2016 in de regio 20% lager dan in 2011 (figuur 4.5). Ook ten opzichte van het totaal aantal huishoudens met kinderen <18 jaar is in de regio het aantal huishoudens met kinderen <18 jaar met minder dan € 20.000 besteedbaar inkomen tussen 2011 en 2016 bijna 1% gedaald.

Figuur 4.5 Ontwikkeling aantal huishoudens met kinderen <18 jaar met een besteedbaar inkomen van meer en minder dan € 20.000 op Goeree-Overflakkee, 2011-2016, index



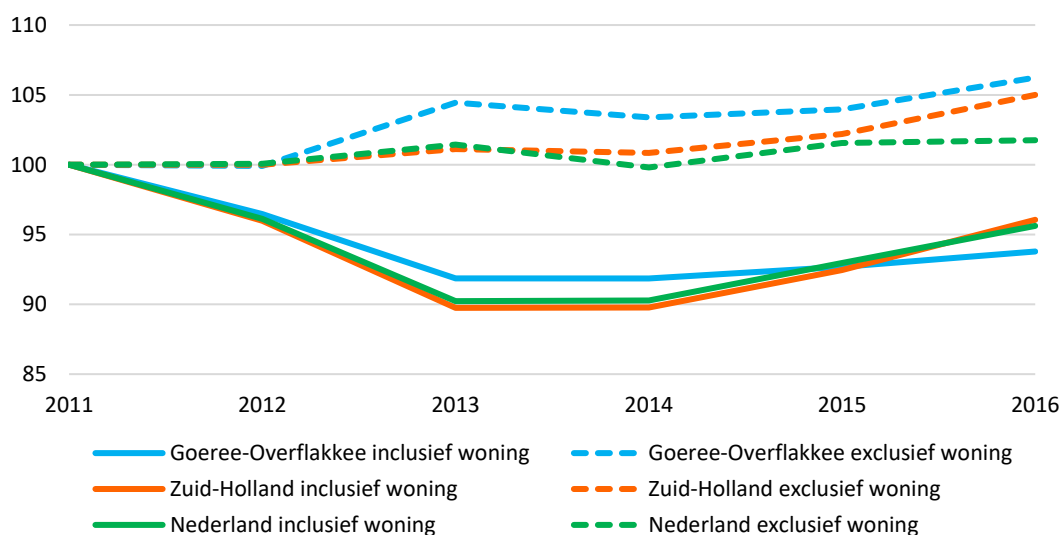
bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympaan

4.3 Vermogen

Het aantal huishoudens dat meer dan € 50.000 vermogen heeft, is in de crisisjaren flink afgenomen. Met name als het huis bij het vermogen wordt geteld²⁴, is te zien dat het aantal huishoudens met een hoog eigen vermogen afneemt. Na 2014 neemt het aantal huishoudens met meer dan € 50.000 vermogen waarbij de woning wordt meegeteld, weer toe, maar het is nog niet op hetzelfde niveau als in 2011. Als de woning buiten beschouwing wordt gelaten, neemt het aantal huishoudens met meer dan € 50.000 vermogen in de periode 2011-2016 toe (figuur 4.6).

Op Goeree-Overflakkee heeft in 2016 ruim 50% van de huishoudens een vermogen van meer dan € 50.000 als de woning wordt meegeteld en ruim 33% een vermogen van meer dan € 50.000 wanneer de woning buiten beschouwing blijft.

Figuur 4.6 **Ontwikkeling van het aantal huishoudens met >€ 50.000 vermogen, inclusief en exclusief de woning, 2011-2016, index**



bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympan

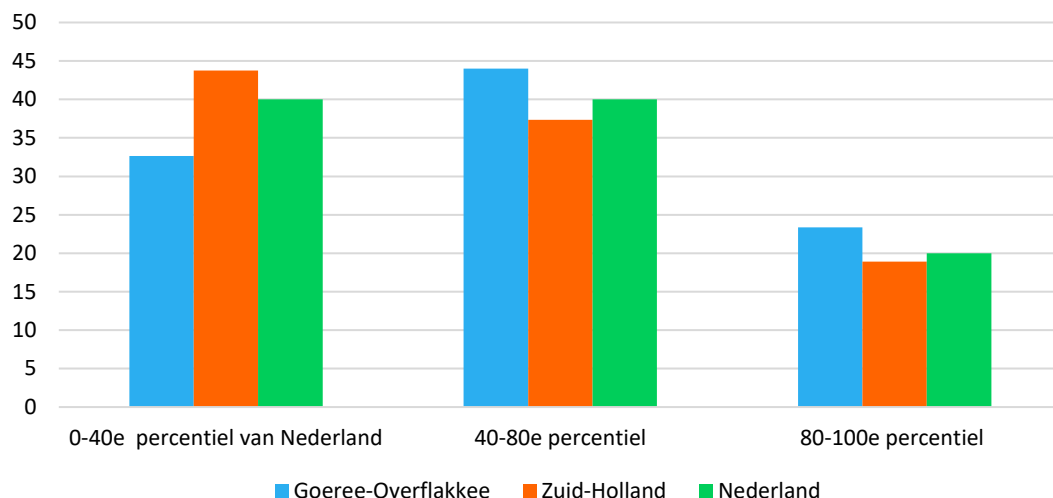
Het eigen woningbezit is erg bepalend voor de vermogensopbouw in een gemeente. Duurdere woningen en hoog percentage eigen woningbezit zorgen voor een hoog mediaan vermogen.

Als gekeken wordt naar de vermogensverdeling, valt op dat er de regio minder lage en meer hoge vermogens heeft dan Zuid-Holland en Nederland (figuur 4.7).²⁵

²⁴ Hierbij is gecorrigeerd voor de eventuele hypotheek die op een huis rust.

²⁵ De huishoudens worden naar hoogte van hun vermogen in tien groepen (percentielen) met een gelijk aantal huishoudens verdeeld. Het gaat hierbij om verdeling van percentielen voor Nederland, die eveneens wordt toegepast op de regio's en Zuid-Holland. De vermogensgrenzen tussen deze 10%-groepen verschillen van jaar tot jaar. De 3 samengevoegde categorieën van de percentielen is conform de gebruikelijke indeling die door het CBS voor inkomensklassen wordt gehanteerd.

Figuur 4.7 Vermogensverdeling van huishoudens inclusief woning, 2016, percentielen

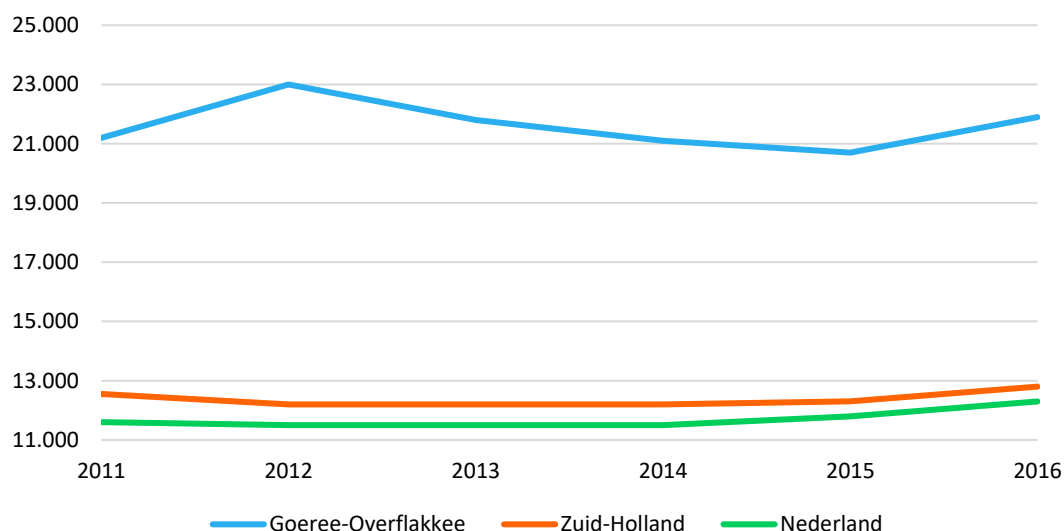


bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympan

4.4 Inkomen en vermogen huishoudens <65 jaar

Het mediane besteedbare inkomen van jonge huishoudens (<25 jaar) ligt op Goeree-Overflakkee aanzienlijk hoger dan in Zuid-Holland en Nederland. Tussen 2012 en 2015 neemt het besteedbaar inkomen van jonge huishoudens op Goeree-Overflakkee af om daarna weer te stijgen. In Zuid-Holland en Nederland zien we een minder sterke daling. De inkomensgroei in Zuid-Holland vindt plaats vanaf 2015 en in Nederlands vanaf 2014 (figuur 4.8).

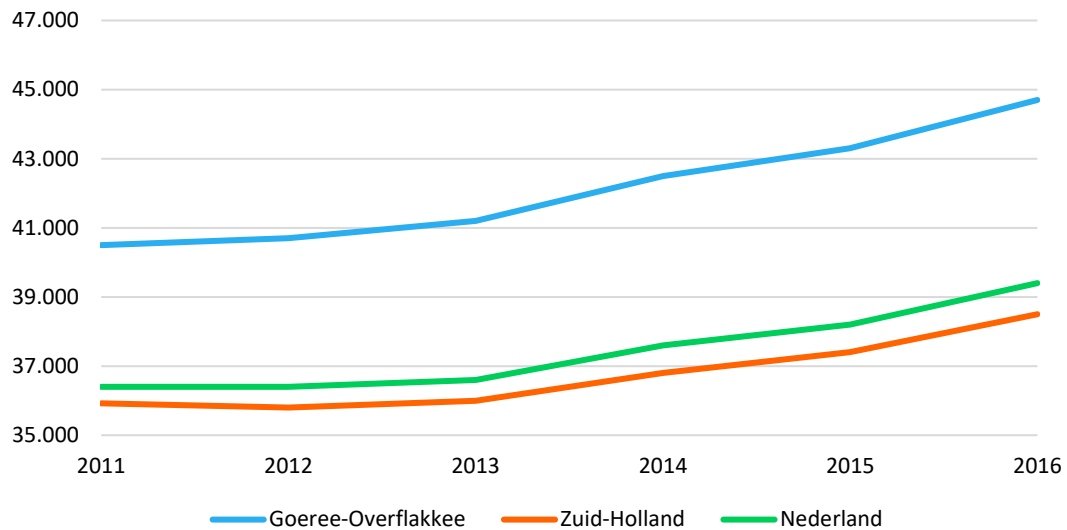
Figuur 4.8 Ontwikkeling besteedbaar inkomen van huishoudens <25 jaar, 2011-2016, mediaan



bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympan

Het mediane besteedbare inkomen van huishoudens tussen de 25-64 jaar is sinds 2011 toegenomen. In Zuid-Holland en Nederland zien we deze toename vanaf 2012 (figuur 4.9).

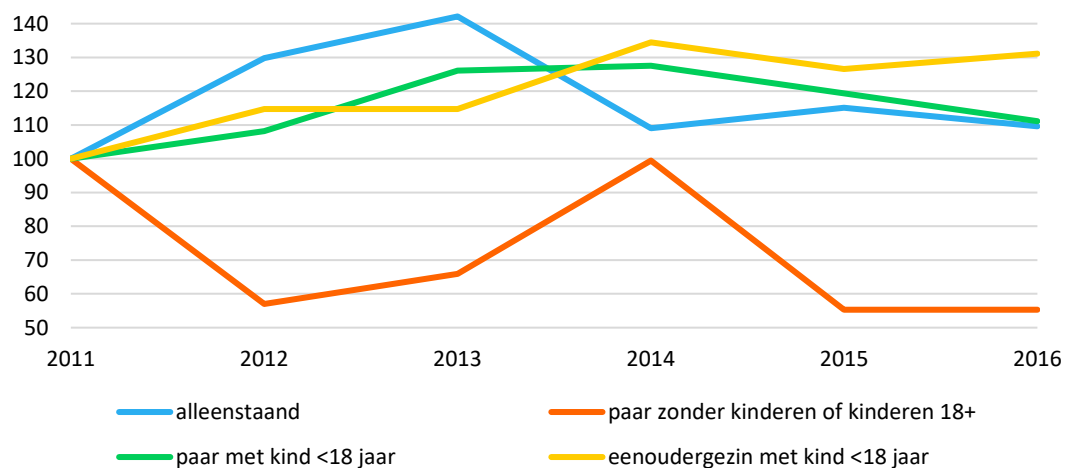
Figuur 4.9 **Ontwikkeling besteedbaar inkomen van huishoudens 25-64 jaar, 2016, mediaan**



bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympan

Ook de inkomensverschillen zijn groter geworden. Het aantal huishoudens van 25-64 jaar dat minder dan 120% van de lage-inkomensgrens verdient, ligt in 2016 voor alleenstaanden, paren met kind <18 jaar en eenoudergezinnen met kind <18 jaar namelijk hoger dan in 2011. Wel is er de laatste jaren weer een daling te zien voor alleenstaanden en paren met kind <18 jaar. Het aantal huishoudens dat minder dan 120% van de lage-inkomensgrens verdient, ligt voor paren zonder kinderen of met kinderen van 18 jaar of ouder in 2016 ongeveer 45% lager dan in 2011 (figuur 4.10).

Figuur 4.10 **Ontwikkeling van aantal huishoudens <65 jaar met een inkomen van <120% van de lage-inkomensgrens, 2011-2016, index**

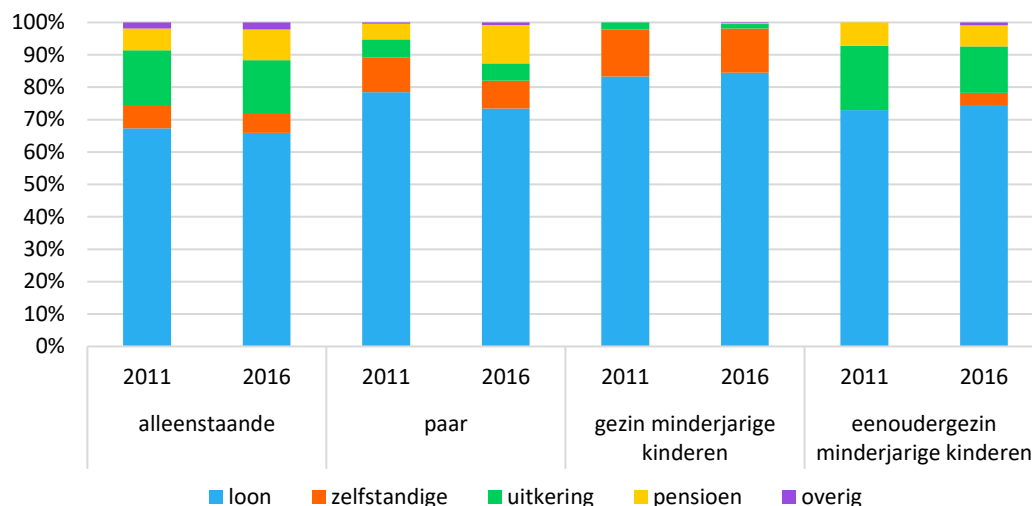


bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympan

Paren hebben ook in toenemende mate minder vaak inkomen uit loon of uit onderneming als zelfstandige. Dit komt waarschijnlijk door de toename van het aantal oudere echtparen waarbij het loon vaker uit het pensioen afkomstig is. Alleenstaanden en eenoudergezinnen hebben het minst vaak inkomen uit werk. Het percentage huishoudens dat een uitkering

krijgt, is bij eenoudergezinnen het hoogst, maar is sinds 2011 wel gedaald in de regio (figuur 4.11).

Figuur 4.11 Belangrijkste inkomstenbron van huishoudens <65 jaar naar huishoudtype op Goeree-Overflakkee, 2011, 2016, percentage



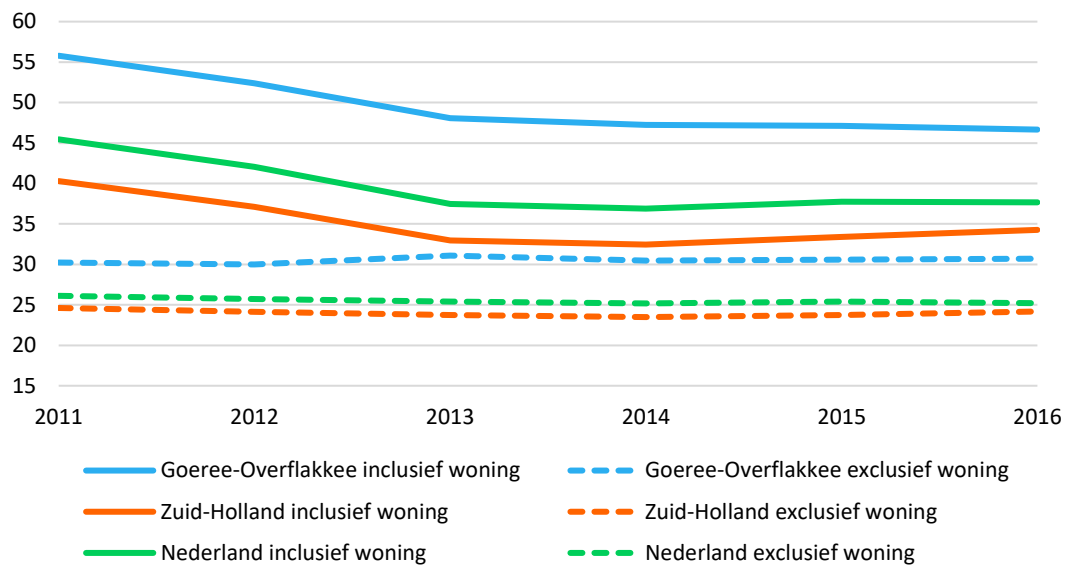
bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympan

Jonge huishoudens (<25 jaar) hebben nog weinig vermogen. Het mediane vermogen bedraagt € 2.100, wanneer de woning wordt meegeteld.

Jonge huishoudens hebben in vergelijking met andere huishoudens minder vaak een eigen woning. Daarnaast blijkt uit de geringe verschillen bij jonge huishoudens tussen het percentage vermogens <€ 50.000 in- en exclusief de woning dat deze huishoudens nog niet of nauwelijks vermogen hebben opgebouwd uit de eigen woning. Ruim 14% van de jonge huishoudens heeft een vermogen van meer dan € 50.000, wanneer de woning niet wordt meegeteld. Gemiddeld is dat in Zuid-Holland en Nederland 15%. Wanneer de eigen woning wel wordt meegeteld, dan heeft ruim 16% van de jonge huishoudens op Goeree-Overflakkee een vermogen van meer dan € 50.000. Gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland is dat respectievelijk ruim 16 en bijna 17%.

Het percentage huishoudens van 25-64 jaar met een vermogen van meer dan € 50.000 ligt op Goeree-Overflakkee boven het gemiddelde van Zuid-Holland en Nederland, zowel als de woning wordt meegeteld als wanneer de woning buiten beschouwing wordt gelaten. Tussen 2011 en 2013 is het percentage huishoudens van 25-64 jaar met een vermogen van meer dan € 50.000 in de regio gedaald, wanneer de woning wordt meegeteld. Dit is vooral het gevolg van de daling van de huizenprijzen. Deze trend zien we ook in Zuid-Holland en Nederland. Wanneer de woning buiten beschouwing wordt gelaten, is het aantal huishoudens van 25-64 jaar in de regio met meer dan € 50.000 vermogen in de periode 2011-2016 vrijwel stabiel en ligt rond de 30% (figuur 4.12).

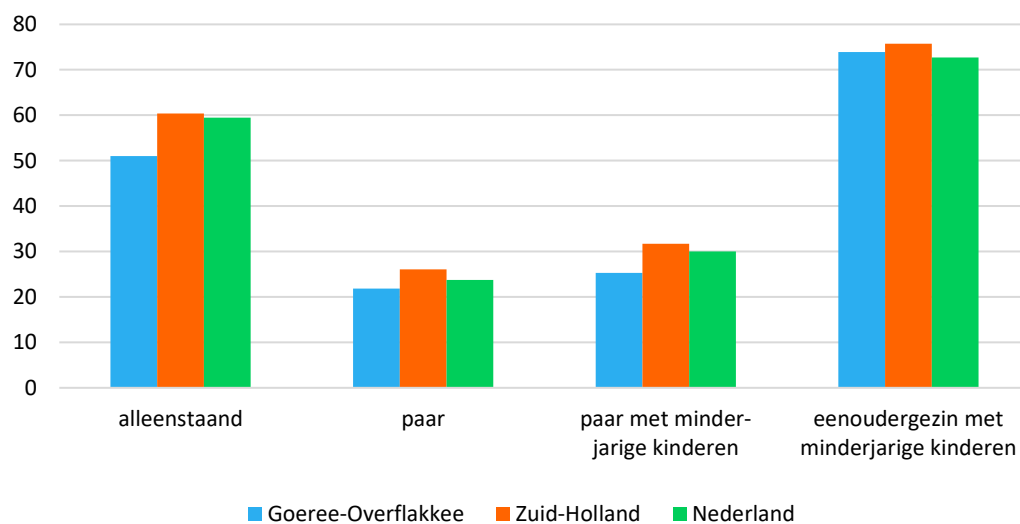
Figuur 4.12 Huishoudens 25-64 jaar met >€ 50.000 vermogen, 2011-2016, percentage



bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympan

Op Goeree-Overflakkee behoren paren met minderjarige kinderen minder vaak tot de laagste groep vermogens van Nederland dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Eenoudergezinnen met minderjarige kinderen behoren op Goeree-Overflakkee minder vaak dan in Zuid-Holland, maar vaker dan in Nederland tot de groep met de laagste vermogens. Paren met en zonder kinderen hebben minder vaak een laag vermogen in vergelijking met de andere typen huishoudens. (figuur 4.13).

Figuur 4.13 Aantal huishoudens <65 jaar dat tot de 40% huishoudens van Nederland met de laagste welvaart* hoort, 2016, percentage



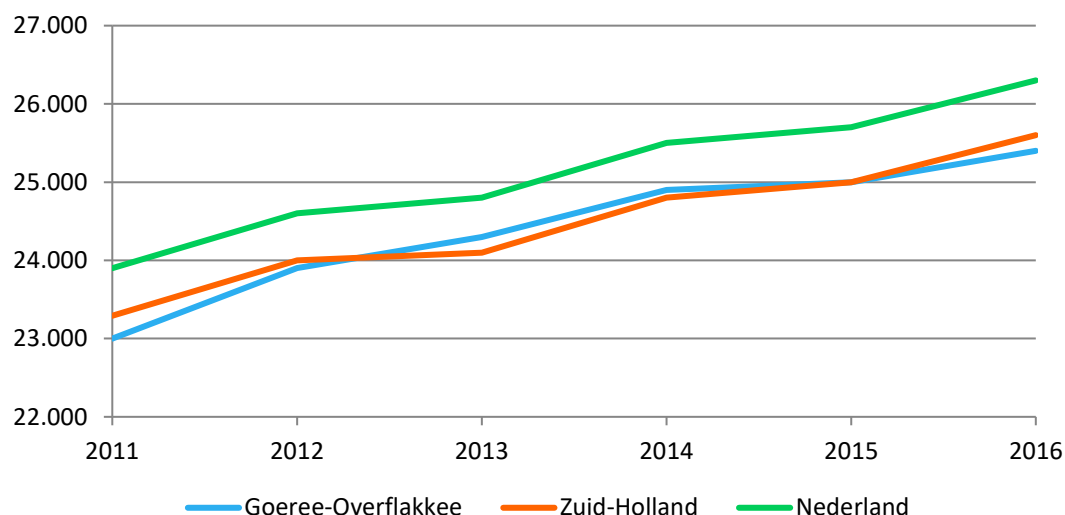
* De welvaartsklassen worden gebaseerd op het vermogen en het gestandaardiseerd inkomen.

bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympan

4.5 Inkomen en vermogen huishoudens > 65 jaar

Het aantal huishoudens waarvan de kostwinner 65 jaar en ouder is neemt toe. Het mediane besteedbare inkomen van 65-plus-huishoudens bedraagt in 2016 € 25.400 op jaarbasis (figuur 4.14). Ten opzichte van 2011 is dat een stijging van ruim 10%. Gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland stijgt het mediane besteedbare inkomen van 65-plus-huishoudens eveneens met circa 10%.

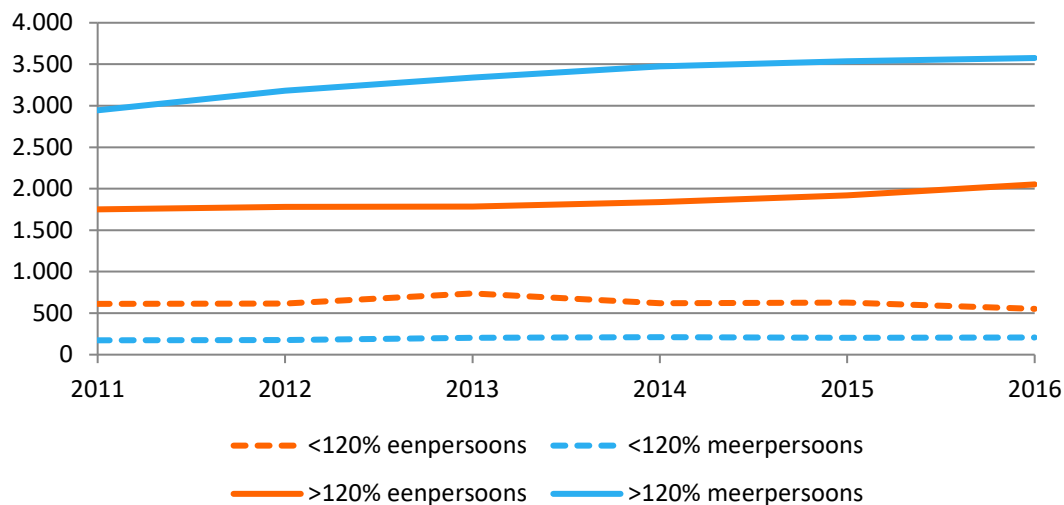
Figuur 4.14 **Ontwikkeling besteedbaar inkomen 65-plus-huishoudens, 2011-2016, mediaan**



bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympaan

Het aantal eenpersoons 65-plus-huishoudens met een inkomen minder dan 120% van de lage-inkomensgrens is in 2016 ten opzichte van 2011 met 10% afgenomen in de regio (van circa 615 tot ongeveer 550), terwijl dat voor meerpersoons 65-plus-huishoudens met 19% is toegenomen (van ongeveer 175 tot circa 205). Het aantal 65-plus-huishoudens met een inkomen meer dan de 120% van de lage-inkomensgrens is voor een- en meerpersoonshuishoudens met respectievelijk ruim 17 en ruim 21% gegroeid (figuur 4.15). In 2016 zijn er op Goeree-Overflakkee ongeveer 160 65-plus-huishoudens met een inkomen onder de lage-inkomensgrens. Dat is bijna 21% van het totaal aantal 65-plus-huishoudens met een inkomen van minder dan 120% van de lage-inkomensgrens.

Figuur 4.15 Aantal 65-plus-huishoudens met een besteedbaar inkomen van meer en minder dan 120% van de lage-inkomensgrens, 2011-2016, absoluut

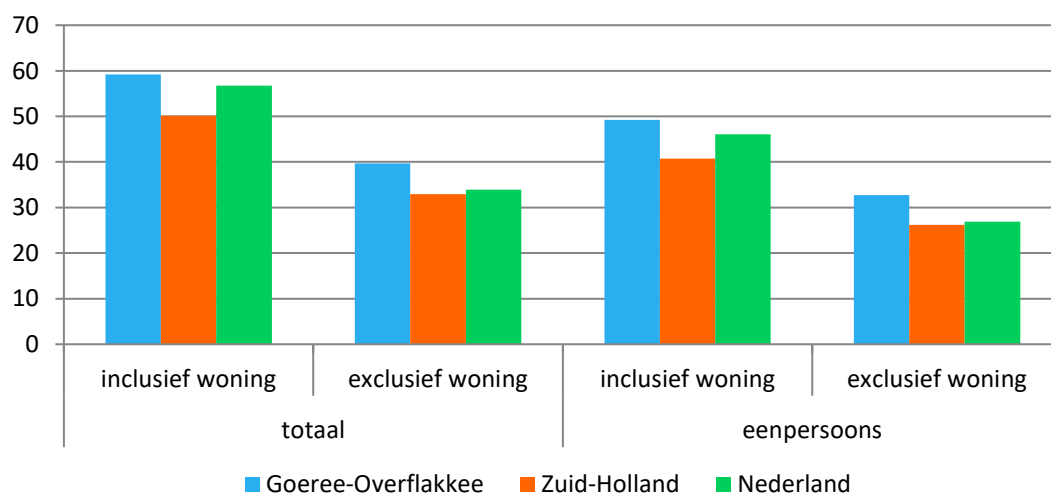


bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympan

Voor 65-plus-huishoudens is pensioen de belangrijkste inkomstenbron. In 2016 is dat in de regio 90%. Het aantal 65-plus-huishoudens dat nog inkomen heeft uit loon of onderneming ligt in de regio in 2016 op 7,5%. Gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland is dat circa 8%. Ten opzichte van 2011 is in de regio het percentage 65-plus-huishoudens met inkomen uit loon of onderneming in de regio gelijk gebleven.

65-plus-huishoudens op Goeree-Overflakkee hebben vaker een vermogen van meer dan € 50.000 dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Eenpersoonshuishoudens hebben minder vaak een vermogen van € 50.000 dan meerpersoonshuishoudens, zeker als de woning buiten beschouwing wordt gelaten (figuur 4.16).

Figuur 4.16 65-plus-huishoudens met een vermogen van >€ 50.000, 2016, percentage



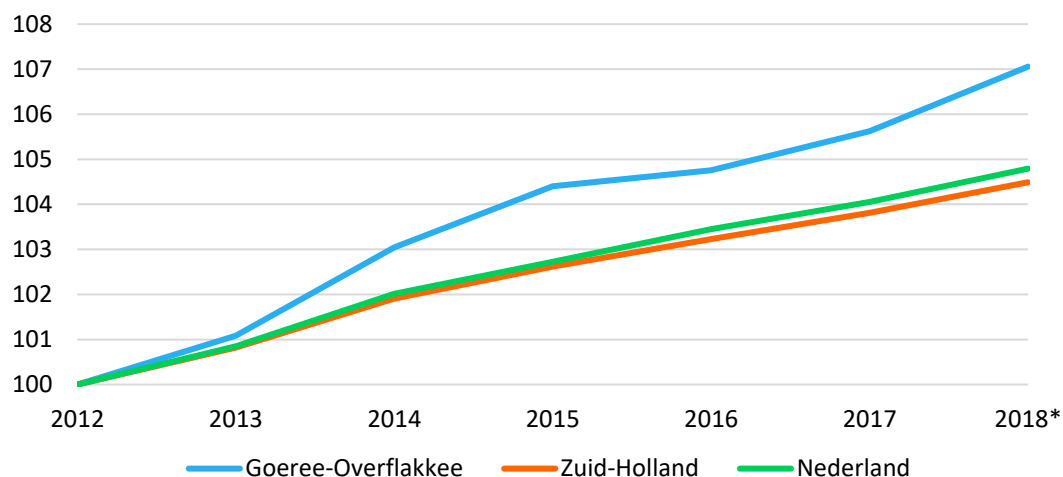
bron: CBS Microdata, bewerking Data-adviesbureau Tympan

5 Wonen

5.1 Ontwikkeling en samenstelling van de totale woningvoorraad

In 2012 zijn er op Goeree-Overflakkee ruim 19.950 woningen, in 2018 zijn dit er bijna 21.400. Dit is een stijging van 7%. Het aantal woningen is in de periode 2012-2018 sterker gegroeid dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland (figuur 5.1).

Figuur 5.1 Ontwikkeling van de woningvoorraad, 2012-2018, index

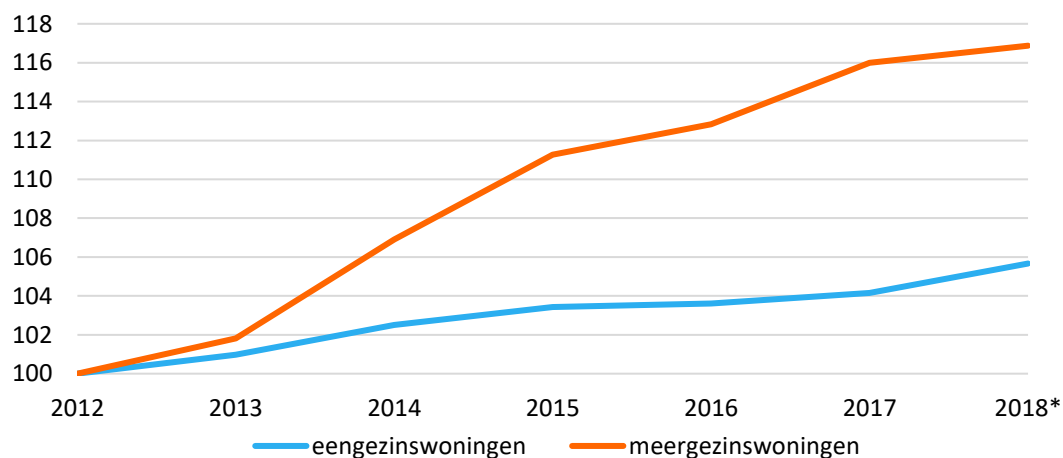


*Dit betreft voorlopige cijfers.

bron: CBS Statline

In de periode 2012-2018 is groeit het aantal meergezinswoningen sterker dan het aantal eengezinswoningen (figuur 5.2). In 2018 is het aandeel eengezinswoningen in de woningvoorraad ongeveer ruim 86%. Dit is ongeveer 1% lager dan in 2012. In Zuid-Holland en Nederland is in 2018 het aandeel eengezinswoningen respectievelijk bijna 49 en ruim 64%.

Figuur 5.2 Ontwikkeling van het aantal een- en meergezinswoningen op Goeree-Overflakkee, 2012-2018, index

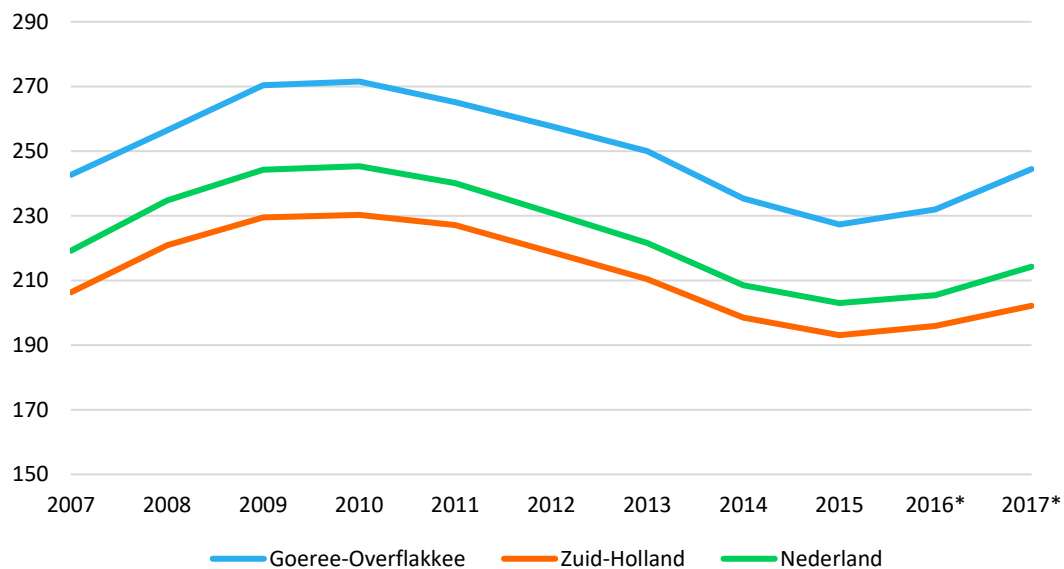


*Dit betreft voorlopige cijfers.

bron: CBS Statline

De gemiddelde WOZ-waarde ligt op Goeree-Overflakkee hoger dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Tot 2010 neemt de gemiddelde WOZ-waarde toe. Daarna daalt de gemiddelde WOZ-waarde als gevolg van de economische crisis en de stagnatie op de woningmarkt. Vanaf 2015 stijgt de WOZ-waarde weer. Deze ontwikkelingen doen zich ook in Zuid-Holland en Nederland voor (figuur 5.3).

Figuur 5.3 **Ontwikkeling van de gemiddelde WOZ-waarde, 2007-2017, euro's (x 1.000)**



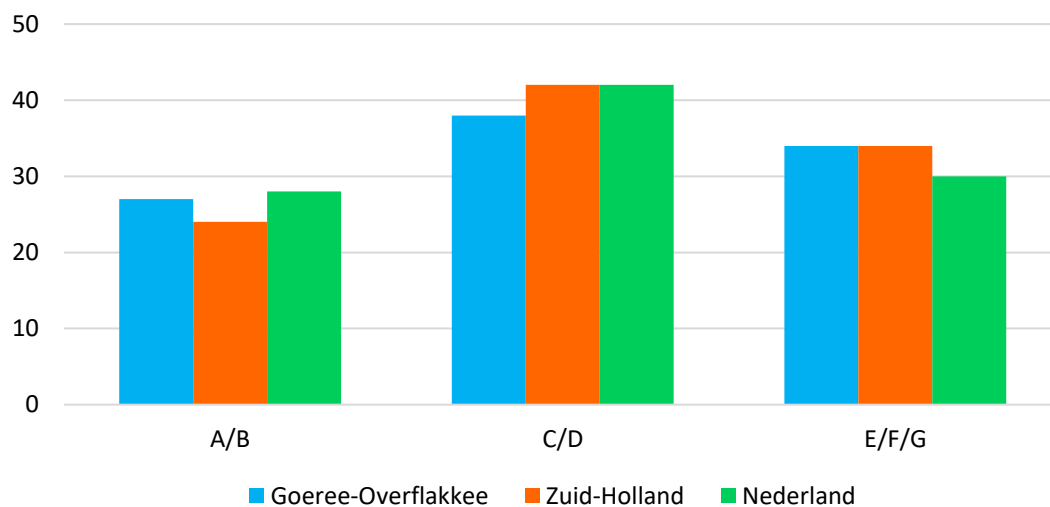
*Dit betreft voorlopige cijfers.

bron: CBS Statline

Het energielabel van een woning biedt informatie over de hoeveelheid energie die bij gestandaardiseerd gebruik van de betreffende woning nodig is. Het betreft woninggebonden energiegebruik voor verwarming, warmwatervoorziening, verlichting, ventilatie en koeling. Welk energielabel een woning heeft hangt af van woningtype, afmeting van de woning, bouwjaarklasse, wijze van verwarming van de woning, ventilatiesysteem en de eventuele aanwezigheid van voorzieningen voor duurzame energie. In het algemeen zijn woningen die gebouwd zijn tussen 1945 en 1980 minder energiezuinig, dan woningen die voor 1945 of na 1980 zijn gebouwd ([CBS](#)).

Verhoudingsgewijs zijn er op Goeree-Overflakkee meer energiezuinige woningen (energielabels A en B) dan gemiddeld in Zuid-Holland, maar minder dan gemiddeld in Nederland (figuur 5.4).

Figuur 5.4 Aantal woningen naar energielabel, 2018, percentage



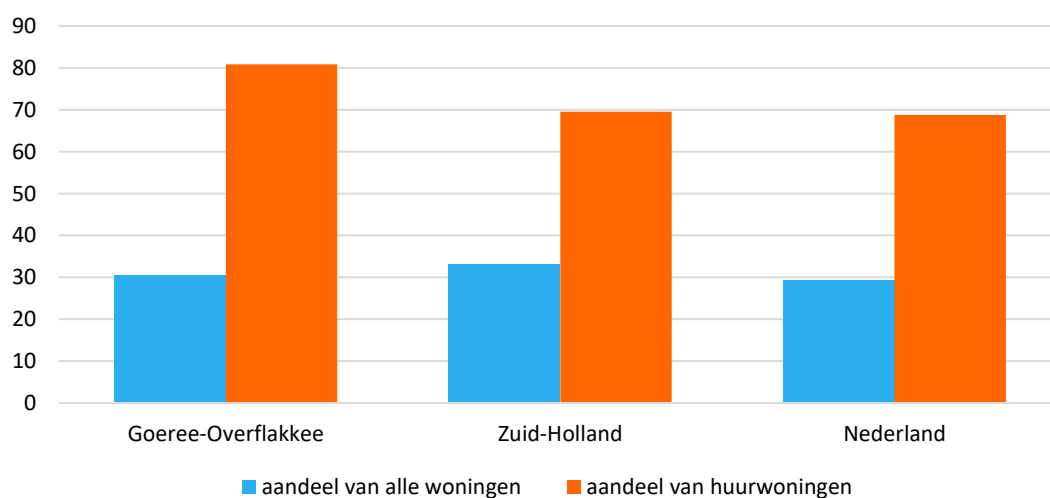
bron: Telos, [waarstaatiegemeente](#)

5.2 Woningvoorraad corporatiewoningen

Op Goeree-Overflakkee zijn er in 2017 circa 6.400 corporatiewoningen. Dit is een toename van bijna 2% ten opzichte van 2012. Gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland is het aantal corporatiewoningen in de periode 2012-2017 gedaald als gevolg van sloop en verkoop van woningen.

Het aandeel corporatiewoningen binnen de totale woningvoorraad is in de regio verhoudingsgewijs lager dan gemiddeld in Zuid-Holland, maar is vergelijkbaar met het aandeel gemiddeld in Nederland. Van de totale voorraad huurwoningen is bijna 81% in het bezit van woningcorporaties. Daarmee is verhoudingsgewijs een kleiner aandeel van de huurwoningen in het bezit van particuliere verhuurders dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland (figuur 5.5).

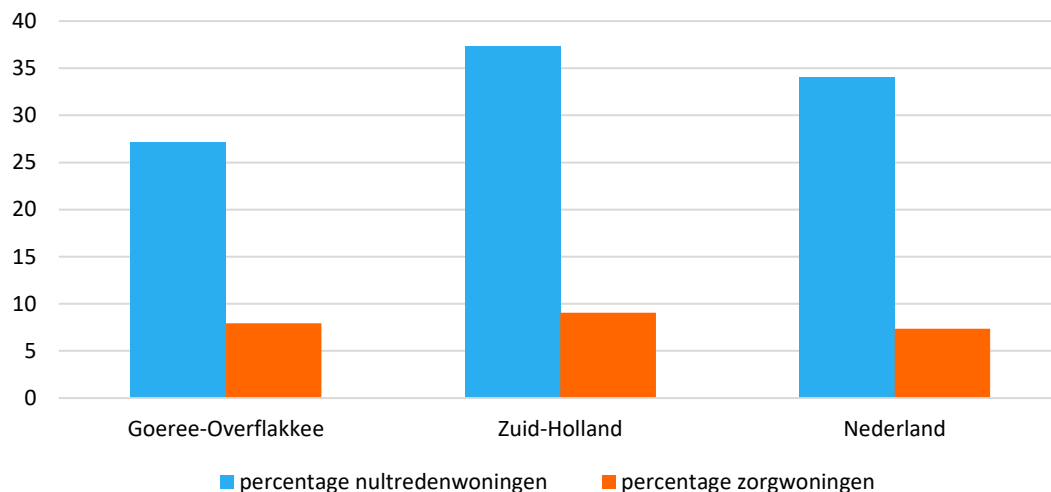
Figuur 5.5 Aantal corporatiewoningen, 2017, percentage



bron: CBS Statline

Voor langer zelfstandig wonen van ouderen en mensen met een beperking zijn geschikte woningen nodig. Van alle corporatiewoningen op Goeree-Overflakkee is 27% een nultredenwoning²⁶. Dit is minder dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Bijna 8% van de corporatiewoningen is bestemd voor zorgdoelgroepen²⁷. Dat is iets minder dan gemiddeld in Zuid-Holland, waar ruim 9% een zorgwoning is.

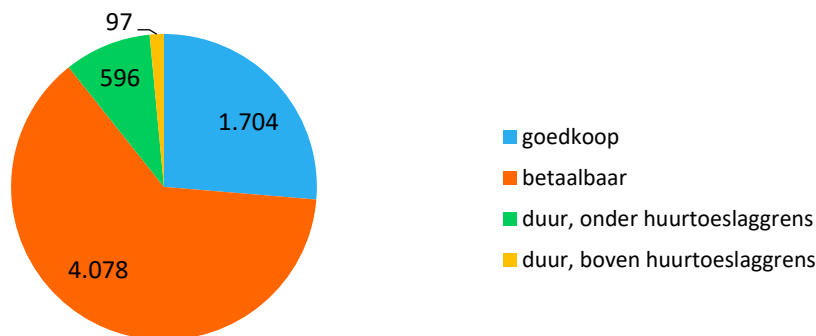
Figuur 5.6 Aantal nultreden- en zorgwoningen, 2017, percentage



bron: CorpoData dVi

89% van de corporatiewoningen in de regio valt binnen de categorieën 'goedkoop' of 'betaalbaar'. In Zuid-Holland en Nederland is dat respectievelijk 80 en 81%.

Figuur 5.7 Aantal woningen naar huursegment*, 2017, absoluut



*De indeling is als volgt: 'goedkoop': tot en met € 409,92; 'betaalbaar': boven € 409,92 tot en met € 628,76; 'duur tot huurtoeslaggrens': boven € 628,76 tot en met hoogste grens € 710,68; 'Duur boven huurtoeslaggrens': boven € 710,68.

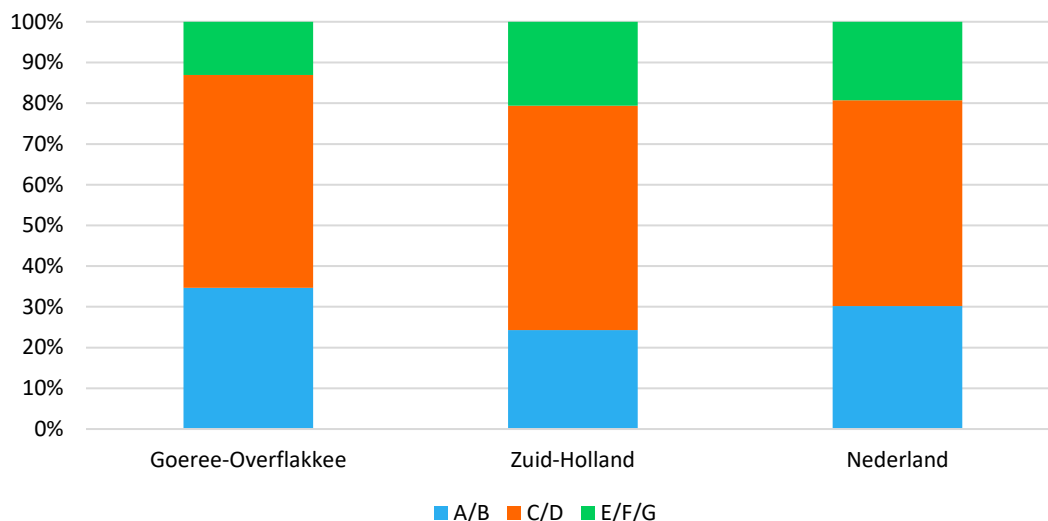
bron: CorpoData dVi

²⁶ Een nultredenwoning is een zelfstandige huurwoning die zowel intern als extern toegankelijk is. Een woning is intern toegankelijk als de belangrijkste vertrekken (woonkamer, keuken, toilet, badkamer en minstens één slaapkamer) bereikbaar zijn zonder gebruik te hoeven maken van een trap (d.w.z. gelegen op één verdieping of op meerdere verdiepingen die zonder trap - maar bijvoorbeeld met traplift - bereikbaar zijn). Een zelfstandige huurwoning is extern toegankelijk als de belangrijkste vertrekken van buiten te bereiken zijn zonder trappen te hoeven lopen.

²⁷ Dit betreft woningen voor ouderen en mensen met een lichamelijke of een verstandelijke beperking, zoals woningen in woonzorgcomplexen, aanleunwoningen en woningen in complexen voor beschermd-wonen. Zorgwoningen kunnen nultredenwoningen zijn en daarom kunnen in figuur 5.6 woningen dubbel geteld zijn.

Binnen de voorraad corporatiewoningen zijn er op Goeree-Overflakkee meer energiezuinige woningen dan gemiddeld in Zuid-Holland en in Nederland. Op Goeree-Overflakkee is 35% van de woningen energiezuinig, in Zuid-Holland en Nederland is dat respectievelijk circa 24 en 30% (figuur 5.8).

Figuur 5.8 Aantal corporatiewoningen naar energielabel, 2017, percentage



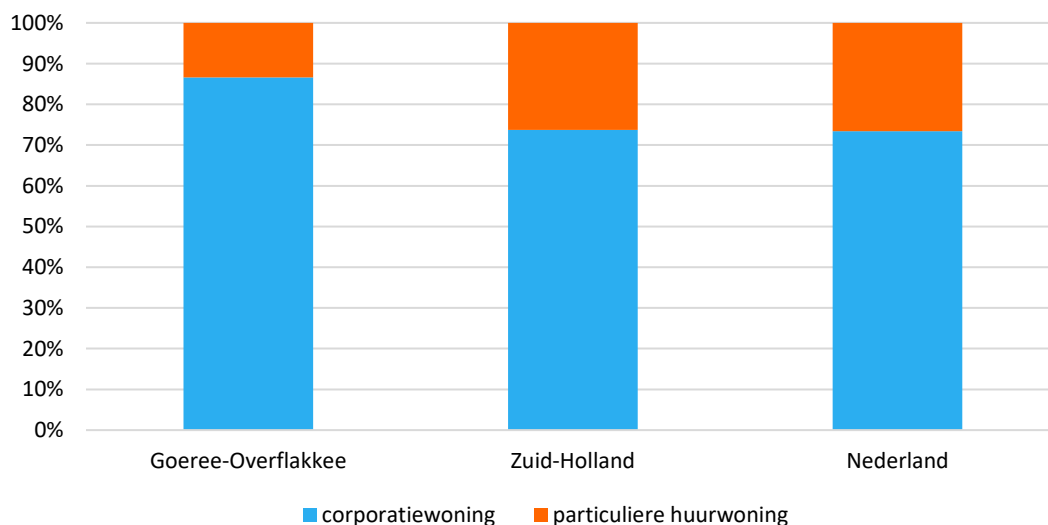
bron: CorpoData dVi

5.3 Woonsituatie van huishoudens

Goeree-Overflakkee telt in 2016 circa 20.200 huishoudens. Hiervan woont bijna 35% in een huurwoning. In Zuid-Holland en Nederland is dat respectievelijk bijna 43 en bijna 38%.

Van de circa 36.800 huishoudens die in een huurwoning wonen, woont 87% in een woning van een woningcorporatie. Dat is aanzienlijk meer dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland, waar bijna 74 en ruim 73% van de huishoudens in een huurwoning in een corporatiewoning woont (figuur 5.9).

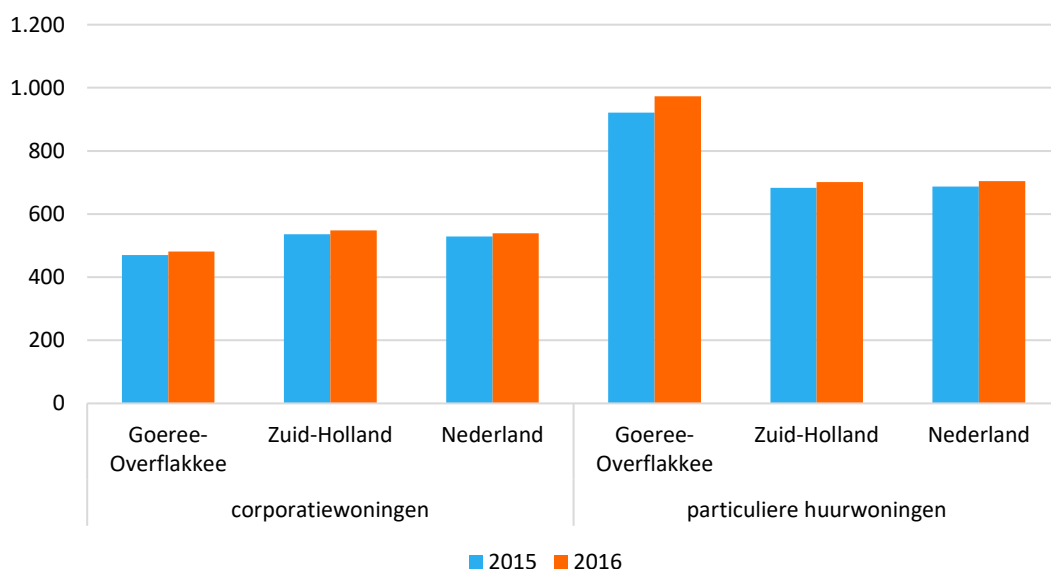
Figuur 5.9 Aantal huishoudens naar type huurwoning, 2016, percentage



bron: CBS/WSW - Lokale Monitor Wonen

Op Goeree-Overflakkee ligt de gemiddelde de bruto huurprijs (kale huur + servicekosten) voor particuliere huurwoningen circa € 492 hoger dan voor corporatiewoningen. Daarmee is de gemiddelde bruto-huurprijs voor particuliere huurwoningen het dubbele van de bruto-huurprijs van corporatiewoningen. De gemiddelde bruto huurprijs ligt voor corporatiewoningen lager dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. De bruto huurprijs voor een corporatiewoning bedraagt in 2016 € 481 en voor een particuliere huurwoning € 973. Dit is ten opzichte van 2015 voor corporatiewoningen een stijging van ruim 2% en voor particuliere huurwoningen een stijging van bijna 6%. Dit stijgingspercentage is voor corporatiewoningen vergelijkbaar met de gemiddelde stijging in Zuid-Holland en Nederland. De bruto huurprijs voor particuliere huurwoningen stijgt gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland met circa 2,5% veel minder sterk.

Figuur 5.10 Gemiddelde bruto huurprijs per maand naar type huurwoning, 2015 en 2016, euro's

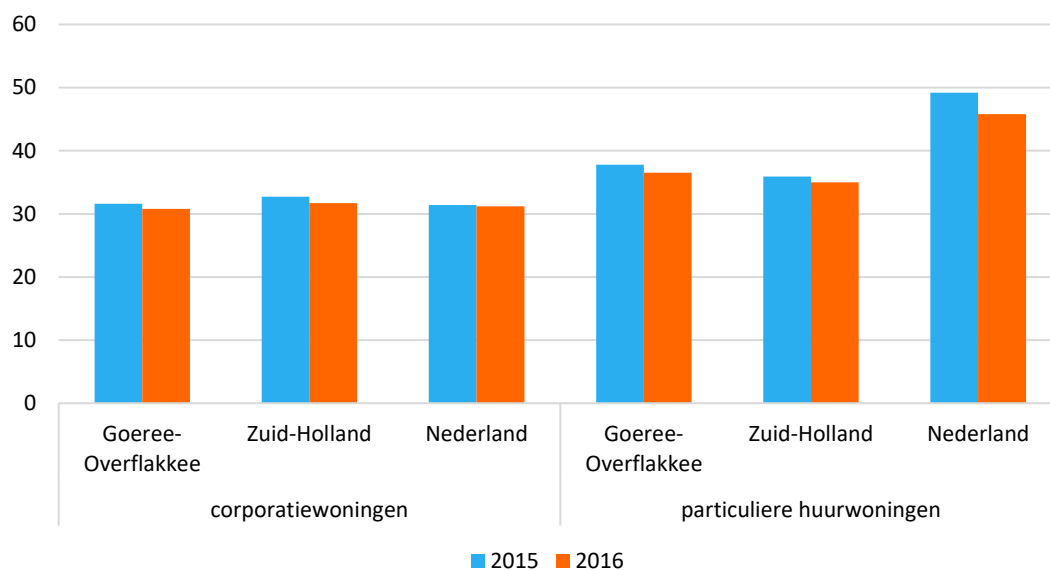


bron: CBS/WSW - Lokale Monitor Wonen

Ondanks het stijgen van de huurprijzen, daalt de netto woonquote (figuur 5.11). De netto woonquote geeft aan welk deel van het netto besteedbaar inkomen een huishouden uitgeeft aan de netto woonlasten (netto huur²⁸, kosten voor energie- en waterverbruik en heffingen van openbare lichamen). De woonquote daalt als de huurtoeslag sterker toeneemt dan de huur en/of als de energiekosten sterker dalen dan de huur stijgt, bijvoorbeeld doordat corporaties/huiseigenaren investeren in het energiezuinig maken van woningen ('nul op de meter').

²⁸ Kale huurprijs, inclusief subsidiabele servicekosten, verminderd met eventuele huurtoeslag.

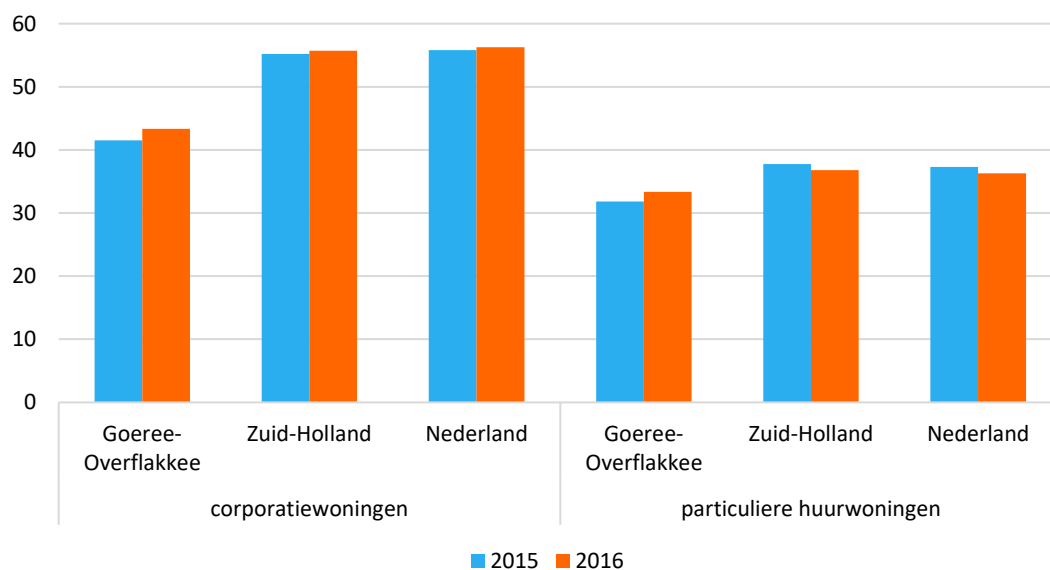
Figuur 5.11 Gemiddelde netto woonquote naar type huurwoning, 2015 en 2016, euro's



bron: CBS/WSW - Lokale Monitor Wonen

Via huurtoeslag wordt de betaalbaarheid van het wonen bevorderd. Gezien het inkomen heeft in 2016 ruim 43% van de huurders in corporatiewoningen recht op huurtoeslag, wat circa 13% minder is dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Ten opzichte van 2015 is het percentage huurtoeslaggerechtigde huishoudens in een corporatiewoning en in particuliere huurwoningen iets toegenomen. Dit laatste is tegen de trend in Zuid-Holland en Nederland in (figuur 5.12).

Figuur 5.12 Aantal huurtoeslaggerechtigde huishoudens (op basis van inkomen) naar type huurwoning, 2015 en 2016, percentage

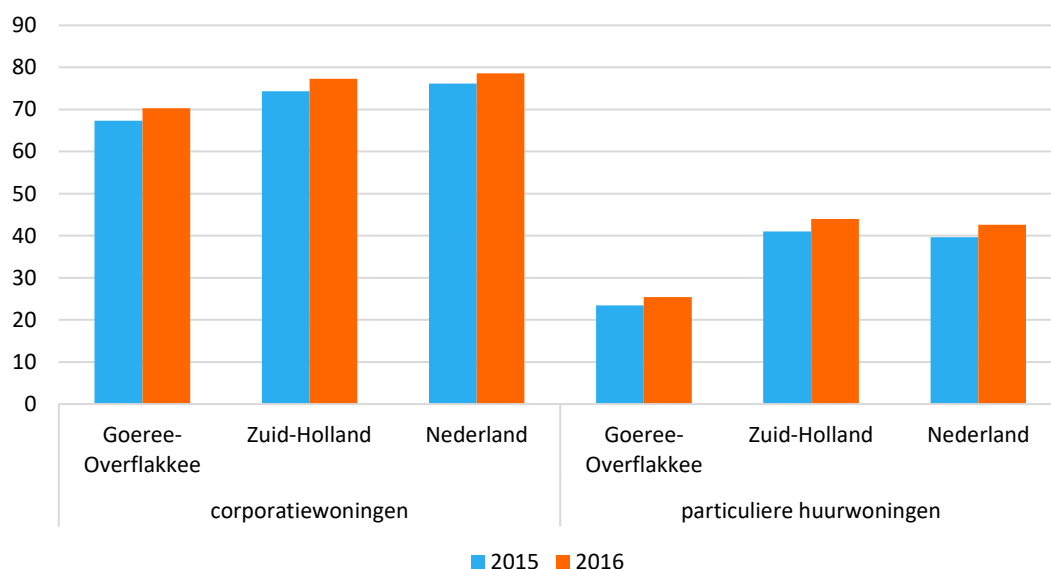


bron: CBS/WSW - Lokale Monitor Wonen

Uit figuur 5.13 blijkt dat niet alle huurtoeslaggerechtigde huishoudens deze ook daadwerkelijk ontvangen. In 2016 is op Goeree-Overflakkee het percentage huishoudens met huurtoeslag zowel onder huishoudens in een corporatiewoning als onder huishoudens in een corporatiewoning hoger dan in 2015. Deze trend zien we ook in Zuid-Holland en Nederland.

Dat het aantal huishoudens met huurtoeslag lager ligt dan het aantal huurtoeslaggerechtigde huishoudens komt mede doordat huishoudens soms niet weten dat ze recht hebben op huurtoeslag. Een andere belangrijke oorzaak is dat huishoudens wonen in een te dure woning, dat wil zeggen een woning met een huur boven de huurtoeslaggrens. Daarmee vervalt het recht op huurtoeslag. Te duur wonen geldt in sterkere mate voor huishoudens in particuliere huurwoningen dan voor huishoudens in corporatiewoningen. De gemiddelde huurprijs ligt voor particuliere huurwoningen immers hoger dan voor corporatiewoningen, wat de kans op duur 'scheefwonen' vergroot.

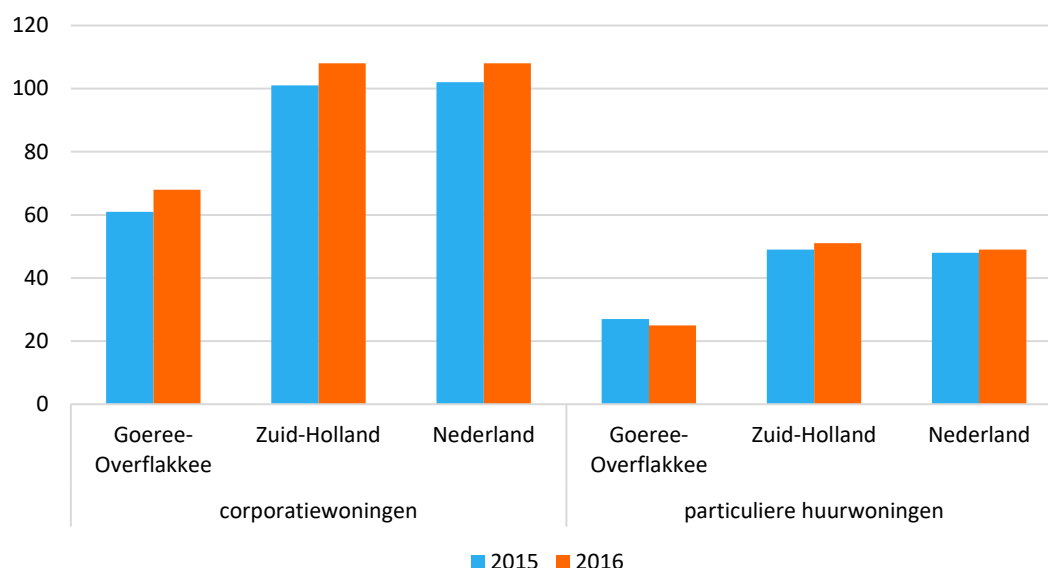
Figuur 5.13 Aantal huurtoeslaggerechtigde huishoudens dat huurtoeslag ontvangt naar type huurwoning, 2015 en 2016, percentage



bron: CBS/WSW - Lokale Monitor Wonen

Niet alleen het aantal huishoudens met huurtoeslag neemt toe, ook het gemiddelde bedrag aan ontvangen huurtoeslag neemt toe. In 2015 ontvangen huishoudens in een corporatiewoningen met huurtoeslag op Goeree-Overflakkee gemiddeld € 61,00 aan huurtoeslag per maand, in 2016 is dat opgelopen tot € 68,00. Dit is een toename van 11,5%, wat hoger is dan de gemiddelde stijging Zuid-Holland en Nederland. Gemiddeld in Zuid-Holland is dat bijna 7% en in Nederland bijna 6%. Wel ligt de omvang van de gemiddelde huurtoeslag op Goeree-Overflakkee aanzienlijk lager dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Zowel in Zuid-Holland als in Nederland is de gemiddelde omvang van de huursubsidie € 108,00 voor huurtoeslaggerechtigde huishoudens in corporatiewoningen. In tegenstelling tot Zuid-Holland en Nederland daalt de omvang van de huurtoeslag onder huishoudens in een particuliere huurwoning (figuur 5.14).

Figuur 5.14 Gemiddelde huurtoeslag per maand naar type huurwoning, 2015 en 2016, euro's



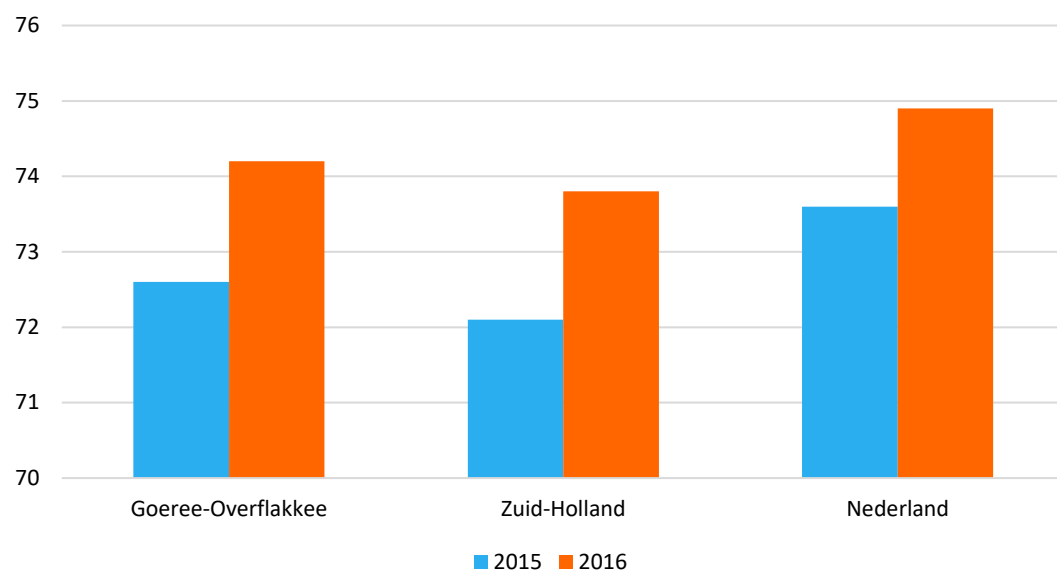
bron: CBS/WSW - Lokale Monitor Wonen

Passend gehuisvest wil zeggen dat een huishouden een huur betaalt die past bij de hoogte van het huishoudinkomen. Indien de huur niet past bij het huishoudinkomen is sprake van scheefwonen.²⁹ Op Goeree-Overflakkee ligt het percentage passend gehuisveste huishoudens in corporatiewoningen lager dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Het aantal passend gehuisveste huishoudens neemt in 2016 met bijna 2% toe ten opzichte van 2015 tot ruim 74%. Dit is vergelijkbaar met de gemiddelde stijging in Zuid-Holland en meer dan de stijging gemiddeld in Nederland. Gemiddeld in Nederland neemt het aantal passend gehuisveste huishoudens in corporatiewoningen toe met ruim 1% (figuur 5.15).

Vanaf 2016 moeten woningcorporaties huurtoeslaggerechtigde woningzoekenden zo veel mogelijk huisvesten in goedkope en betaalbare huurwoningen, dat wil zeggen (financieel) passende huurwoningen. Daardoor zal het percentage passend gehuisveste huishoudens in corporatiewoningen naar verwachting verder toenemen.

²⁹ Er is sprake van goedkope scheefheid indien het belastbaar huishoudinkomen hoger dan of gelijk aan € 39.874 (bedrag geldend voor 2016) is en het huishouden gehuisvest is in een woning met een huurprijs lager dan of gelijk aan de liberalisatiegrens. Een huishouden woont duur scheef indien het tot de doelgroep huurtoeslag behoort en in een woning woont met een huurprijs boven de zogenaamde aftoppingsgrens.

Figuur 5.15 Aantal passend gehuisveste huishoudens in een corporatiewoning, 2015 en 2016, percentage



bron: CBS/WSW - Lokale Monitor Wonen

6 Zorg

6.1 Jeugdhulp

In het kader van de transities in het sociale domein is in 2015 de Wet op de jeugdzorg vervangen door de Jeugdwet. Daarbij zijn alle taken op het gebied van jeugdzorg overgeheveld naar gemeenten. In de Jeugdwet is de leeftijdsgrens van 18 jaar het uitgangspunt voor jeugdhulp. Jeugdhulp kan doorlopen tot maximaal het 23^e levensjaar, voor zover deze hulp niet onder een andere wet valt.

De hulp aan jeugdigen op basis van de Jeugdwet bestaat uit hulp waarbij de jeugdigen niet thuis wonen (jeugdhulp met verblijf) en uit hulp zonder verblijf waarbij de jeugdigen naar een voorziening toegaan (bijvoorbeeld een ggz-instelling) of ambulante hulp in de leefomgeving krijgen. De laatste vorm van hulp is laagdrempelige hulp via een buurt- of wijkteam waar jeugdigen of ouders zelf om kunnen vragen of specialistische hulp die alleen toegankelijk is via een verwijzing.

In deze paragraaf worden de gegevens vanaf 2015 gepresenteerd, omdat vanaf dat moment de Jeugdwet is ingegaan³⁰.

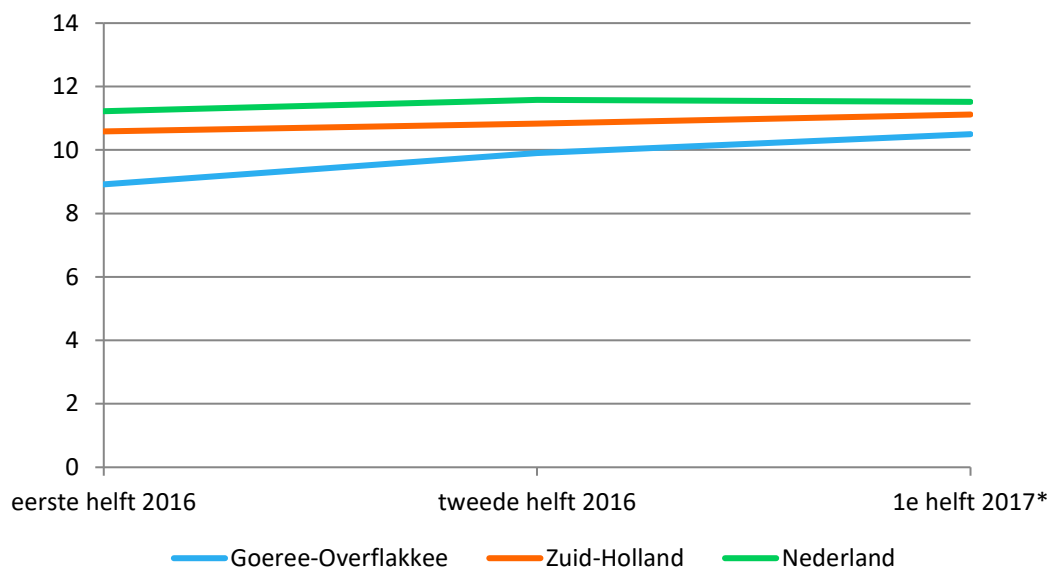
6.1.1 Jeugdhulp met verblijf

Er zijn op Goeree-Overflakkee in vergelijking met Zuid-Holland en Nederland relatief minder jeugdigen met een vorm van jeugdhulp met verblijf (figuur 6.1 en 6.2)³¹.

³⁰ Gegevens over het aantal jeugdhulptrajecten zijn beschikbaar op peildatum en over een verslagperiode. Gegevens over het aantal jeugdigen met jeugdhulp zijn alleen beschikbaar over een verslagperiode. Vanwege de administratieve veranderingen door de komst van de Jeugdwet vertekenen de cijfers over de verslagperiode voor 2015. Daarom worden deze gegevens vanaf 2016 gepresenteerd. De gegevens op peildatum worden vanaf 30 juni 2015 gepresenteerd. De gegevens hebben betrekking op jeugdigen in de leeftijd 0-17 jaar. Er zijn ook jeugdigen in de leeftijd van 18-22 jaar met jeugdhulp, maar dit betreft een klein aantal.

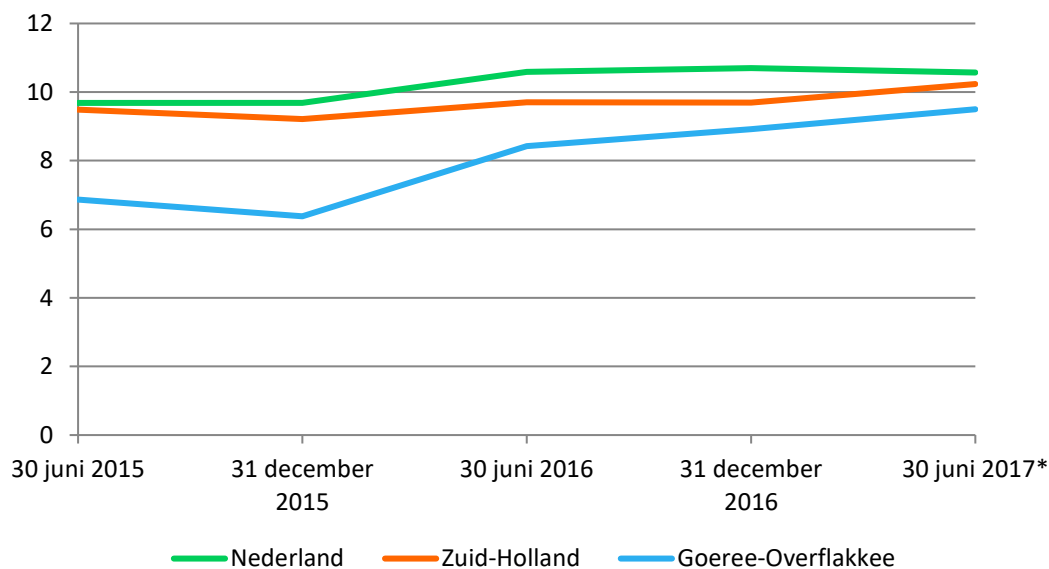
³¹ Uitgangspunt is het woonplaatsbeginsel: als woonplaats geldt de woonplaats van de jongere, tenzij er sprake is van voogdij door een gecertificeerde instelling of de jongere in een pleeggezin verblijft (VNG, Factsheet Woonplaatsbeginsel 2016).

Figuur 6.1 Aantal cliënten jeugdhulp met verblijf per 1.000 0-17-jarigen, 2016-2017



*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: CBS Statline

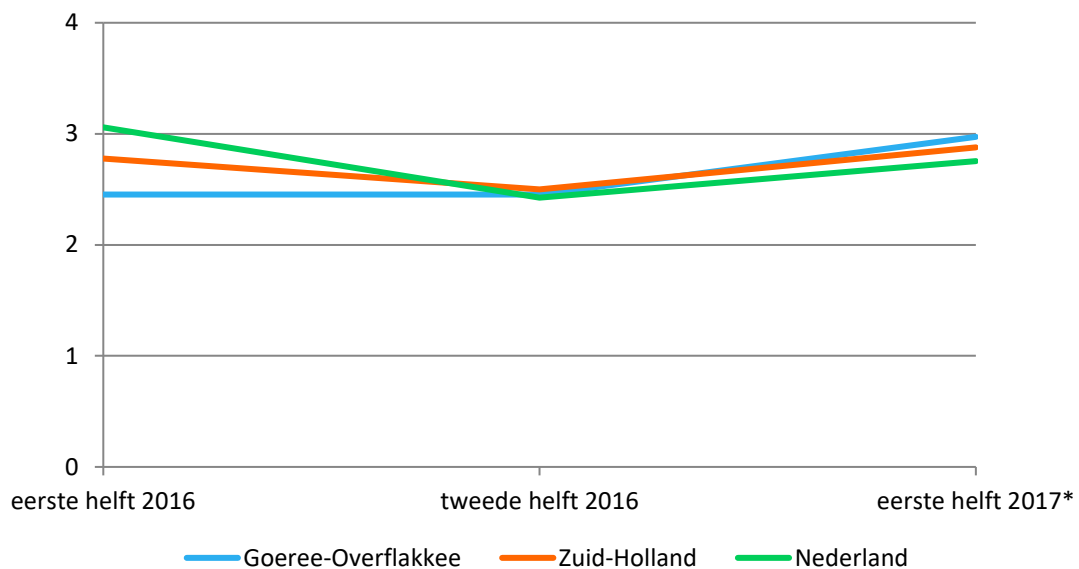
Figuur 6.2 Aantal trajecten jeugdhulp met verblijf per 1.000 0-17-jarigen op peildatum, 2015-2017



*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: CBS Statline

Het aantal nieuwe trajecten jeugdhulp met verblijf is per 1.000 jeugdigen in de eerste helft van 2016 lager dan in Zuid-Holland en Nederland, maar wordt vergelijkbaar vanaf de tweede helft van het jaar. Vanaf dan volgt de ontwikkeling van het aantal nieuwe trajecten per 1.000 jeugdigen de trend in Zuid-Holland en Nederland (figuur 6.3).

Figuur 6.3 Aantal nieuwe trajecten jeugdhulp met verblijf per 1.000 0-17-jarigen, 2016-2017

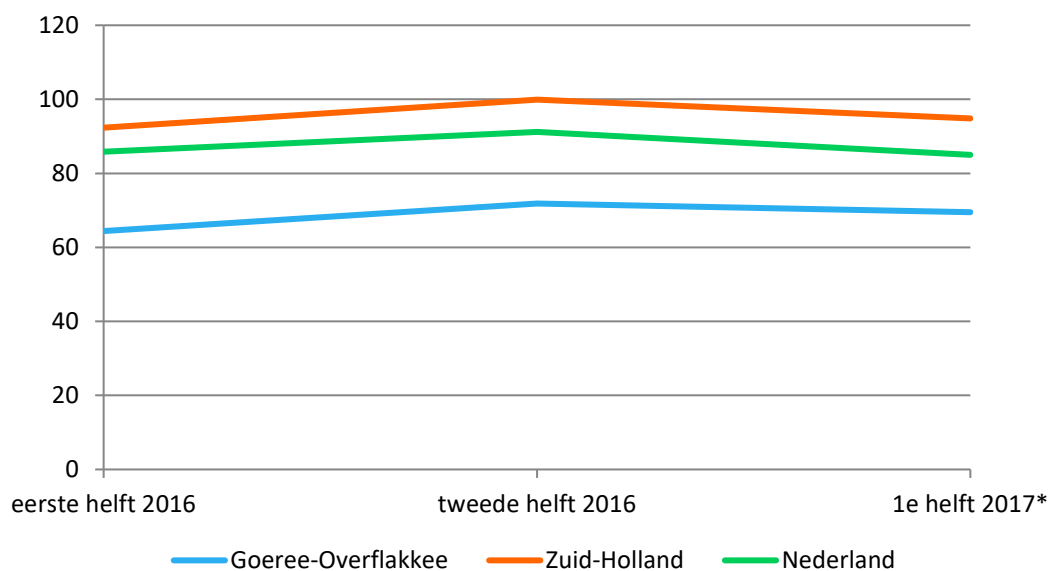


*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: CBS Statline

6.1.2 Jeugdhulp zonder verblijf

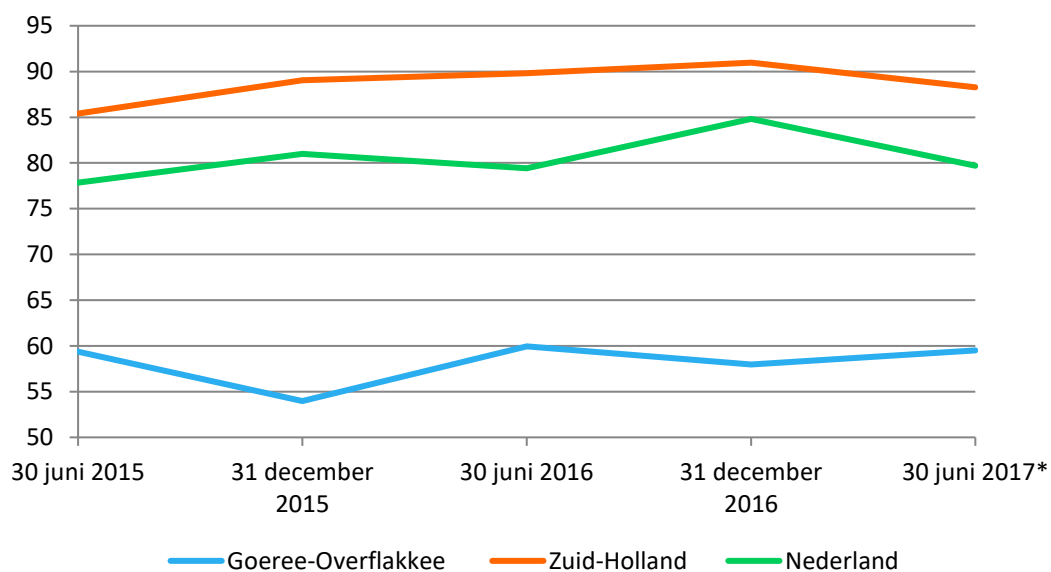
Op Goeree-Overflakkee krijgen in vergelijking met Zuid-Holland en Nederland verhoudingsgewijs minder jeugdigen een vorm van hulp zonder verblijf (figuur 6.4 en 6.5).

Figuur 6.4 Aantal cliënten jeugdhulp zonder verblijf per 1.000 0-17-jarigen, 2016-2017



*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: CBS Statline

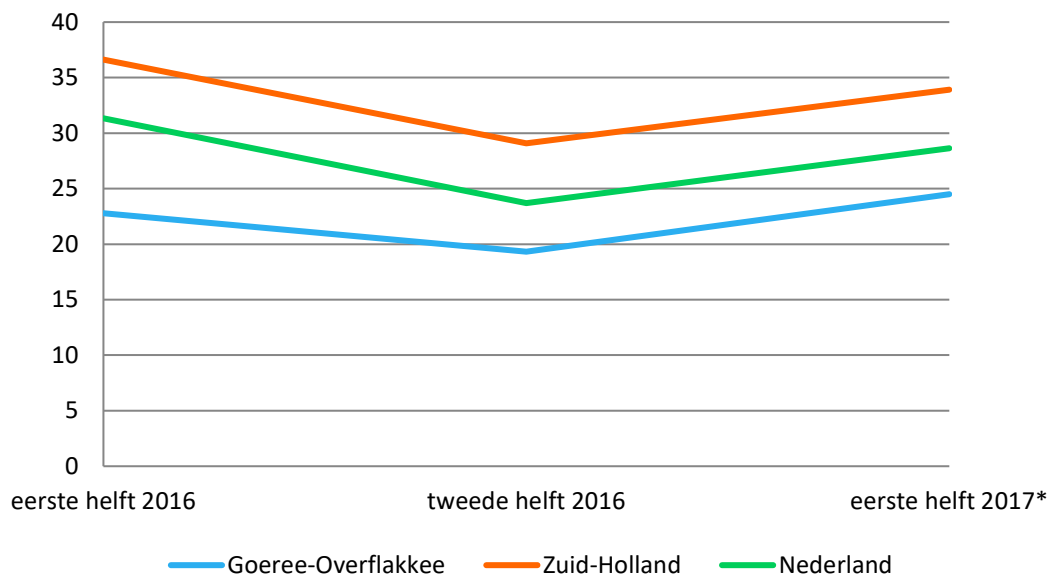
Figuur 6.5 Aantal trajecten jeugdhulp zonder verblijf op peildatum per 1.000 0-17-jarigen, 2015 – 2017



*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: CBS Statline

In de eerste helft 2017 zien we een lichte stijging in het aantal nieuwe trajecten jeugdhulp zonder verblijf per 1.000 jeugdigen. Dit is conform de trend in Zuid-Holland en landelijk (figuur 6.6).

Figuur 6.6 Aantal nieuwe trajecten jeugdhulp zonder verblijf (specialistisch en wijk - en buurtteam) per 1.000 0-17-jarigen, 2016– 2017



*Dit betreft voorlopige cijfers.
bron: CBS Statline

In de eerste helft van 2017 zijn er circa 245 nieuwe trajecten voor specialistische hulp en geen nieuwe trajecten bij een wijk-of buurtteam. Op peildatum 30 juni 2017 zijn er 595 trajecten jeugdhulp zonder verblijf op Goeree-Overflakkee.

6.2 Zorg 18+

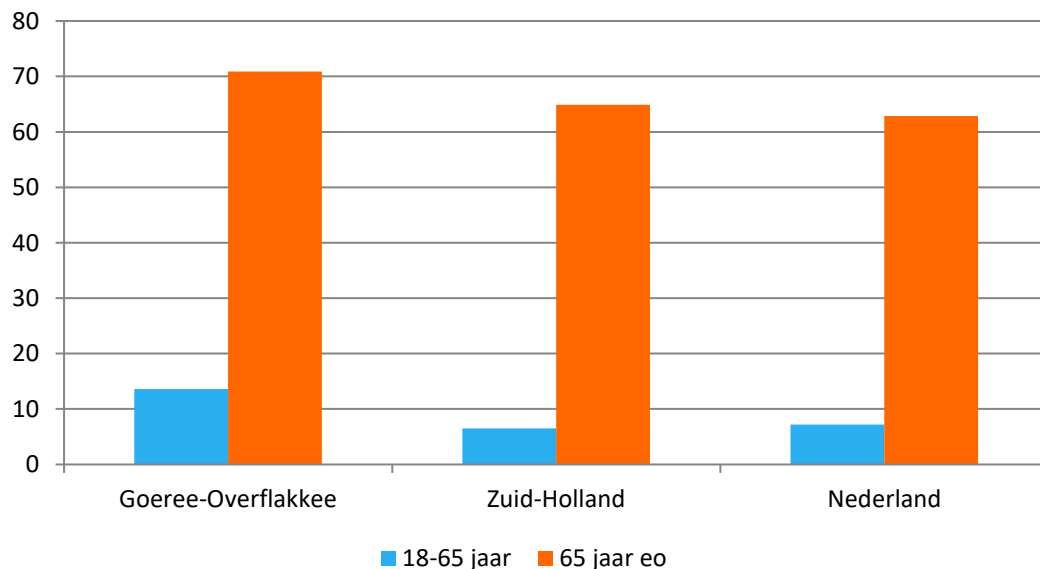
Er hebben de afgelopen jaren verschillende veranderingen in de zorg plaatsgevonden. Vanaf 2013 is het scheiden van wonen en zorg ingevoerd, waardoor personen met behoefte aan lagere zorgzwaartepakketten niet meer in aanmerking komen voor verblijf in een instelling. Daarnaast is de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (AWBZ) vervangen door de Wet langdurige zorg. Daarbij zijn delen van de zorg zonder verblijf van de AWBZ overgeheveld naar de Wmo en de Zorgverzekeringswet. Vanwege deze veranderingen worden in deze paragraaf de gegevens vanaf 2015 gepresenteerd.

6.2.1 Zorg met verblijf 18+

Zorg met verblijf betreft voornamelijk verblijf in verpleeghuizen en in instellingen voor mensen met een verstandelijke beperking. Minder gaat het om verblijf in (kleinschalige) instellingen voor mensen met een lichamelijke beperking of om revalidatiezorg. Het gaat hierbij om zorg in het kader van de Wet langdurige zorg, die per 1 januari 2015 in de plaats is gekomen van de AWBZ. De meest recente gegevens hebben betrekking op 2015.

In 2015 maken ruim 1.050 personen in Goeree-Overflakkee gebruik van zorg met verblijf. Per 1.000 inwoners is het gebruik van zorg met verblijf voor de leeftijdscategorie 65-plus hoger dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland (figuur 6.7).

Figuur 6.7 Aantal personen met zorg met verblijf per 1.000 inwoners in de betreffende leeftijdscategorie, 2014 - 2015



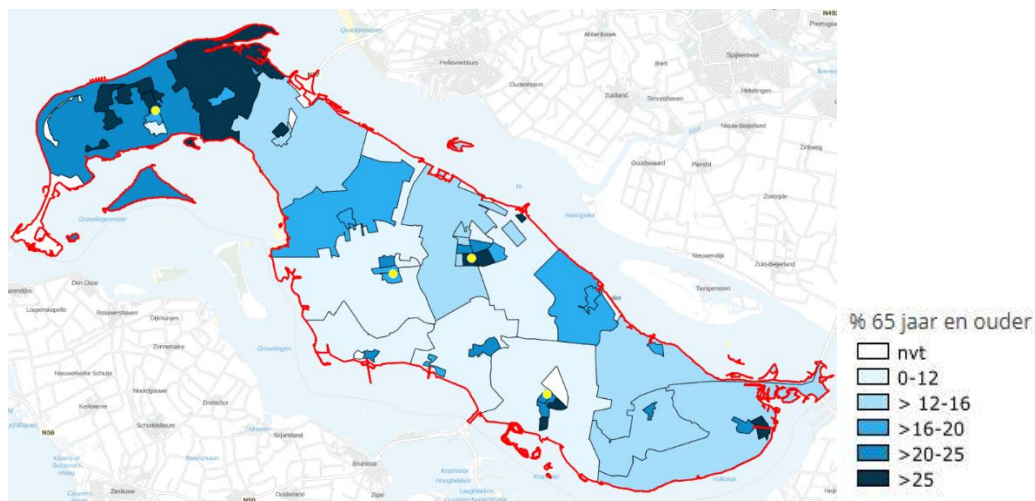
bron: Vektis, [waarstaatjegemeente](#)

In de regio is in 2015 van alle personen met zorg met verblijf bijna 59% 75-plus. Dat is lager dan gemiddeld in Zuid-Holland (64%) en Nederland (63%). Van de zorgvragers van 65 jaar en ouder is in 2015 bijna 92% 75-plus. Op Goeree-Overflakkee maken ongeveer 625 75-

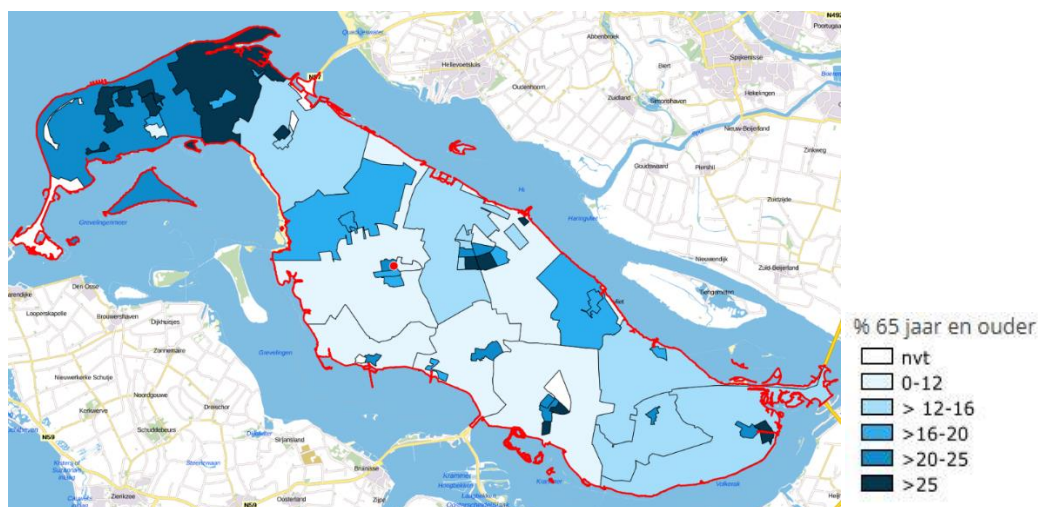
plussers gebruik van zorg met verblijf. Relatief maken circa 151 per 1.000 75-plussers gebruik van zorg met verblijf.

Figuur 6.8 geeft de ligging van verzorgings- en verpleeghuizen weer ten opzichte van het percentage 65-plussers. Ook worden nevenvestigingen van ziekenhuizen weergegeven.

Figuur 6.8a Verzorgings- en verpleeghuizen



Figuur 6.8b Ziekenhuizen



bron: [Data-adviesbureau Tympaan](#)

De verzorgings- en verpleeghuizen en het ziekenhuis in de regio zijn goed bereikbaar met het openbaar vervoer.

[Bereikbaarheid verzorgings- en verpleeghuizen en ziekenhuizen met het OV](#)

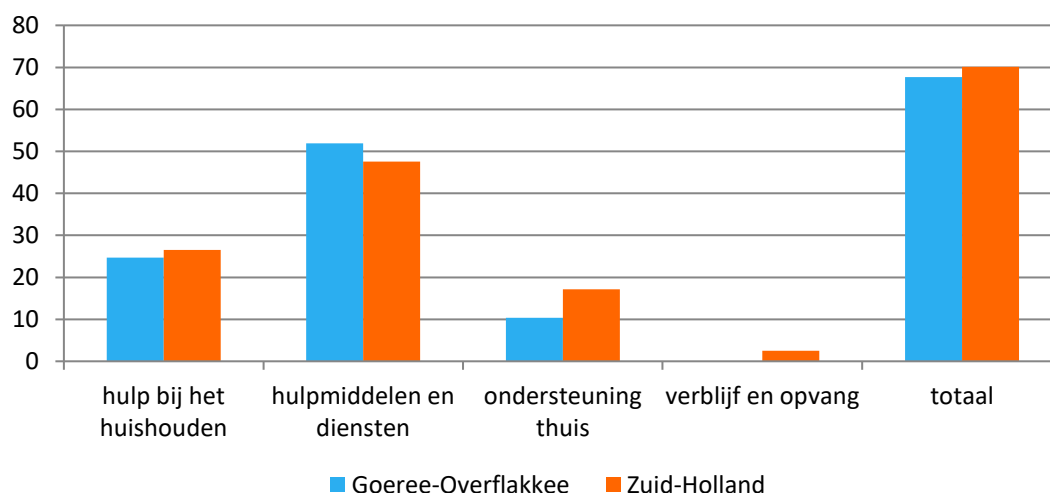
6.2.2 Zorg zonder verblijf 18+

Wmo-maatwerkvoorzieningen

Voor de periode 2015-2017 kunnen alleen de gegevens over het gebruik in het eerste halfjaar van 2017 worden gepresenteerd³². Voor 2015 en 2016 zijn de gegevens namelijk niet compleet.

In de eerste helft van 2017 maken ruim 2.600 personen van 18 jaar en ouder in de regio gebruik van een Wmo-maatwerkvoorziening. Per 1.000 inwoners ligt het totaal gebruik in de regio iets lager dan gemiddeld in Zuid-Holland (figuur 6.9).³³ Van de voorziening hulp-middelen en diensten' wordt echter wel relatief vaker gebruik gemaakt in de regio dan in Zuid-Holland.

Figuur 6.9 **Gebruik van Wmo-maatwerkvoorzieningen uitgesplitst naar type per 1.000 inwoners, eerste helft 2017**



bron: CBS Statline

Ruim 1.400 personen met een maatwerkvoorziening zijn 75-plus. Dat is 54% van het totaal aantal personen dat gebruik maakt van een Wmo-maatwerkvoorziening, in Zuid-Holland is dat 48%.

³² De gegevens die worden gepresenteerd hebben betrekking op het gebruik van voorzieningen in het verslagjaar en zowel zorg in natura als zorg die is ingekocht met een persoonsgebonden budget. Het is niet uitgesloten dat ook personen jonger dan 18 jaar gebruik maken van Wmo. Aangenomen wordt dat dit aantal verwaarloosbaar klein is. Er kan op grond van de beschikbare gegevens voor Wmo geen onderscheid worden gemaakt naar de leeftijdscategorieën 18-64 jaar en 65+. Daarom is ervoor gekozen om de gegevens te presenteren voor de leeftijdscategorieën 18-74 jaar en 75+. Omdat het CBS alleen de afgeronde getallen voor het gebruik van Wmo-voorzieningen gebruikt en voor de berekening van het gebruik per 1.000 inwoners de niet-afgeronde getallen, kunnen de relatieve cijfers die in deze paragraaf worden weergegeven afwijken van de relatieve cijfers van het CBS.

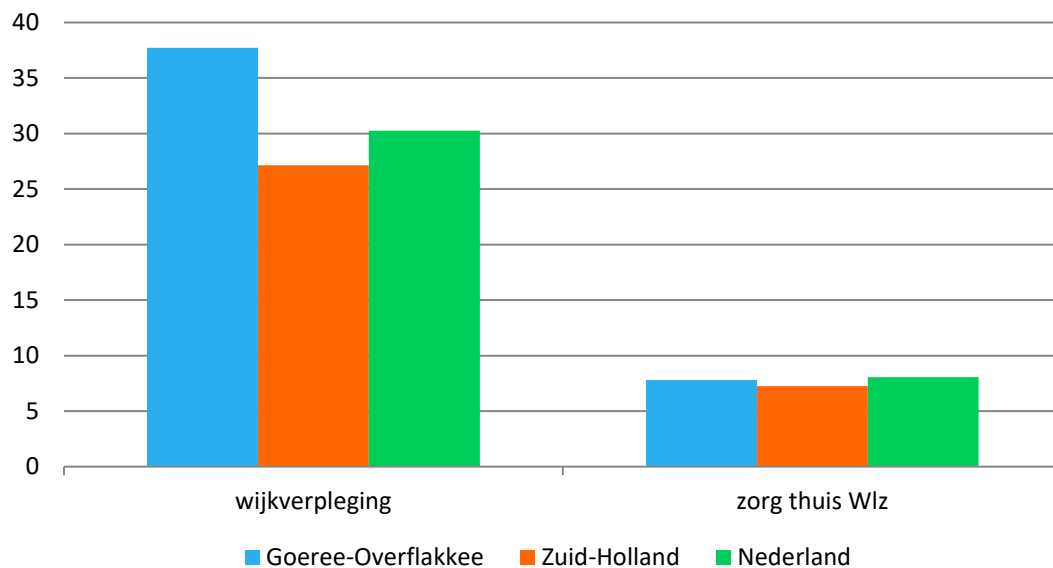
³³ Gemeenten leveren zelf gegevens aan over het gebruik van Wmo-voorzieningen bij het CBS. Niet alle gemeenten hebben dat gedaan. Zo zijn in Zuid-Holland van 10 gemeenten geen gegevens bekend. Dit betreft de gemeenten Alblasserdam, Giessenlanden, Gouda, Hendrik-Ido-Ambacht, Kaag en Braassem, Midden-Delfland, Nieuwkoop, Papendrecht, Sliedrecht en Zwijndrecht. Om de vergelijking met de regio te kunnen maken, zijn deze 10 gemeenten niet in de berekening voor Zuid-Holland meegenomen. De vergelijking met heel Nederland blijft buiten beschouwing, vanwege het ontbreken van gegevens van te veel gemeenten.

Wijkverpleging en zorg thuis in het kader van de Wet langdurige zorg

Gegevens over het gebruik van wijkverpleging en zorg thuis in het kader van de Wet langdurige zorg zijn beschikbaar voor het jaar 2015. Andere jaren zijn vooralsnog niet beschikbaar.³⁴

In 2015 maken op Goeree-Overflakkee ongeveer 1.750 personen (18+) gebruik van wijkverpleging en 360 personen van zorg thuis in het kader van de Wet langdurige zorg (Wlz). Gerelateerd aan het aantal inwoners ligt het gebruik van wijkverpleging hoger dan gemiddeld in Zuid-Holland en Nederland. Het gebruik van zorg thuis in het kader van de Wlz is vergelijkbaar met Nederland en iets hoger dan gemiddeld in Zuid-Holland (figuur 6.10).

Figuur 6.10 Gebruik van wijkverpleging en zorg thuis Wlz per 1.000 inwoners, 2015



bron: Vektis, [waarstaatjegemeente](#)

Het betreft met name 65-plussers die van deze voorzieningen gebruik maken. Van de personen die gebruik maken van wijkverpleging is 86% 65-plus. Van de personen met Wlz-zorg thuis is 61% 65-plus.

Het gemiddelde aantal 75-plussers met wijkverpleging is in de regio 293 per 1.000 75-plussers. In Zuid-Holland en Nederland is dat respectievelijk 236 en 255 per 1.000.

Gemiddeld maken in de regio 48 per 1.000 75-plussers gebruik van Wlz-zorg thuis, in heel Zuid-Holland en Nederland is dat 56 per 1.000 75-plussers.

³⁴ Het betreft zorg in natura als zorg die wordt ingekocht met een persoonsgebonden budget. Bij Wlz-zorg gaat het om personen die behoefte hebben aan intensieve zorg. Personen met een intensieve zorgvraag komen in aanmerking voor verblijf in een instelling, maar kiezen ervoor om deze zorg in de thuissituatie te ontvangen. In de leeftijdscategorie 0-18 jaar wordt niet of nauwelijks gebruik gemaakt van wijkverpleging en Wlz-zorg thuis. Daarom blijven deze gegevens hier buiten beschouwing.

6.3 Ambulancezorg

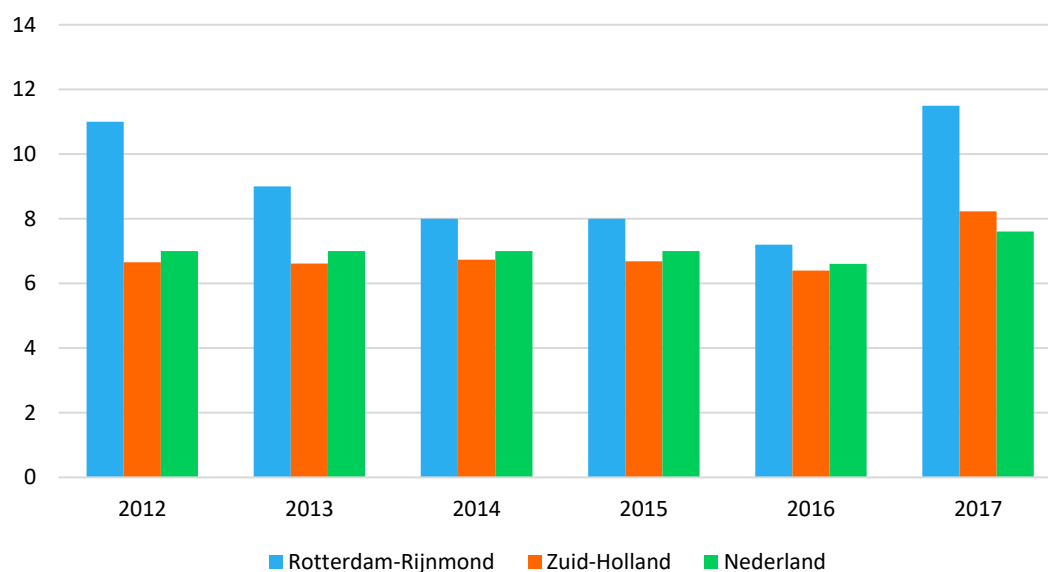
6.3.1 Aanrijtijden

De Tijdelijke wet ambulancezorg³⁵ schrijft een bereikbaarheidsnorm voor ten aanzien van het A1-spoedvervoer van 15 minuten. Deze tijd bestaat uit 2 of 3 minuten voor het meld- en uitrukproces en respectievelijk 13 of 12 minuten rijtijd. A1 spoedvervoer geldt als een patiënt dringend hulp nodig heeft. Hierbij rijdt de ambulance met zwaailicht en sirene.

Cijfers over aanrijtijden zijn alleen beschikbaar op niveau van GGD-regio's. De regio Goeree-Overflakkee maakt deel uit van de regio Rotterdam-Rijnmond. Tot de regio Rotterdam-Rijnmond horen de volgende gemeenten: Albrandswaard, Barendrecht, Brielle, Capelle aan den IJssel, Goeree-Overflakkee, Hellevoetsluis, Krimpen aan den IJssel, Lansingerland, Maassluis, Nissewaard, Ridderkerk, Rotterdam, Schiedam, Vlaardingen en Westvoorne.

In 2017 waren er in de regio Rotterdam-Rijnmond circa 43.400 inzetten van A1-spoedvervoer. Bijna 12% was buiten 15 minuten ter plaatse, 1% meer vergeleken met 2012 (figuur 6.11).

Figuur 6.11 Aandeel inzetten ambulance A1-spoedvervoer buiten 15 minuten, Rotterdam-Rijnmond, 2012-2017, percentage

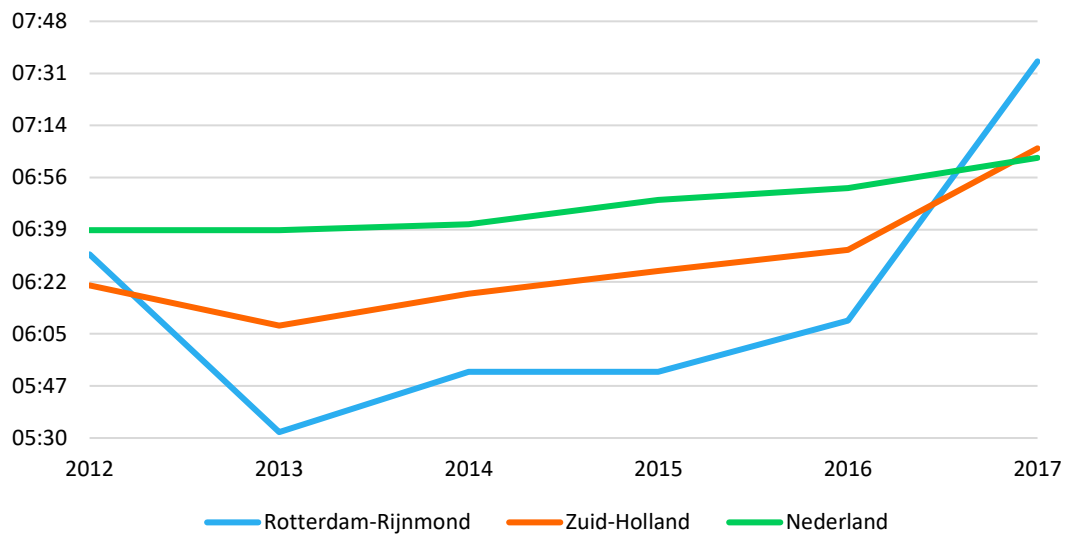


bron: Ambulancezorg Nederland (AZN)

De gemiddelde aanrijtijd voor A1-spoedvervoer is in 2017 ten opzichte van 2012 in regio Rotterdam-Rijnmond gestegen met ruim 16% van 06:31 naar 07:35. In Zuid-Holland en Nederland is eveneens sprake van een stijging (respectievelijk ruim 10 en 6%). De gemiddelde aanrijtijd van Rotterdam-Rijnmond ligt in de periode 2013-2016 onder het gemiddelde van Zuid-Holland en Nederland. In 2017 is de gemiddelde aanrijtijd van Rotterdam-Rijnmond hoger dan Zuid-Holland en Nederland (figuur 6.12).

³⁵ Beleidsregels van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van 20 september 2011, nr. CZ-3082275, ter uitvoering van artikel 6, derde lid, van de Tijdelijke wet ambulancezorg. Geldend van 01-01-2013 t/m heden. (<http://wetten.overheid.nl/BWBR0030478/2013-01-01>)

Figuur 6.12 Ontwikkeling gemiddelde aanrijtijd ambulance A1-spoedvervoer, Rotterdam-Rijnmond, 2012-2017, minuten: seconden

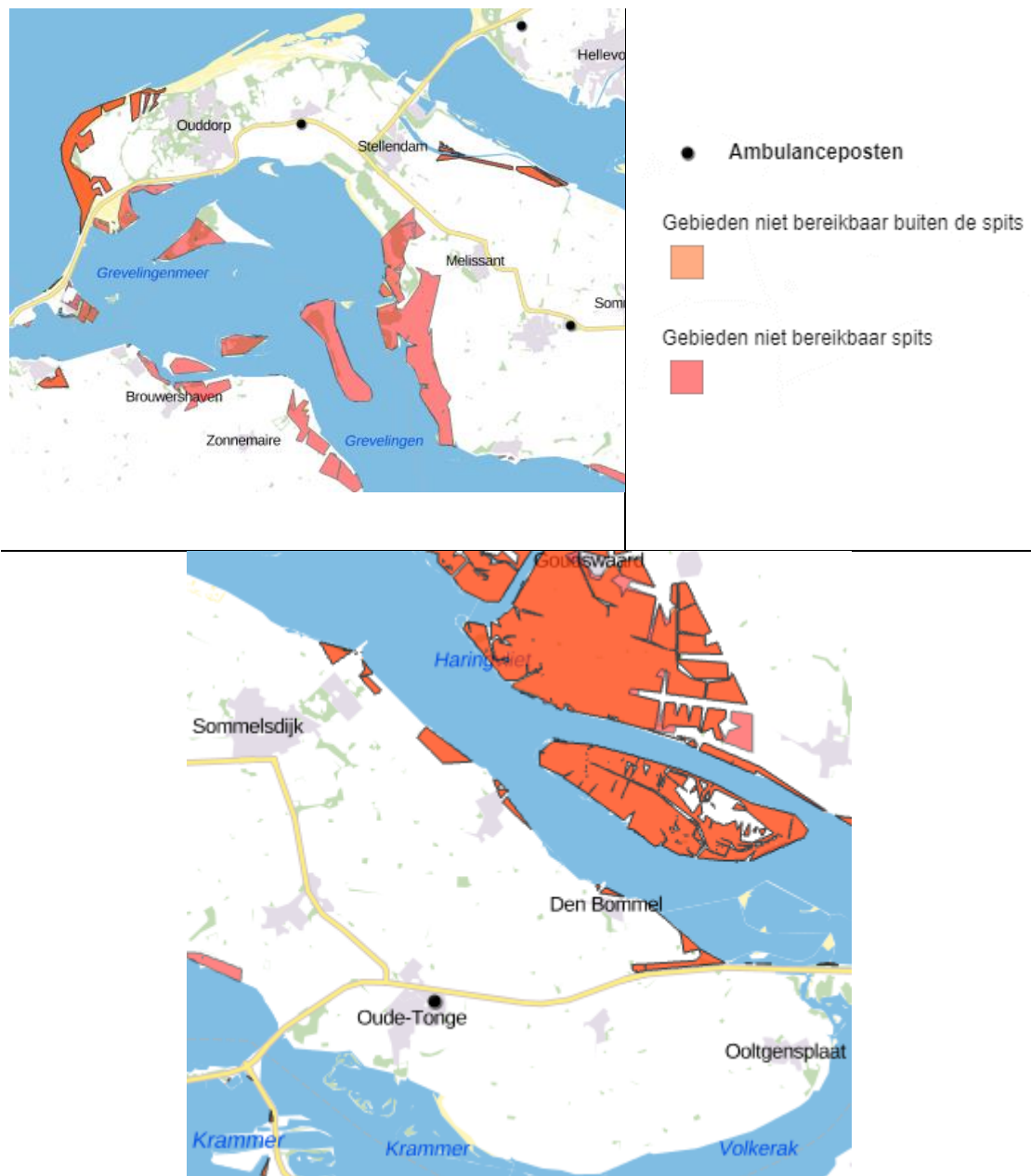


bron: Ambulancezorg Nederland (AZN)

6.3.2 Bereikbaarheid van gebieden binnen de responstijd

De ambulancedienst in de regio Goeree-Overflakkee valt onder Ambulancezorg Rotterdam-Rijnmond (AZRR) en heeft drie posten in de regio, namelijk in Goedereede, Dirksland en Oude-Tonge. Figuur 6.13 laat zien welke gebieden niet binnen 15 minuten bereikbaar zijn buiten en/of binnen de spits. Het gebied aan de westkant van Goeree-Overflakkee is vooral niet op tijd bereikbaar buiten de spits. Hiernaast zijn er enkele gebieden aan de noordkant van het eiland niet binnen 15 minuten te bereiken. Binnen de spits zijn een aantal gebieden aan de zuidkant niet meer op tijd bereikbaar, evenals het westelijke gedeelte van het eiland Hompelvoet.

Figuur 6.13 Gebieden die buiten de spits niet binnen 15 minuten zijn te bereiken, Goeree-Overflakkee, 2017



bron: [Geodienst Rijksuniversiteit Groningen](https://www.geodienst.azgrii.nl/)

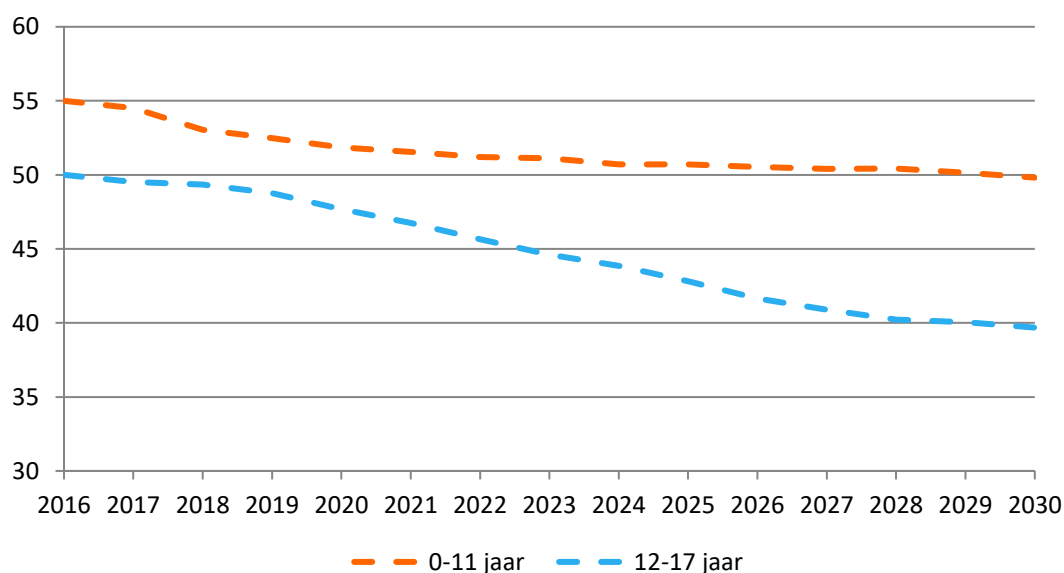
6.4 Prognose zorggebruik

Op basis van demografische ontwikkelingen wordt hieronder het verwachte zorggebruik tot 2030 op Goeree-Overflakkee geschetst³⁶. Er wordt dus geen rekening gehouden met andere (beleidsmatige of maatschappelijke) ontwikkelingen. De prognoses hebben betrekking op jeugdhulp, zorg met verblijf, Wmo, wijkverpleging en Wlz-zorg thuis. Er wordt een uitsplitsing gemaakt naar relevante leeftijdscategorieën.

6.4.1 Jeugdhulp

Het aantal jeugdigen met jeugdhulp met verblijf daalt zowel onder 0-11-jarigen als onder 12-17-jarigen (figuur 6.14).

Figuur 6.14 Ontwikkeling aantal jeugdigen in Goeree-Overflakkee met jeugdhulp met verblijf naar leeftijdscategorie, 2016-2030, absoluut

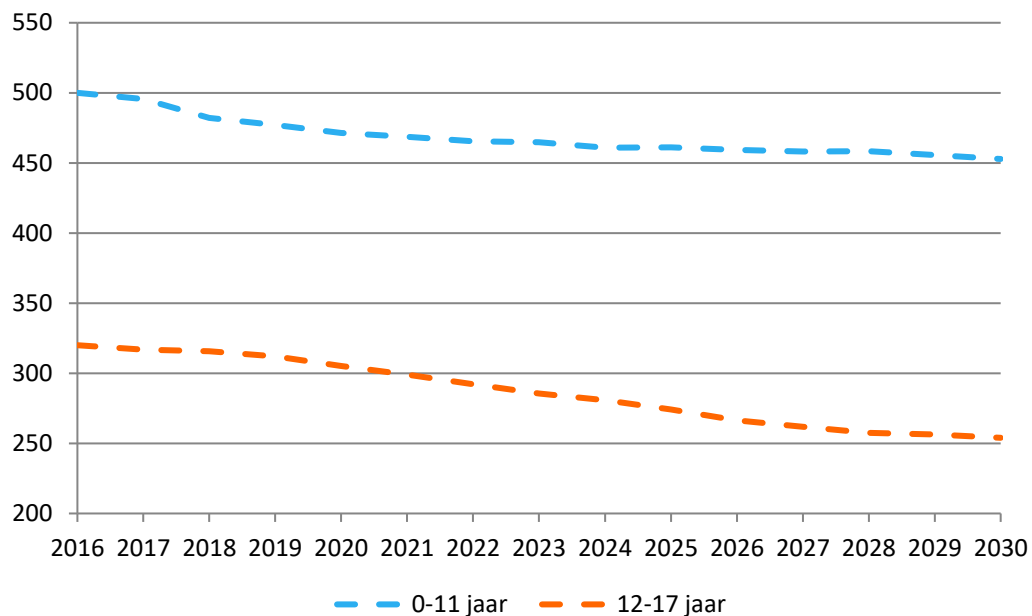


bron: CBS Statline, provincie Zuid-Holland

Het aantal jeugdigen met een vorm van jeugdhulp zonder verblijf neemt onder 0-11-jarigen af van 500 in 2016 naar 453 in 2030, een afname van bijna 9,5%. Bij 12-18-jarigen wordt een daling verwacht van circa 20,5% van 320 in 2016 tot ongeveer 254 in 2030 (figuur 6.15).

³⁶ In deze paragraaf gaat het om het verwachte zorggebruik. Vanwege de leesbaarheid wordt in deze paragraaf gesproken over (de toe- of afname van) het zorggebruik en niet over (de toe of afname van) het *verwachte* zorggebruik.

Figuur 6.15 Ontwikkeling aantal jeugdigen in Goeree-Overflakkee met jeugdhulp zonder verblijf naar leeftijdscategorie, 2016-2030, absoluut

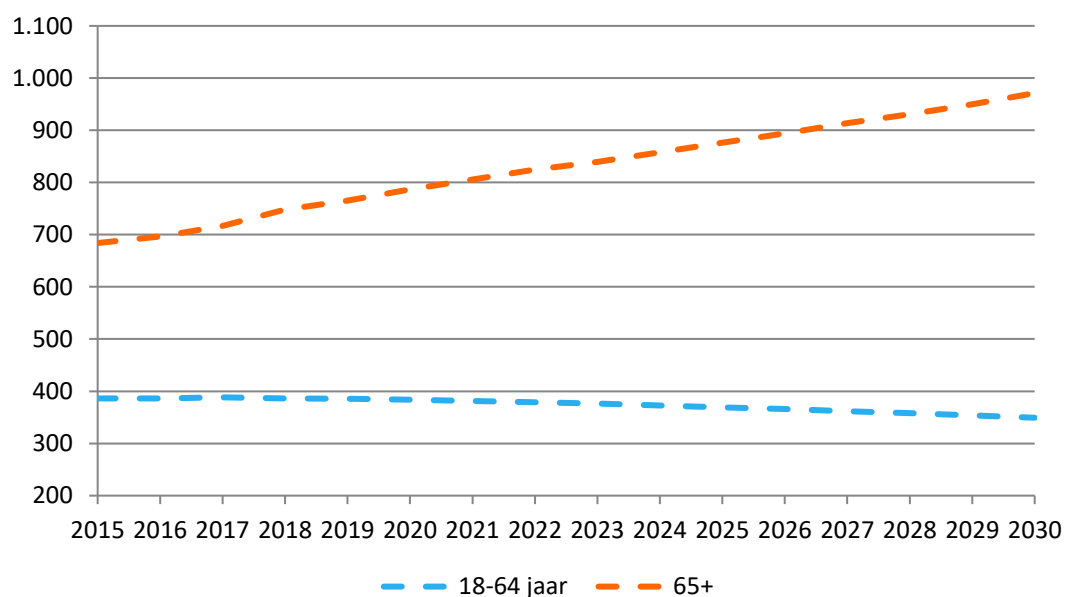


bron: CBS Statline, provincie Zuid-Holland

6.4.2 Zorg met en zonder verblijf 18+

Het gebruik van zorg met verblijf onder personen van 18 jaar en ouder neemt toe tot circa 1.320 in 2030, een stijging van 23,5% ten opzichte van 2015. Onder 65-plussers stijgt het zorggebruik met circa 42% tot ruim 970 personen in 2030, terwijl onder 18-64-jarigen het zorggebruik afneemt met 9% (figuur 6.16).

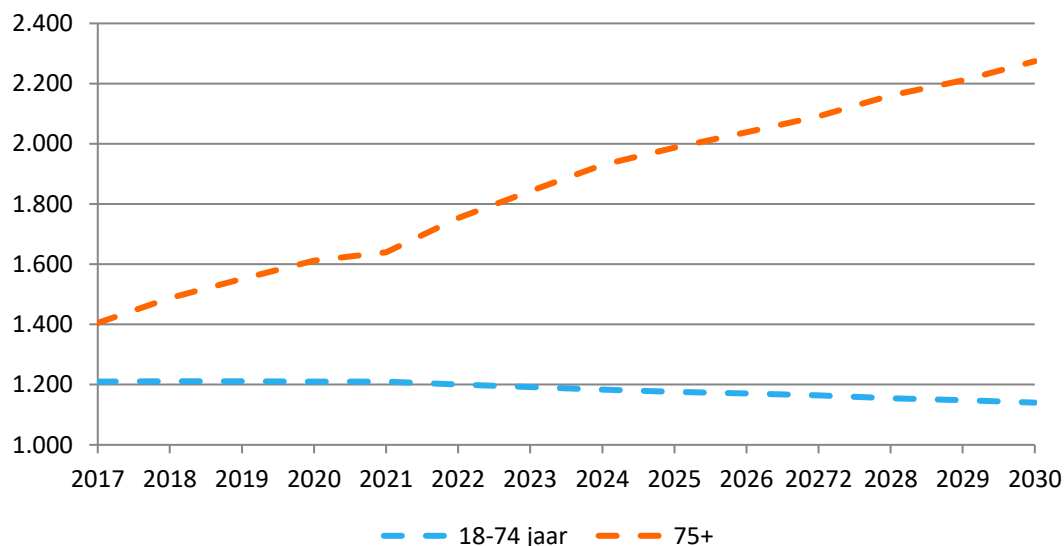
Figuur 6.16 Ontwikkeling zorg met verblijf naar leeftijdscategorie in Goeree-Overflakkee, 2015-2030, absoluut



bron: Vektis, [waarstaatjegemeente](#), provincie Zuid-Holland

Het aantal personen met een Wmo-maatwerkarrangement neemt naar verwachting ten opzichte van 2017 met 31% toe tot circa 3.415 personen in 2030. Dit is het gevolg van de stijging van de zorgbehoefte onder 75-plussers, waar het aantal personen met een Wmo-maatwerkarrangement oploopt tot ruim 2.270 (figuur 6.17).

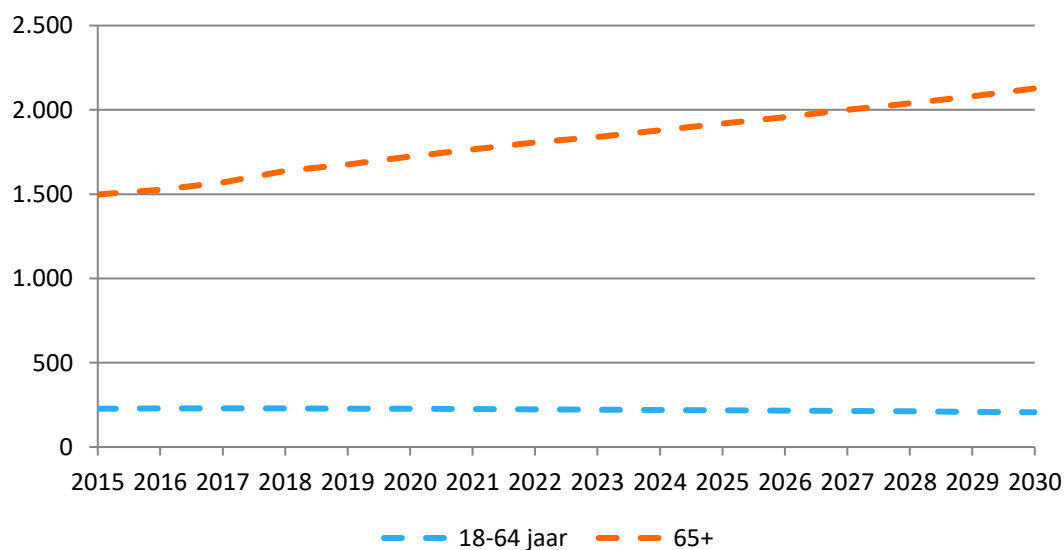
Figuur 6.17 Ontwikkeling aantal personen met een Wmo-maatwerkarrangement naar leeftijdscategorie, 2017-2030 in Goeree-Overflakkee, absoluut



bron: CBS Statline, provincie Zuid-Holland

Het gebruik van wijkverpleging onder personen van 18 jaar en ouder neemt ten opzichte van 2015 toe met 35% tot circa 2.333 personen in 2030. Onder personen van 18-64 jaar daalt het aantal zorgvragers met 9,5%, onder 65-plussers stijgt het aantal zorgvragers tot circa 2.127 in 2030 (figuur 6.18).

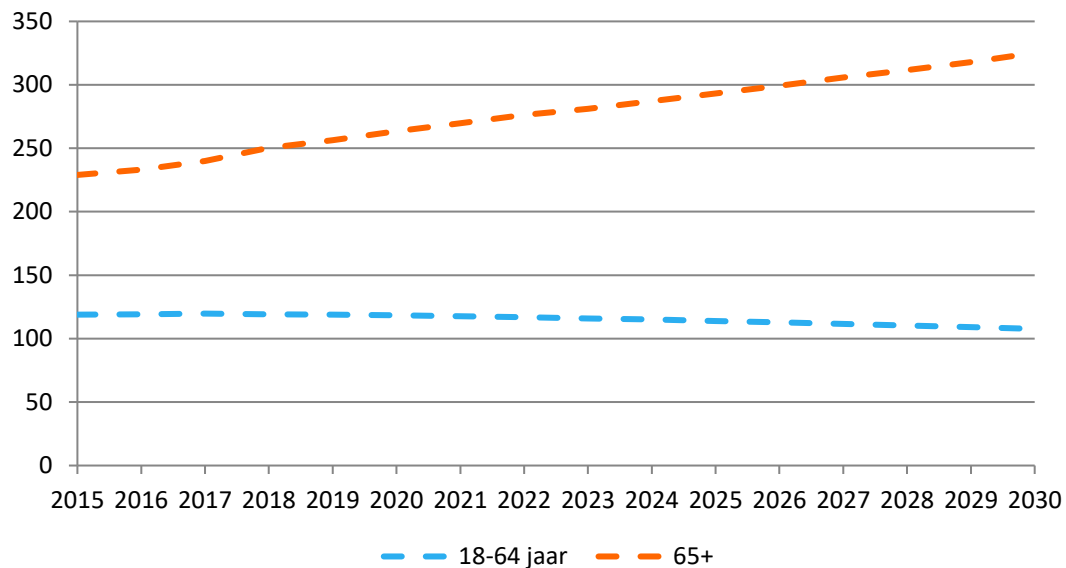
Figuur 6.18 Ontwikkeling aantal personen met wijkverpleging naar leeftijdscategorie in Goeree-Overflakkee, 2017-2030, absoluut



bron: Vektis, [waarstaatiegemeente](#), Provincie Zuid-Holland

Het gebruik van Wlz-zorg thuis onder personen van 18 jaar en ouder neemt toe tot circa 433 zorgvragers, een stijging van circa 24% ten opzichte van 2015. Onder personen van 18-64 jaar daalt het zorggebruik met 9,5%, onder 65-plussers neemt het aantal zorggebruikers toe tot circa 325 (figuur 6.19).

Figuur 6.19 **Ontwikkeling aantal personen met Wlz-zorg thuis naar leeftijdscategorie in Goeree-Overflakkee, 2017-2030, absoluut**



bron: Vektis, [waarstaatjegemeente](#), provincie Zuid-Holland

7 Bibliotheeken

7.1 Aanwezigheid van bibliotheken

De regio Goeree-Overflakkee kent 3 bibliotheekvestigingen (2016). Deze bibliotheken behoren tot de Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta. De bibliotheek Zuid-Hollandse Delta is ook op Voorne-Putten actief (figuur 7.1). De gemiddelde [afstand tot een bibliotheek](#) is zo'n 4 kilometer.

Figuur 7.1 Bibliotheekorganisaties in de regio Goeree-Overflakkee en de gemeenten waar de organisaties actief zijn, 2016



bron: rijksoverheid.nl, WOB-verzoeken

Omdat bibliotheken laagdrempelige publieke ruimten zijn, zouden ze zowel op het gebied van de bestrijding van eenzaamheid³⁷ en het versterken van de leefbaarheid³⁸ een functie kunnen hebben.³⁹ De bibliotheek kan bijdragen aan het bestrijden van eenzaamheid door het organiseren van activiteiten waarbij ontmoeting centraal staat. Met name in de wijken

³⁷ RIGO Research en Advies. Themapublicatie eenzaamheid Maatschappelijke opgaven in relatie tot het bibliotheeknetwerk, maart 2018

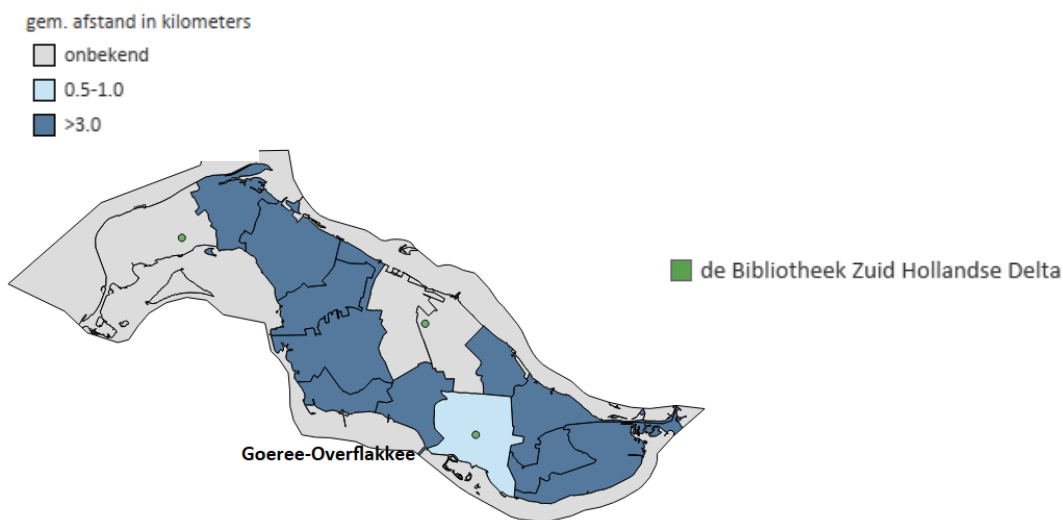
³⁸ RIGO Research en Advies. Themapublicatie leefbaarheid Maatschappelijke opgaven in relatie tot het bibliotheeknetwerk, maart 2018

³⁹ In de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen zijn de functies van bibliotheken omschreven, te weten:

- ter beschikking stellen van kennis en informatie;
- bieden van mogelijkheden tot ontwikkeling en educatie;
- bevorderen van lezen en het laten kennismaken met literatuur;
- organiseren van ontmoeting en debat;
- laten kennis maken met kunst en cultuur.

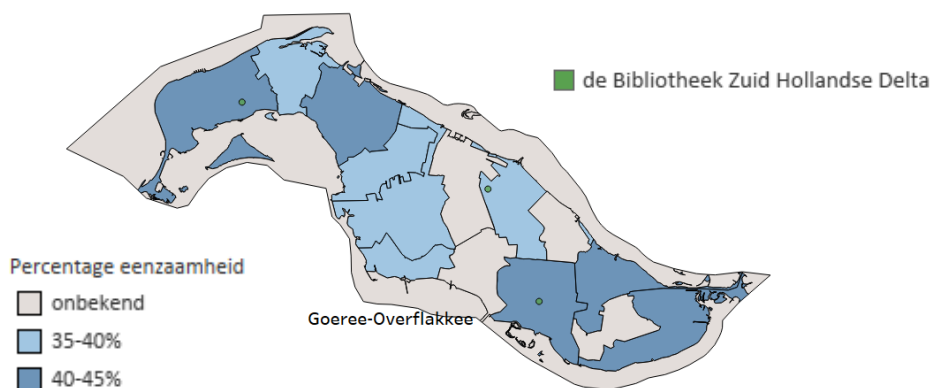
met een hoog percentage eenzaamheid en een korte afstand tot de bibliotheek ligt het voor de hand om activiteiten te organiseren die meehelpen om eenzaamheid te bestrijden, bijvoorbeeld in Oude-Tonge. Voor deze inwoners ligt de bibliotheek vaak op loopafstand (<1 kilometer) wat van belang is omdat juist mensen die minder mobiel zijn, vaak kampen met eenzaamheid (figuren 7.2 en 7.3).

Figuur 7.2 Gemiddelde afstand tot bibliotheekvestigingen per wijk in de regio Goeree-Overflakkee, 2016



bron: RIGO Research en Advies⁴⁰

Figuur 7.3 Bibliotheekvestigingen en eenzaamheid per wijk, 2012, percentage



bron: RIGO Research en Advies⁴¹

⁴⁰ Op basis van de Modelschatting RIVM eenzaamheid per wijk, zoals gebruikt voor de publicatie Cozijnsen E en Bakker W,]. Themapublicatie eenzaamheid. Maatschappelijke opgaven in relatie tot het bibliotheeknetwerk. Amsterdam: Rigo Research en Advies, 2018.

⁴¹ Leefbaarheidscores uit de [Leefbaarometer](#) 2014, zoals gebruikt voor de publicatie Cozijnsen E en Bakker W,]. Themapublicatie leefbaarheid. Maatschappelijke opgaven in relatie tot het bibliotheeknetwerk. Amsterdam: Rigo Research en Advies, 2018.

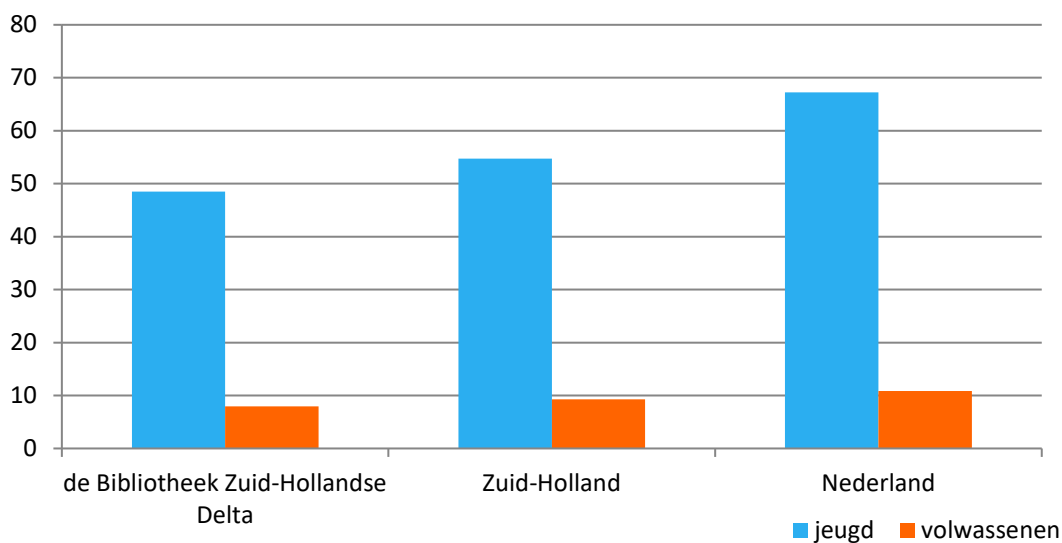
7.2 Gebruik bibliotheek

7.2.1 Leden

Kinderen en jongeren zijn veel vaker lid van de bibliotheek dan volwassenen. Dit komt waarschijnlijk doordat het lidmaatschap voor kinderen en jongeren gratis is. De Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta biedt gratis lidmaatschap aan tot en met 17 jaar.

De bibliotheek in de regio Goeree-Overflakkee heeft relatief minder jeugd- en volwassen leden dan in Zuid-Holland en Nederland (figuur 7.4).

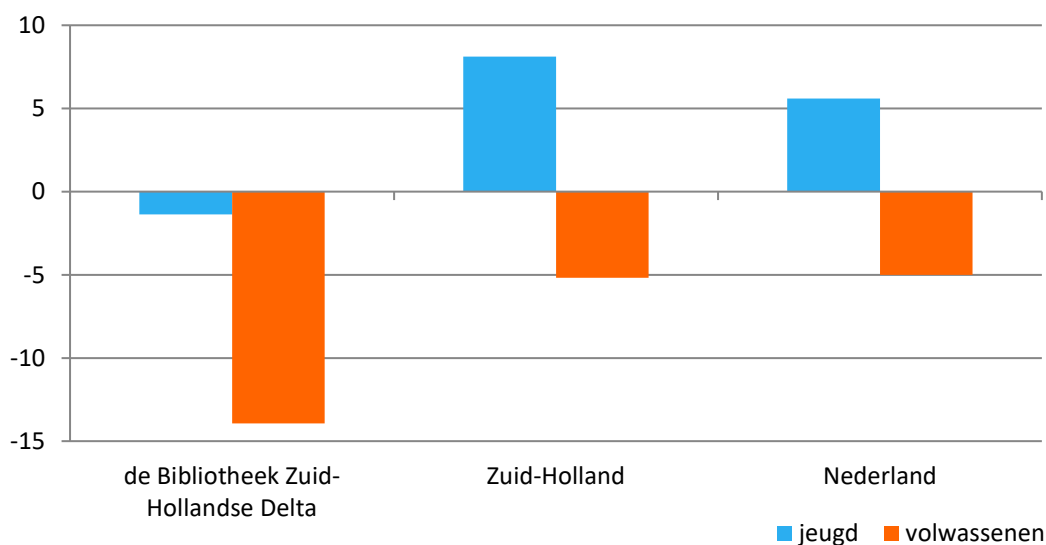
Figuur 7.4 Aantal inwoners lid van een bibliotheek, 2016, percentage



bron: rijksoverheid.nl, WOB-verzoeken

Het aandeel leden onder volwassenen neemt in 2016 relatief af. Deze daling is veel sterker dan in Zuid-Holland en Nederland. Het aantal jeugdleden neemt licht af. Dit gaat tegen de trend in Zuid-Holland en Nederland in (figuur 7.5).

Figuur 7.5 Saldo van in- en uitschrijvingen van leden, 2016, percentage

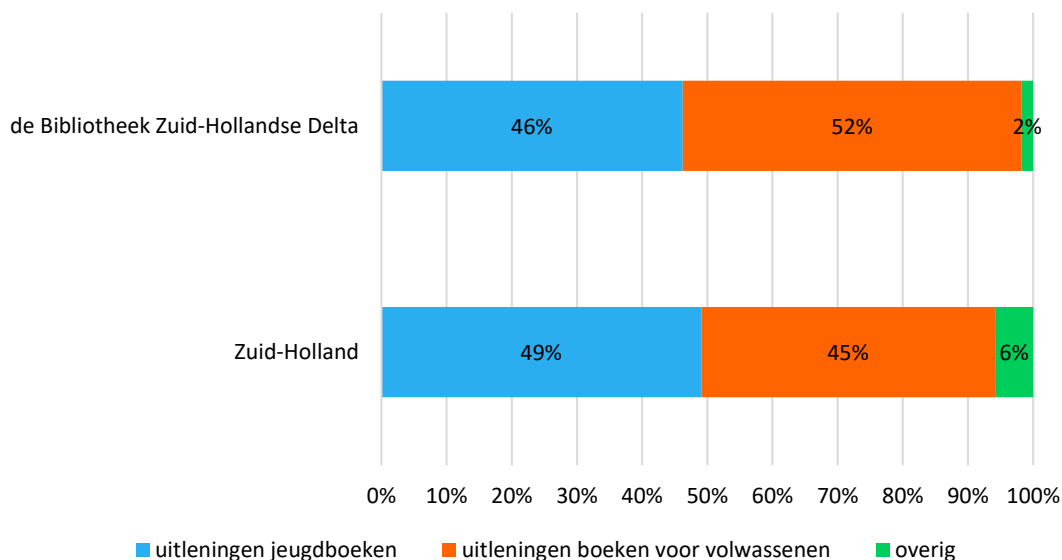


bron: rijksoverheid.nl, WOB-verzoeken

7.2.2 Materialen

Boeken zijn de belangrijkste zaken die mensen lenen bij een bibliotheek. In vergelijking met Zuid-Holland worden er in de Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta weinig andere materialen geleend (figuur 7.6).

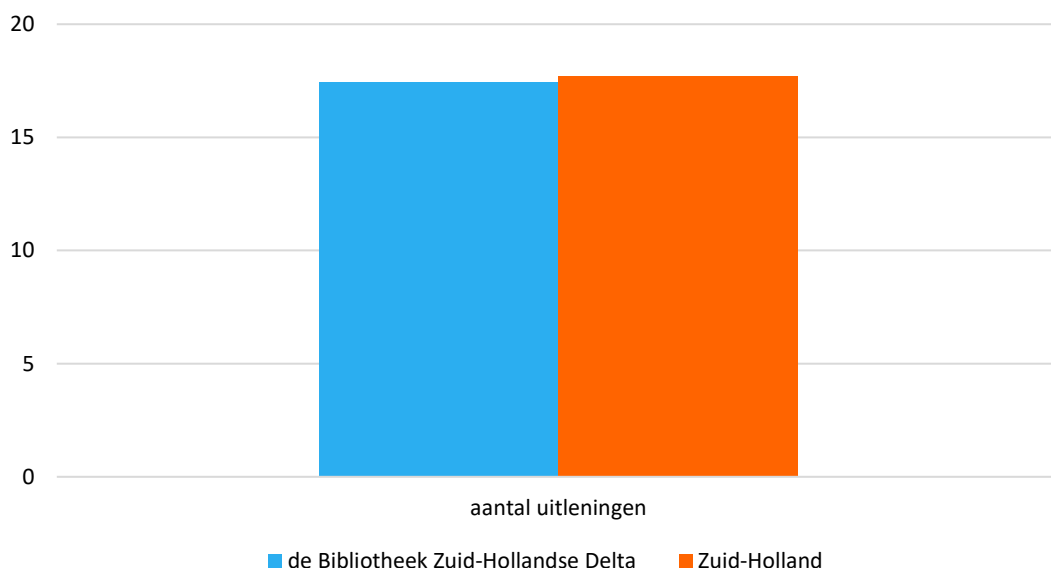
Figuur 7.6 Uitleningen bibliotheek naar materiaalsoort, 2016, percentage



bron: rijksoverheid.nl, WOB-verzoeken

In de bibliotheek van de regio Goeree-Overflakkee lenen leden iets minder materialen dan gemiddeld in Zuid-Holland (figuur 7.7).

Figuur 7.7 Gemiddeld aantal geleende materialen per lid, 2016, absoluut

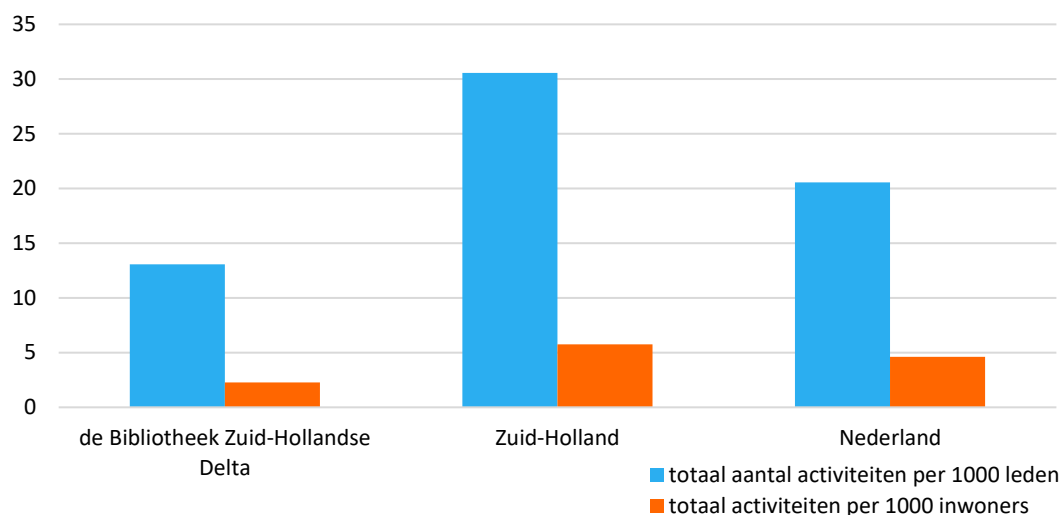


bron: rijksoverheid.nl, WOB-verzoeken

7.2.3 Activiteiten

De bibliotheek in Goeree-Overflakkee verzorgt minder activiteiten per 1.000 leden en inwoners dan Zuid-Holland en Nederland (figuur 7.8).

Figuur 7.8 Aantal activiteiten, 2016, absoluut



bron: rijksoverheid.nl, WOB-verzoeken

Naast het organiseren van activiteiten huisvesten veel bibliotheken informatiepunten. Dit zijn soms informatiepunten die direct gerelateerd zijn aan boeken lezen. Dit betreft bijvoorbeeld het Makkelijk Lezen Plein voor kinderen met dyslexie of een Anders Lezen Plein voor mensen met functionele of visuele beperkingen. Daarnaast zijn er informatiepunten voor meer maatschappelijke ondersteuning, zoals een mantelzorgpunt, een juridisch informatiepunt of een jeugdpunt. Ook zijn er veel bibliotheken informatiepunten rond erfgoed, kunst en cultuur. De Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta heeft gemiddeld per gemeente minder informatiepunten voor inwoners dan Zuid-Holland en Nederland (tabel 7.1).

Tabel 7.1 Informatiepunten in bibliotheken

	juridisch	gezondheid	historisch	jeugd	andere	gemiddeld aantal informatiepunten per gemeente in verzorgingsgebied
de Bibliotheek Zuid-Hollandse Delta	1	0	0	0	Vrijwilligersinformatiepunt (2)	0,8
Zuid-Holland	15	13	22	11	84	2,4
Nederland	24	34	93	43	312	1,3

bron: rijksoverheid.nl, WOB-verzoeken

Bijlage Werkwijze

Data verzamelen, controleren, bewerken en opslaan

De door de provincie aangeleverde gegevenslijst vormde de basis voor de dataverzameling. De gegevens zijn zo veel mogelijk op gemeente- en regioniveau verzameld voor de jaren 2007 tot en met 2017. Een deel van de gevraagde gegevens was beschikbaar via Statline van het CBS. Behalve van CBS-gegevens hebben we ook gegevens gebruikt uit andere bronnen zoals DUO en het Bedrijvenregister Zuid-Holland.

Alle verzamelde gegevens hebben we gecontroleerd op interne consistentie. Waar we afwijkingen hebben aangetroffen hebben we navraag gedaan bij de betreffende dataleverancier. Om vergelijkingen door de tijd heen mogelijk te maken, hebben we de data waar nodig geconverteerd naar de huidige gemeentelijke indeling. Dit proces is een vrijwel geheel geautomatiseerd proces.

Met betrekking tot de locaties van voorzieningen zijn wij in onze dataverzameling uitgegaan van het meest recente peiljaar. We hebben ons zo veel gericht op vestigingsniveau en niet op het niveau van de hoofdlocatie. Waar de bron extra informatie (bijvoorbeeld aantal leerlingen) bevat, hebben wij deze als attributen in de shapefiles opgenomen. Alle locaties zijn via de geocodeerservice van PDOK voorzien van coördinaten in het rd new-stelsel (EPSG 28992).

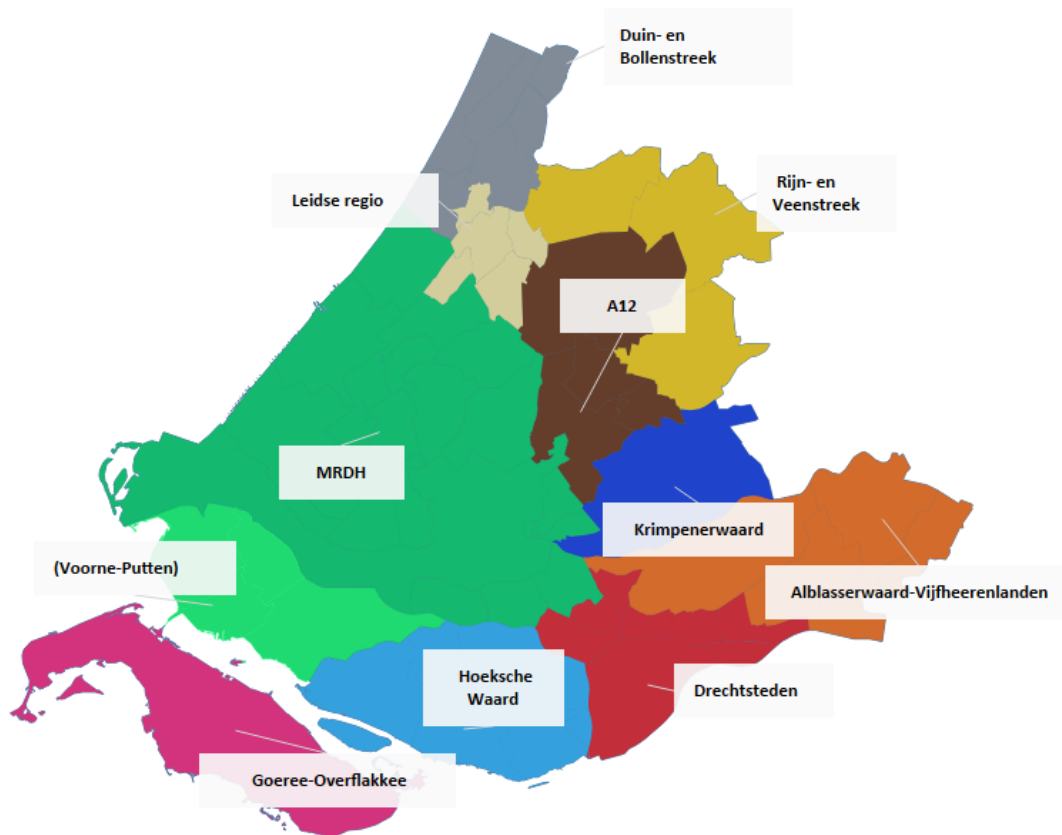
De data zijn in CSV-formaat en in shapefiles aan de provincie beschikbaar gesteld. Ook zijn de verzamelde data bij Tympaan opgeslagen. Hiermee zijn de data geborgd en kunnen als basis dienen voor toekomstige updates.

Regio-indeling

We hebben voor onderstaande elf Zuid-Hollandse regio's een maatschappelijk profiel opgesteld:

Leidse Regio, Duin- en Bollenstreek, Rijn- en Veenstreek, A12 Gouwe, Krimpenerwaard, Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH), Voorne-Putten, Drechtsteden, Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, Hoeksche Waard en Goeree-Overflakkee.

Figuur 1 Regio-indeling voor maatschappelijke gebiedsprofielen



Opstellen van een maatschappelijk gebiedsprofiel

Een maatschappelijk gebiedsprofiel biedt aan de hand van indicatoren op het terrein van onder meer demografie, onderwijs, economie en arbeidsmarkt, inkomen en vermogen en zorg inzicht in hoe een gebied ervoor staat in vergelijking met Zuid-Holland en Nederland. Dit geeft de provincie de kennis over sociaal-maatschappelijke ontwikkelingen die nodig is om tot een integrale gebiedsgerichte aanpak te komen. Wij hebben op twee manieren per gegeven/indicator vastgesteld hoe een gebied zich verhoudt tot Zuid-Holland en Nederland:

- **op basis van de data van het laatst beschikbare jaar.** Aan de hand van de gegevensverdeling is bepaald of de vergelijking door middel van de mediaan of het gemiddelde wordt gemaakt.
- **op basis van de ontwikkeling in de tijd.** Met behulp van een index is weergegeven hoe de indicator zich heeft ontwikkeld (stijging/daling) in vergelijking met Zuid-Holland en Nederland. Indien mogelijk/beschikbaar is er ook een index van de prognose weergegeven, eventueel op basis van extrapolatie.

Om op een juiste manier te vergelijken zijn (naast absolute) relatieve gegevens in de profielen opgenomen. Relatieve gegevens zijn berekend door de absolute gegevens af te zetten tegen de doelpopulatie. Dit kan de gehele bevolking betreffen, maar ook een gedeelte hiervan. Zo zijn bijvoorbeeld voortijdige schoolverlaters gekoppeld aan het totaal aantal leerlingen van het voortgezet onderwijs en mbo-studenten.